

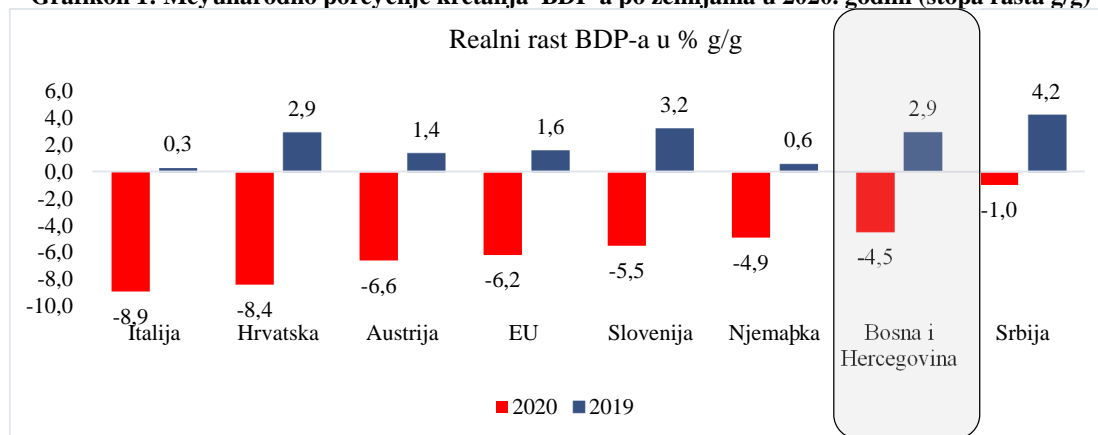
I REALNI SEKTOR

Ekonomski rast u Bosni i Hercegovini u 2020. godini

- x Covid 19 uzrokovao pad BDP-a u Bosni i Hercegovini u 2020. godini
- x Istovremeni pad agregatne ponude i agregatne tražnje (dvostruki šok)
- x Pad privatne potrošnje, investicija i vanjskotrgovinske razmjene

Prethodne analize ekonomskog rasta u Bosni i Hercegovini su potvrdile da eksterne dinamike, odnosno privredna kretanja u međunarodnom ekonomskom okruženju predstavljaju veoma važnu strukturnu odrednicu ekonomskih kretanja u zemlji. Tako je Bosna i Hercegovina u posljednjih nekoliko godina u skladu sa povoljnim privrednim kretanjima u međunarodnom ekonomskom okruženja bilježila solidan ekonomski rast sa prosječnom stopom ekonomskog rasta od preko 3% na godišnjem nivou. Međutim, 2020. godinu kako u zdravstvenom tako i u ekonomskom smislu u potpunosti je obilježila globalna pandemija virusa Covid 19. U skladu s tim, globalno širenje pandemije virusa Covid 19 tokom 2020. godine praćeno uvođenjem takozvanog zaključavanja ekonomija „lockdown-a“ veoma negativno se odrazilo na ekonomska kretanja u svijetu, regionu, te u konapnici i u Bosni i Hercegovini.¹ Prema trenutno raspoloživim preliminarnim podacima EUROSTAT-a za 2020. godinu u zemljama EU registriran je realni pad BDP-a od oko 6,2% u odnosu na prethodnu godinu.² Ovom prilikom vrijedi istaći da su negativne ekonomske posljedice krize uzrokovane širenjem pandemije Covid 19 u 2020. godini bile dosta izražajnije u odnosu na globalnu finansijsku krizu 2008. godine. Pregled kretanja BDP-a u 2020. godini po zemljama prikazan je na grafikonu ispod:

Grafikon 1: Međunarodno poređenje kretanja BDP-a po zemljama u 2020. godini (stopa rasta g/g)

Izvor: EUROSTAT i nacionalni zavodi za statistiku

Preliminarni podaci BHAS-a (statistika nacionalnih računa, kvartalne serije) za 2020. godinu ukazuju na to da su se ova dešavanja u glavnim trgovinskim partnerima, širenje globalne pandemije i uvođenje „lockdown-a“ izrazito negativno odrazili na privredna kretanja u Bosni i Hercegovini. Naime, prema trenutno raspoloživim podacima BHAS-a, Bosna i Hercegovina je u 2020. godini zabilježila realni pad BDP-a od 4,5% na prethodnu godinu.³ Posmatrano po kvartalima registrirane stope BDP-a u Bosni i Hercegovini su iznosile K1: 2020: 1,8%, K2:2020

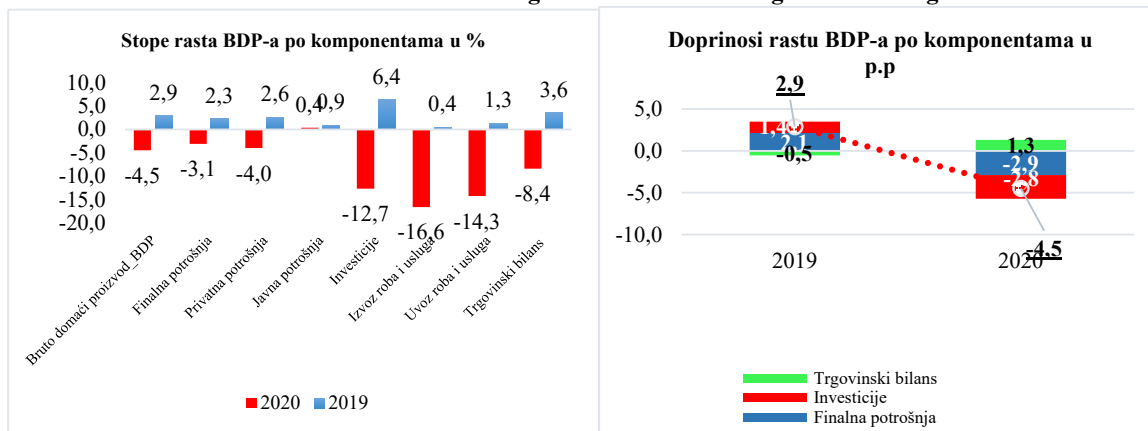
¹ BHAS, Saopštenje, „Bruto domaći proizvod za 2019. godinu, rashodni pristup, Mart, 2021. godine

² EUROSTAT, „Preliminary flash estimates for fourth quarter of 2020“, 23/2021, 16.02. 2021

³ Agencija za statistiku Bosne i Hercegovine, Saopštenje, „Bruto domaći proizvod, rashodni pristup tromesečni podaci, K4 2020“, 31.03.2021. godine.

-9,3%, K3:2020 -6,3% i K4:2020 -3,8% u odnosu na isti period prethodne godine. Međutim, vrijedi također istaći da se Bosna i Hercegovina u smislu intenziteta i ekonomskih trendova apsolutno ne razlikuje od ostalih zemalja u ovom dijelu svijeta. Posmatra li se struktura privrednih kretanja u Bosni i Hercegovini u 2020. godine može se konstatovati da je pad iste posljedica istovremenog pada kako agregatne ponude tako i agregatne tražnje što je osnovno obilježije negativnog utjecaja globalne pandemije virusa Covid-19. Ako se ima u vidu da je Bosna i Hercegovina u vanjskotrgovinskom smislu gotovo u potpunosti orijentisana ka tržištima zemalja EU i regiona, ne iznenađuje činjenica da je ovaj segment privrede najžešće pogođen krizom koju je izazvala pandemija Covid-19. Tako je pad privredne aktivnosti u glavnim trgovinskim partnerima rezultirao slabljenjem izvozne tražnje za bh. izvoznim proizvodima i smanjenjem ukupne vanjskotrgovinske razmjene za oko 15% u odnosu na prethodnu godinu. Prema podacima BHAS-a Bosna i Hercegovina je u 2020. godini zabilježila pad ukupnog izvoza (robe+usluge) od 16,6% u realnom smislu u odnosu na prethodnu godinu, dok je pad uvoza iznosio 14,3%.⁴ Ovdje je naročito važno istaći da se sektor izvoza usluga (hotelsko ugostiteljska i transportna djelatnost) našli na direktnom udaru Covida 19, tako da je privredna aktivnost u okviru ovih sektora u 2020. godini bila gotovo prepolovljena. No, unatoč ovom smanjenju izvoza usluga i padu priliva po osnovu doznaka građana iz inostranstva, dosta izražajni pad uvoza u 2020. godini rezultirao je stagnacijom deficita tekućeg računa u Bosni i Hercegovine na kraju godine.⁵ Imajući u vidu neuravnoteženost u strukturi vanskotrgovinske razmjene u Bosni i Hercegovini u okviru koje uvoz ima daleko višu zastupljenost u okviru BDP-a od preko 55%, ovakva kretanja su dovela do smanjenja vanjskotrgovinskog bilansa od oko 8%, a doprinos istog ekonomskom rastu je bio pozitivan i iznosio je 1,3 p.p. Pregled strukture ekonomskog rasta u Bosni i Hercegovini u 2020. godini po komponentama prikazan je na grafikonu ispod.

Grafikon 2: Struktura ekonomskog rasta u Bosni i Hercegovini u 2020. godini

Izvor: BHAS

Ova dešavanja u vanjskom sektoru odnosno u okviru agregatne ponude kao i širenje globalne pandemije Covid-19, te uvođenje „lockdowna“ su imale negativne posljedice na sve segmente domaćeg tržišta. Naime, vrlo brzo nakon pada izvoza i proizvodnje (smanjenja agregatne ponude), došlo je do slabljenja domaće tražnje (potrošnja i investicije) kao ključnih nosilaca ekonomskog rasta u Bosni i Hercegovini. Pad fizičkog obima industrijske proizvodnje od 6,2%,

⁴ Na grafikonu br.2 prikazane su realne stope rasta ukupnog izvoza (robe +usluge) i ukupnog uvoza (robe + usluge) iz publikacije statistika nacionalnih računa koju objavljuje BHAS-a kvartalno.

⁵ Detaljniji prikaz kretanja u okviru platnog bilansa Bosne i Hercegovine u 2020. godini predstavljan je u okviru posebnog poglavlja ovog izvještaja.

smanjenje zaposlenosti od 1,0%, smanjen priliv doznaka građana iz inostranstva od oko 15%, te smanjenje kreditne aktivnosti i pad prometa u maloprodaj ukazuju na slabljenje raspoloživog dohotka građana u Bosni i Hercegovini. Tako je prema podacima BHAS-a za 2020. godinu usljed oslabljenog raspoloživog dohotka građana i manjoj sklonosti ka potrošnji došlo i do pada privatne (domaćinstva) potrošnje od oko 4% u realnom smislu. Određeni kratkoročni podaci kao što je smanjenje uvoza roba široke potrošnje od 7,5% i pad prihoda od indirektnih poreza od oko 9,3% (pri čemu je pad prihoda od PDV-a iznosio oko 6,8%), nedvojbeno potvrđuju da je u Bosni i Hercegovini došlo do pada privatne potrošnje. S druge strane, novonastale okolnosti usljed pandemije virusa Covid-19 zahtjevale su pojačan angažman institucija u Bosni i Hercegovini kroz povećanje izdataka za zaštitu javnog zdravstva i saniranje ekonomskih posljedica krize što je dovelo do povećanja javne potrošnje od oko 0,4%.⁶Ovo povećanje javne potrošnje uz efekat smanjenje prihoda dovelo je do povećanja potreba za zaduživanjem u 2020. godine. Tako je prema trenutno raspoloživim podacima ukupni javni dug povećan za oko 8,5% u odnosu na isti period prethodne godine, što predstavlja više od 35% BDP. Navedeno povećanje javne potrošnje u 2020. godini niti izbliza nije bilo dovoljno da bi se iskompenzirali gubici nastali u okviru privatne potrošnje, tako da je pad ukupne finalne potrošnje u Bosni i Hercegovini tokom navedenog perioda iznosio 3,1%, dok je negativan doprinos iste u ekonomskom rastu iznosio 2,9 p.p. Ako se ima u vidu zastupljenost finalne potrošnje u strukturi BDP-a od oko 90%, ovaj pad finalne potrošnje praktički značio i pad BDP-a u Bosni i Hercegovini u 2020. godini. Investicije u strukturi BDP-a imaju nešto niži nivo zastupljenosti od oko 18% što je prilično skromno za zemlju koja teži višem stadiju ekonomskog razvoja kakva je Bosna i Hercegovina. Novonastale okolnosti usljed izbijanja globalne pandemije virusa Covid-19 koju karakteriše neizvjesnost tržišta, peimistična očekivanja i limitirani izvori finansiranja rezultirali su smanjenjem bruto investicija od oko 12,7% u odnosu na prethodnu godinu. Tako su bruto investicije uprkos skromnoj zastupljenosti u strukturi BDP-a u 2020. godine ostvarile izrazito negativan doprinos ekonomskom rastu u iznosu od oko 2,8 p.p. Pojedini kratkoročni podaci kao što su stagnacija građevinskih radova, pad uvoza kapitalnih proizvoda od oko 15%, pad DSU od oko 7,5%, kao i pada kreditne aktivnosti u domenu nefinansijskih preduzeća od oko 4% nedvojbeno ukazuju kako na pad investicija tako i na pad BDP-a u Bosni i Hercegovini u 2020. godini.

Industrijska proizvodnja

- *Pad fizičkog obima industrijske proizvodnje koji je dodatno intenziviran usljed širenja pandemije virus Covid 19*
- *Naročito pogođene izvozno orjentirane grane prerađivačke industrije*
- *Pad proizvodnje u okviru sva tri sektora*

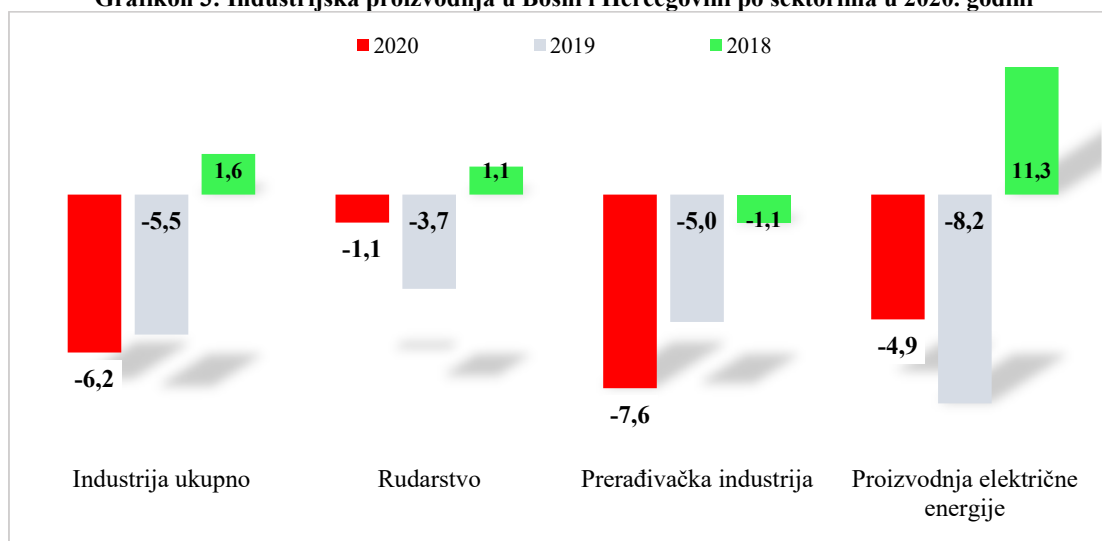
Statistički podaci BHAS-a o kretanju fizičkog obima industrijske proizvodnje u 2020. godini ukazuju na nastavak negativnog trenda iz prethodne godine koji je dodatno intenziviran usljed širenja globalne pandemije virusa Covid-19. Naime, Bosna i Hercegovina je i tokom prethodne godine zabilježila pad fizičkog obima industrijske proizvodnje koji je uzrokovan usporavanjem privredne aktivnosti u glavnim trgovinskim partnerima i velikim poteškoćama u poslovanju pojedinih kompanija koja su predstavljale nosioce industrijske proizvodnje u Bosni i Hercegovini. S druge strane, prema preliminarnim podacima BHAS-a za 2020. godine u Bosni i Hercegovini je zabilježen pad fizičkog obima industrijske proizvodnje od 6,2% u odnosu na

---

⁶ Vrijedi istaći da će pad javnih prihoda uz očekivano povećanje javnih rashoda usljed Covid 19 vrlo vjerovatno rezultirati budžetskim deficitom, te oslabiti fiskalnu poziciju Bosne i Hercegovine u 2020. godini.

prethodnu godinu.⁷ Ovaj pad proizvodnje u okviru industrijskog sektora u Bosni i Hercegovini tokom pomatranog perioda posljedično je bio praćen smanjenjem broja zaposlenih i pada izvoza roba. Ako se pad fizičkog obima industrijske proizvodnje u Bosni i Hercegovini u 2020. godini posmatra po kvartalima, registrirane stope pada su iznosile: K1 3,8%, K2 14,1%, K3 6,5% i K4 0,1% u odnosu na isti period prethodne godine. S druge strane, sektorski posmatrano najznačajniji pad proizvodnje registriran je u okviru prerađivačke industrije i iznosio je 7,6%, zatim u sektoru za proizvodnju električne energije od oko 5%, dok je sektor rudarstva registrirani pad proizvodnje iznosio 1,1% u odnosu na prethodnu godinu. Grafički prikaz kretanja fizičkog obima industrijske proizvodnje u Bosni i Hercegovini u 2020. godini u odnosu na prethodnu godinu po sektorima prikazan je na grafikonu ispod.

Grafikon 3: Industrijska proizvodnja u Bosni i Hercegovini po sektorima u 2020. godini

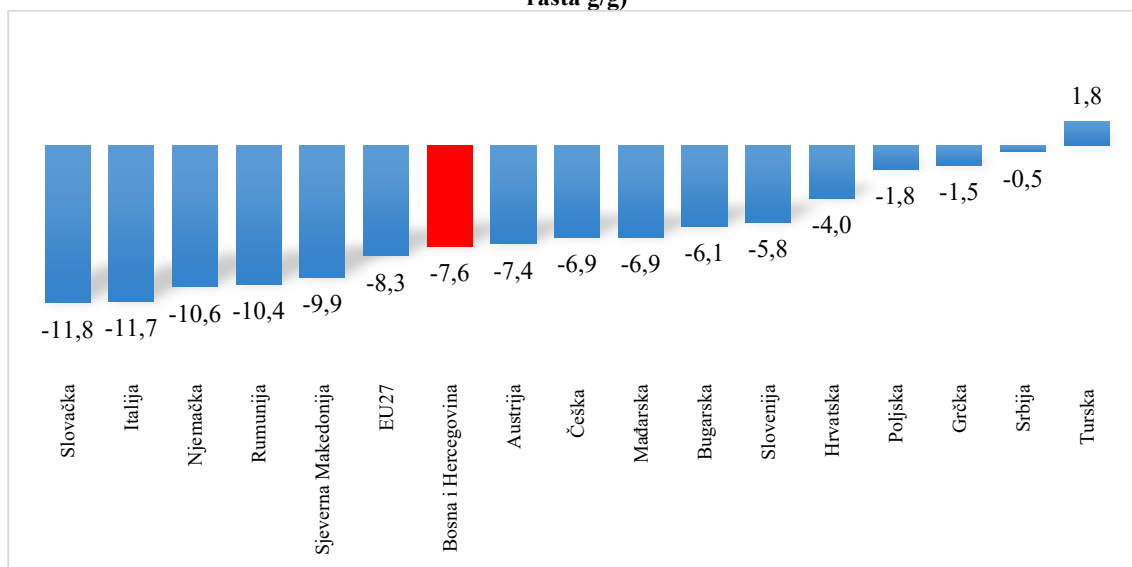
Izvor: BHAS

Prerađivačka industrija

Imajući u vidu strukturu proizvodnje u okviru prerađivačke industrije u Bosni i Hercegovini koja ima visok stepen izvozne orijentacije, kao i izrazito negativna privredna kretanja u vanjskom okruženju usljed širenja Covid-a 19, može se reći da je pad proizvodnje u okviru iste bio prilično očekivan. Tako je prema podacima BHAS-a za 2020. godine u Bosni i Hercegovini zabilježen pad proizvodnje u okviru prerađivačke industrije od 7,6% u odnosu na prethodnu godinu. Posmatrano po kvartalima, registrirane stope pada proizvodnje u okviru prerađivačke industrije u Bosni i Hercegovini su iznosile: K1:8,1%, K2:17,5%, K3:5,2%, dok je u K4 registriran rast od 0,7% u odnosu na isti period prethodne godine. Ovaj pad proizvodnje u okviru prerađivačke industrije u Bosni i Hercegovini bio je na nivou pada registriranom u okviru glavnih trgovinskih partnera u zemljama EU i regiona. Međutim, također vrijedi istaći da su negativni trendovi u okviru prerađivačke industrije u Bosni i Hercegovini prisutni još od prošle godine, a pojavom globalne pandemije su samo dodatno intenzivirani. Komparativni prikaz kretanja proizvodnje u okviru prerađivačke industrije po zemljama u 2020. godine u poređenju sa istim periodom prethodne godine prikazan je na grafikonu ispod.

⁷Agencija za statistiku Bosne i Hercegovine, Saopštenje, „Indeks obima industrijske proizvodnje u Bosni i Hercegovini za decembar 2020. godine-prethodni podaci“, 20.01.2021. godine.

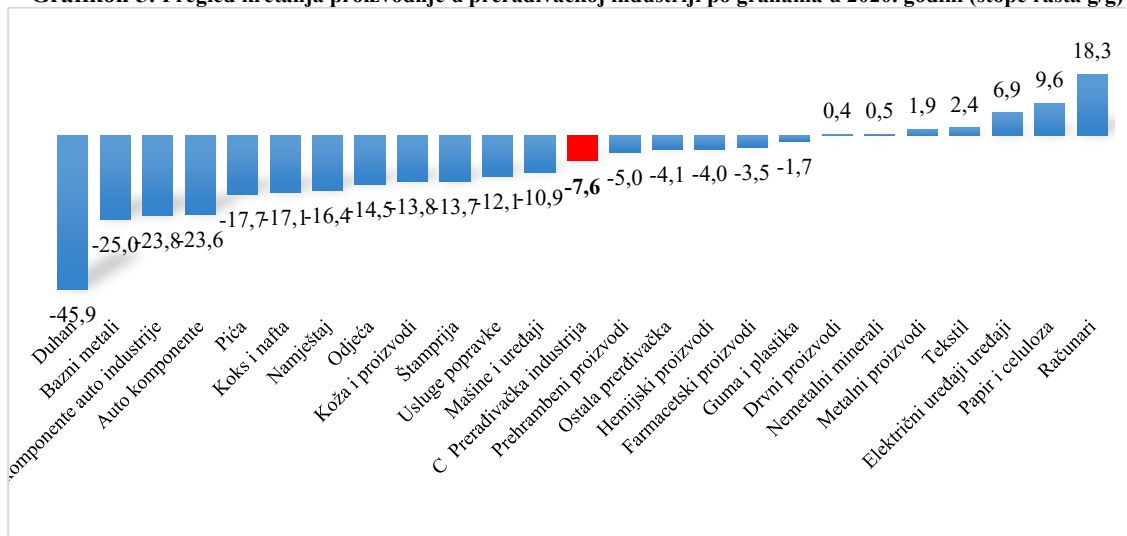
Grafikon 4: Prikaz kretanja proizvodnje u prerađivačkoj industriji po zemljama u 2020. godini (stope rasta g/g)

Izvor: EUROSTAT i BHAS

Ako se kretanje prerađivačke industrije u Bosni i Hercegovini posmatra detaljnije po granama vidljivo je da su izvozno orjentirane grane izuzetno pogođene širenjem pandemije Covid-19. Tako su prema podacima BHAS-a za 2020. godinu registrirane stope pada proizvodnje po granama iznosile: bazni metali 25%, auto komponente i rezervni dijelovi za automobile oko 23,8%, koks i naftni derivati 17,1%, namještaj 16,5%, mašine i uređaji oko 10,9%, odjeća i obuća oko 15% i dr. S druge strane, povećanje proizvodnje u okviru pojedinih privrednih grana kao što su drvna industrija i građevinski materijal ni u kom slučaju nisu bila dovoljna kako bi se iskompenzirali gubici nastali u okviru vodećih grana prerađivačke industrije u Bosni i Hercegovini. Pregled kretanja proizvodnje u okviru prerađivačke industije u Bosni i Hercegovini u 2020. godini po granama prikazan je na grafikonu ispod.

Grafikon 5: Pregled kretanja proizvodnje u prerađivačkoj industriji po granama u 2020. godini (stope rasta g/g)

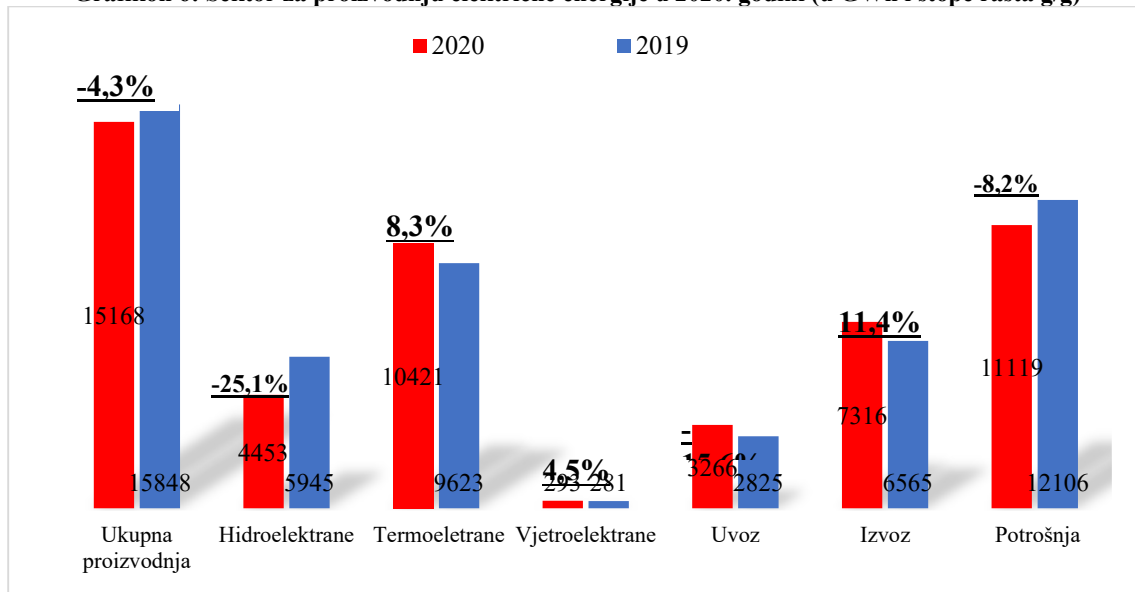

Izvor: BHAS

Energetski sektor

Za razliku od prerađivačke industrije, kretanja u okviru energetskog sektora koji uključuje proizvodnju električne energije i rudnike u većoj mjeri su determinisana domaćom tražnjom. Tokom prethodnih godina sektor za proizvodnju električne energije je predstavljao važan oslonac stabilnosti ukupne industrijske proizvodnje u Bosni i Hercegovini. Međutim, prema trenutno raspoloživim podacima BHAS-a (saopštenje energetske statistike) za 2020. godinu, ukupna proizvodnja električne energije u Bosni i Hercegovini iznosila je 15168 GWh što predstavlja smanjenje od oko 4,3% odnosu na prethodnu godinu.⁸ Ovo smanjenje u ukupnoj proizvodnji električne energije u Bosni i Hercegovini posljedica je smanjenja proizvodnje u hidroelektranama od oko 25% u odnosu na prethodnu godinu. S druge strane, u okviru proizvodnje električne energije u termoelektranama zabilježeno je povećanje proizvodnje od preko 8% što u konačnici ipak nije bilo dovoljno da bi se spriječio pad ukupne proizvodnje električne energije u Bosni i Hercegovini u 2020. godini. Usljed smanjenja privredne aktivnosti, te smanjenja ili potpune obustave proizvodnih procesa kod pojedinih industrijskih potrošača u 2020. godini u Bosni i Hercegovini je došlo do smanjenja ukupne potrošnje električne energije od 8,2% u odnosu na prethodnu godinu. Unatoč smanjenju proizvodnje, ovaj pad potrošnje rezultirao je viškovima električne energije u 2020. godini, tako da je registrirano povećanje izvoza električne energije iz Bosne i Hercegovine od 11,4% (posmatrano u fizičkim jedinicama), dok je uvoz smanjen za oko 15%. S druge strane, prema trenutno raspoloživim podacima BHAS-a za 2020. godinu u okviru sektora za rudarstvo u Bosni i Hercegovini zabilježen je pad proizvodnje od 0,7% u odnosu na prethodnu godinu. Detaljniji pregled kretanja u okviru sektora za proizvodnju električne energije u Bosni i Hercegovini u 2020. godini prikazan je na grafikonu ispod.

Grafikon 6: Sektor za proizvodnju električne energije u 2020. godini (u GWh i stope rasta g/g)

Izvor: BHAS

⁸ Napomena: prilikom pripreme ovog izvještaja primjetna su odstupanja stopa rasta u proizvodnji električne energije. Razlog za to je korištenje publikacije Agencije za statistiku Bosne i Hercegovine, Saopštenje, „Statistika energije, kratkoročni pokazatelji energetske statistike, decembar“, 25.02.2021. godine. S druge strane u uvodnom dijelu poglavlja o industriji korišteno je saopštenje o industrijskoj proizvodnji u Bosni i Hercegovini.

Maloprodaja

- *Pad maloprodaje pod uticajem Covida-2019*

Prema zvaničnim podacima BHAS-a pad ukupne maloprodaje u periodu januar-decembar 2020. godine iznosio je 8,3% (g/g)⁹. Ovaj pad je započeo u mjesecu martu, sa pojavom pandemije Covida-2019, te je nastavljen i u ostatku 2020.godine.

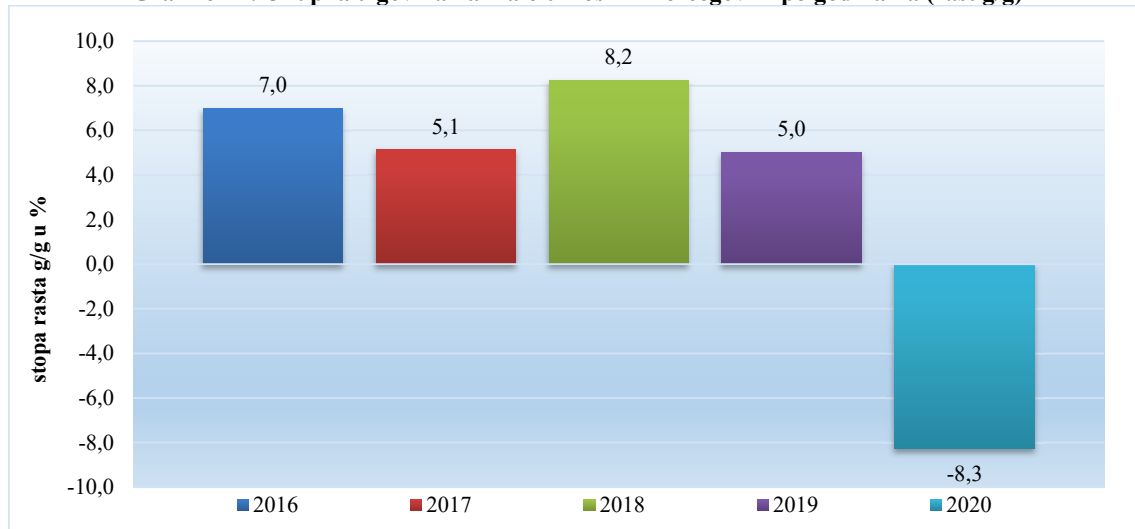
Ukoliko se posmatra po kvartalima, rast je ostvaren samo u K1 i iznosio je 3,8% (zahvaljujući rastu u prva dva mjeseca) dok su ostali kvartali zabilježili pad prometa u maloprodaji (K2 16,9%, K3 11,1%, K4 6,9%).

Smanjen promet u posmatranoj godini, usljed slabije potražnje, najviše se osjetio kod trgovine motornim gorivima u specijaliziranim prodavnicima (u daljem tekstu s.p.) gdje je zabilježen pad prometa za 21% te kod prometa u trgovini na malo osim trgovine motornim gorivima u s.p. za 4,6%.

Promet u trgovini na malo hranom, pićem i duhanskim proizvodima u nespecijaliziranim prodavnicama (dalje u tekstu n.p.) ostvario je pad od 3,8% dok je u isto vrijeme promet u trgovinama na malo hranom, pićem i duhanskim proizvodima u s.p. ostvario pad od 14,9%. Kod trgovine na malo u s.p. u 2020. godini, u poređenju sa prethodnom godinom, ostvaren je pad u trgovini na malo na štandovima i tržnicama od 36,8%, kod trgovine ostalom opremom za domaćinstvo pad je iznosio 7,2% , u trgovini na malo ostalom robom zabilježen pad od 3,1% dok je kod trgovine na malo proizvodima za kulturu i rekreaciju registrovan pad od 3,7%.

Nešto bolji rezultati u maloprodaji su ostvareni kod trgovine na malo informacijsko komunikacijskom opremom gdje je promet u posmatranom periodu porastao za 1,8% te kod trgovine na malo izvan prodavnica, štandova i tržnica gdje je ostvaren rast od 6,5%.

Grafikon 7: Ukupna trgovina na malo u Bosni i Hercegovini po godinama (rast g/g)

Izvor: BHAS

Kod trgovine opremom za domaćinstvo rast prometa u 2020. godini je ostvaren kod trgovine na malo sportskom opremom, igrama i igračkama za 4,5% te kod prometa u apotekama, trgovini na malo medicinskim i kozmetičkim preparatima za 2,5%.

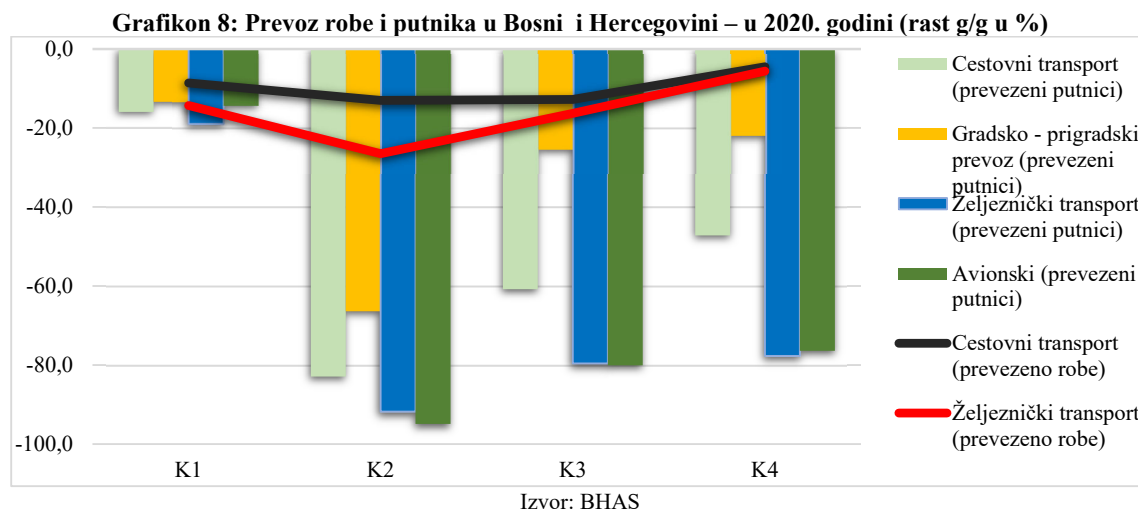
⁹ Izvor podataka: BHAS

Nasuprot tome, ostale kategorije bilježe smanjenje prometa pa je tako u trgovini na malo knjigama, novinama, muzičkim i videozapisima zabilježen pad od 18,8%, trgovini na malo namještajem, opremom za rasvjetu i električnim aparatima za domaćinstvo od 12,1% kao i u trgovini tekstilom, odjećom, obućom i proizvodima od kože gdje je zabilježen pad prometa od 8,9%.

Transport

- *Pad prevezenih putnika u drumskom, željezničkom i avio saobraćaju*

Podaci za cestovni transport u 2020. godini ukazuju na pad transporta roba gdje je zabilježeno smanjenje od 5,2% u odnosu na prethodnu godinu. Broj prevezenih putnika u cestovnom prevozu u 2020. godini je prepolovljen u odnosu na 2019. godinu (ostvaren pad od 53,9%) dok je istovremeno prevoz putnika u gradsko-prigradskom prevozu zabilježio smanjenje od 33,6% (g/g). U prometu roba i putnika u željezničkom saobraćaju zabilježeno je smanjenje opsega prevezene robe od 15,9% kao i pad broja prevezenih putnika za 72,5%. Kod avio saobraćaja je u 2020. godini kao direktna posljedica pojave pandemije Covid-2019 došlo do značajnog pada broja prevezenih putnika za 72,7% u odnosu na isti period prošle godine (detaljniji pregled navedenih vidova transporta po kvartalima u 2020. godini u grafikonu ispod).

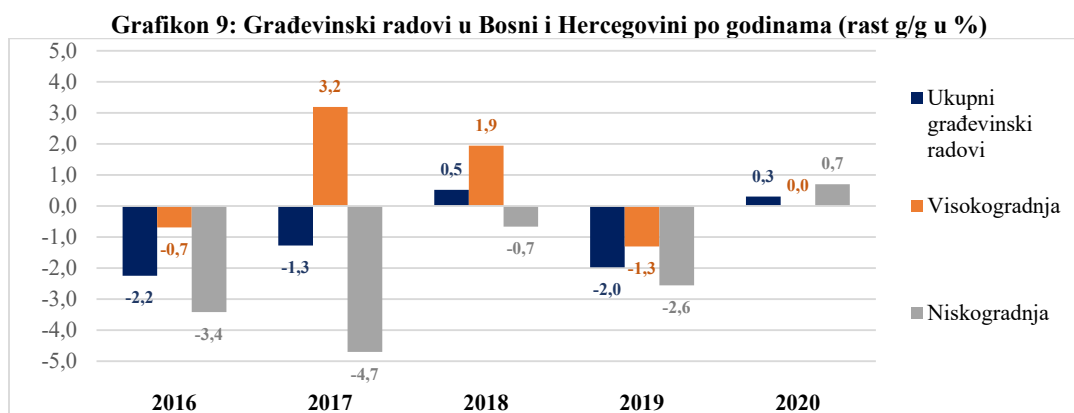
U 2020. godini u djelatnosti prometa transporta i skladištenja je zabilježen nominalan pad od 17,5% (g/g). U oblasti poštanskih i kurirskih djelatnosti ostvaren je rast od 5% dok je nasuprot tome kod skladištenja i pomoćnih djelatnosti u prevozu zabilježena negativna stopa rasta od 38,9% kao i u oblasti kopnenog prevoza i cjevovodnog transporta gdje je, u posmatranom periodu, ostvaren pad prometa od 15,8%.

Gradevinarstvo

- *Blagi rast ukupnih građevinskih radova u 2020. godini*

Raspoloživi podaci za sektor gradevinarstva u Bosni i Hercegovini za 2020. godinu ukazuju na simboličan rast ukupnih građevinskih radova od 0,3%, u odnosu na prethodnu godinu.

U sektoru visokogradnje zabilježena je stagnacija radova dok je istovremeno sektor niskogradnje ostvario rast građevinskih radova od 0,7%. Ukoliko bi se posmatralo po kvartalima moglo bi se primjetiti da su ukupni građevinski radovi u K1 i K2 imali negativnu stopu rasta od 2,6% odnosno 0,9%, dok je u K3 i K4 došlo do porasta građevinskih radova za 2,7% odnosno 1,9%.

Izvor: BHAS

Broj izdatih odobrenja za građevinske radove u 2020. godini u odnosu na 2019. godinu niži je za 6,2% (g/g). Odobrenja za građenje objekata u sektoru visokogradnje su zabilježila pad koji je u posmatranom periodu iznosio 8,2%. U ovom sektoru je smanjen broj izdatih dozvola za građenje stambenih zgrada za 11% kao i broj izdatih dozvola za nestambene zgrade koji je u posmatranom periodu smanjen za 1,6%. U oblasti niskogradnje je došlo do blagog porasta izdatih dozvola za građenje u 2020. godini koje su više za 0,7% u odnosu na 2019. godinu.

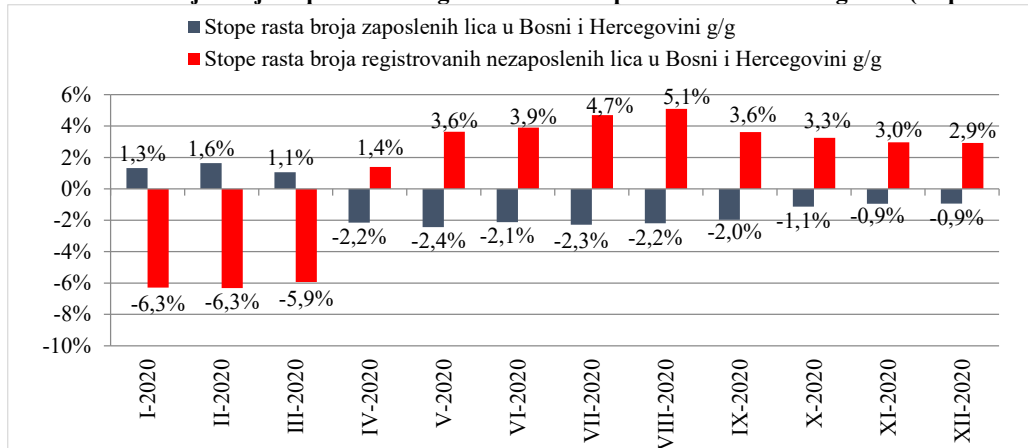
Tržište rada

- *Smanjen broj zaposlenih lica u Bosni i Hercegovini uz rast broja registrovanih nezaposlenih lica uslijed pojave pandemije virusa COVID-19*
- *Broj zaposlenih lica najviše smanjen u područjima djelatnosti prerađivačke industrije, trgovine, hotelijerstva i ugostiteljstva*

Pojava pandemije virusa COVID-19 u 2020. godini imala je globalni uticaj na život uz negativne posljedice na cjelokupnu ekonomiju. Kako su mnoge zemlje (kao i Bosna i Hercegovina) uvodile mjere da bi zaštitile zdravlje svojih građana (kroz ograničenu mobilnost), funkcioniranje tržišta rada bilo je limitirano. U mnogim sektorima poput trgovine, turizma ugostiteljstva, prerađivačke industrije je evidentirana smanjena poslovna aktivnost, što je dovelo do neravnoteže između ponude i potražnje radne snage (smanjenje potrebe za radnicima). Zbog toga su mnogi radnici ostajali bez posla ili su preusmjereni na rad od kuće.

Tržište rada Bosne i Hercegovine je i ranije bilo suočeno sa većim stopama nezaposlenosti, dugoročnom nezaposlenosti i niskim stopama zaposlenosti. Na taj način, u uslovima pandemije, nastale su nove, ozbiljne posljedice zbog smanjene ekonomske aktivnosti. Ono što dodatno čini neizvjesnim kada su u pitanju dešavanja na tržištu rada je period trajanja pandemije i početak masovne vakcinacije stanovništva.

Grafikon 10: Kretanje broja zaposlenih i registrovanih nezaposlenih lica u 2020. godini (stope rasta g/g)

Izvor: DEP kalkulacije na osnovu podataka BHAS i zavoda za zapošljavanje u Bosni i Hercegovini

Zaposlenost

Pandemija virusa COVID-19 imala je veliki uticaj na broj zaposlenih lica. Prosječan broj zaposlenih lica u periodu I-XII 2020. godine iznosio je oko 812,6¹⁰ hiljada i manji je za 1% u odnosu na 2019. godinu. Nakon što se broj zaposlenih lica u K1 2020. godine uvećao (1,3% g/g), sa početkom pandemije došlo je do značajnog smanjenja broja zaposlenih lica (K2 -2,2% g/g, K3 -2,1% g/g, K4 -1% g/g). U Federaciji Bosne i Hercegovine prosječan broj zaposlenih lica u 2020. godini je smanjen za 2,1% g/g i iznosio je oko 520,2 hiljada. U Republici Srpskoj prosječan broj zaposlenih lica u 2020. godini bio je veći za 0,7% u odnosu na 2019. godinu i iznosio je oko 274,2 hiljada.¹¹

Analizirajući broj zaposlenih lica prema područjima djelatnosti, najznačajnije smanjenje broja zaposlenih u 2020. godini bilo je u prerađivačkoj industriji, djelatnosti trgovine na veliko i malo, te djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane (hotelijerstva i ugostiteljstva).

Smanjenje obima proizvodnje u prerađivačkoj industriji (detaljnije u poglavlju o industrijskoj proizvodnji), uticalo je na prosječan broj zaposlenih lica u ovoj djelatnosti koji je u 2020. godini smanjen za 2,1% g/g uz negativan doprinos rastu ukupnog broja zaposlenih oko 0,4 p.p. Broj zaposlenih lica je značajno smanjen i u području djelatnosti trgovine na veliko i malo, popravka motornih vozila i motocikala (-2% g/g) uz negativan doprinos rastu oko 0,4 p.p.¹² Bitno je naglasiti da najveći broj zaposlenih lica u Bosni i Hercegovini radi u pomenutim djelatnostima (oko 38,3%). Uz smanjen broj posjeta i noćenja turista u Bosni i Hercegovini u području

¹⁰ Privremeni podatak. Na osnovu polugodišnjeg istraživanja s punim obuhvatom RAD-15, stanje 30. septembar 2020. godine, početkom decembra 2020. godine napravljena je korekcija objavljenih podataka o zaposlenim osobama, dobijenih mjesečnim istraživanjem RAD-1. Stoga su podaci do septembra 2020. godine konačni, a za ostale mjeseci 2020. godine privremeni.

¹¹ Broj zaposlenih u Republici Srpskoj se objavljuje samo za mjesec mart i septembar (podatak se odnosi na prosjek perioda). Rast broja zaposlenih u Republici Srpskoj je rezultat uvećanja broja zaposlenih lica u martu (2,1% g/g), dok je u septembru evidentirano smanjenje broja zaposlenih lica (-0,7% g/g).

¹² Ukupan promet distributivne trgovine u Bosni i Hercegovini, u periodu 2020/2019 ostvario je pad od 9,1%. Distributivna trgovina uključuje sve oblike trgovinskih aktivnosti, od nabavke robe od proizvođača do isporuke robe krajnjem potrošaču na domaćem tržištu. Ona obuhvata: trgovinu na veliko za vlastiti račun, posredovanje u trgovini na veliko, trgovinu na malo i popravke motornih vozila i motocikla, te trgovinu predmetima za ličnu upotrebu ili upotrebu u domaćinstvu. Izvor: BHAS, Poslovne statistike, indeksi prometa distributivne trgovine IV kvartal 2020. godine.

djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane prosječan broj zaposlenih lica u 2020. godini je manji za 6,1% g/g uz negativan doprinos rastu oko 0,3 p.p.¹³.

Iako je broj zaposlenih lica smanjen u mnogim djelatnostima (vađenje rude i kamena, poljoprivrede, ribolova i šumarstva, prevoza i skladištenja, poslovanja nekretninama, obrazovanja, umjetnost, zabava i rekreacija itd.) što se može vidjeti na grafikonu ispod, njihov doprinos smanjenju ukupnog broja zaposlenih u Bosni i Hercegovini je bio manji u poređenju sa prethodno navedenim područjima djelatnosti.

Grafikon 11: Stope rasta i doprinosi rastu ukupnom broju zaposlenih lica u Bosni Hercegovini po djelatnostima¹⁴ (u p.p) – poređenje 2020/2019

Izvor: BHAS, DEP kalkulacije

Nezaposlenost

Smanjenje ekonomske aktivnosti u Bosni i Hercegovini uticalo je na povećanje nezaposlenosti. Prosječan broj registrovanih nezaposlenih lica u 2020. godini iznosio je oko 415,2 hiljada što je za 1% više u poređenju sa 2019. godinom. Posmatrajući po kvartalima, broj nezaposlenih lica je u K1 2020. godine smanjen oko 6,2 % g/g. Međutim, sa pojavom pandemije virusa COVID-19 u K2 2020. godine evidentiran je rast broja nezaposlenih lica od 3% g/g koji je nastavljen do kraja godine (u K3 i K4 2020. godine broj registrovanih nezaposlenih lica je uvećan oko 4,5% g/g i 3% g/g respektivno).

U Federaciji Bosne i Hercegovine prosječan broj registrovanih nezaposlenih lica u 2020. godini iznosio je oko 321,6 hiljada i veći je za 2,6% u odnosu na isti period prethodne godine. S druge strane, u Republici Srpskoj prosječan broj registrovanih nezaposlenih lica iznosio je 86,7 hiljada i bio je manji za 3,6% g/g.¹⁵

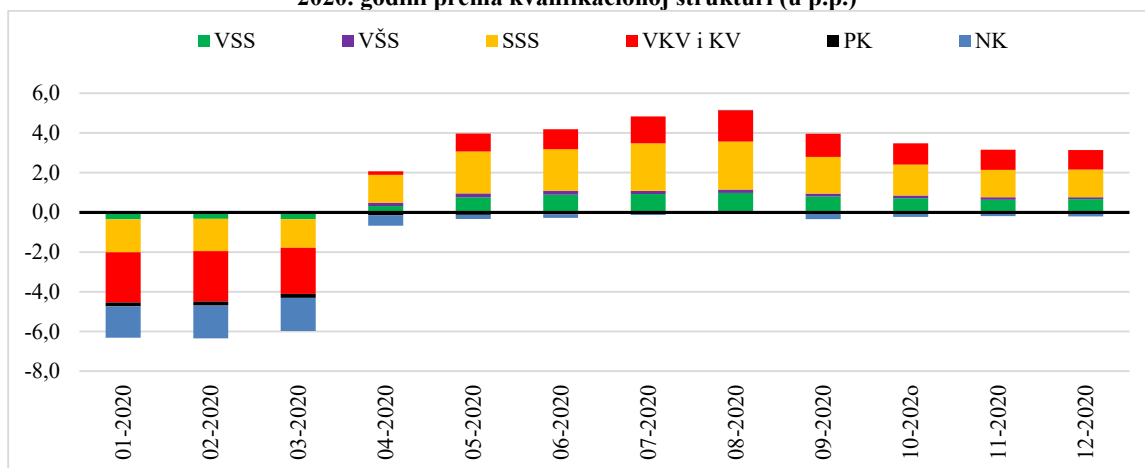
¹³ U periodu januar – decembar 2020. godine turisti su ostvarili 498.090 posjeta, što je manje za 69,7% i 1.235.971 noćenja, što je manje za 63,4% u odnosu na isti period 2019. godine. Izvor: BHAS, Statistika turizma, kumulativ, januar-decembar 2020. godine.

¹⁴ Klasifikacija djelatnosti: A - Poljoprivreda, lov i šumarstvo, B - Vađenje ruda i kamena, C - Prerađivačka industrija, D - Proizv. i snadbijev. el. energijom, gasom, parom i klimatizacija, E - Snadbijevanje vodom, uklanjanje otpadnih voda, upravljanje otpadom te djelatnosti sanacije okoliša, F - Građevinarstvo, G - Trgovina na veliko i malo, popravak motor. vozila i motocikala, H - Prevoz i skladištenje, I - Djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane (hotelijerstvo i ugostiteljstvo), J - Informacije i komunikacije, K - Finansijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja, L - Poslovanje nekretninama, M - Stručne, naučne i tehničke djelatnosti, N - Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti, O - Javna uprava i odbrana; obavezno socijalno osiguranje, P - Obrazovanje, Q - Djelatnost zdravstvene i socijalne zaštite, R - Umjetnost, zabava i rekreacija, S - Ostale uslužne djelatnosti.

¹⁵ Iako je broj registrovanih nezaposlenih lica u Republici Srpskoj bio manji u poređenju sa prethodnom godinom, primjećuje se da stopa smanjenja broja nezaposlenih lica u 2020. godini usporava u odnosu na 2019. godinu kada je iznosila -15% g/g.

Prema kvalifikacionoj strukturi broj registrovanih nezaposlenih lica je tokom 2020. godine promijenjen. Za razliku od K1 2020. godine, na grafikonu ispod se može vidjeti da je u K2, K3 i K4 2020. godine broj registrovanih nezaposlenih lica najviše uvećan u kategorijama SSS, VKV i KV kao i VSS radnika. Od ukupnog broja prijavljenih na evidenciju zavoda za zapošljavanje u Bosni i Hercegovini najveći broj je zbog prestanka radnog odnosa.¹⁶

Grafikon 12: Doprinosi smanjenju/rastu broja registrovanih nezaposlenih lica u Bosni Hercegovini u 2020. godini prema kvalifikacionoj strukturi (u p.p.)

Izvor: DEP kalkulacije na osnovu podataka BHAS

Rast broja nezaposlenih lica uticao je na uvećanje stope registrovane nezaposlenosti koja je u decembru 2020. godine prema podacima Agencije za rad i zapošljavanje Bosne i Hercegovine iznosila 33,7%.¹⁷

Anketa o radnoj snazi u Bosni i Hercegovini u periodu 2006-2019. godine se provodila jednom godišnje. Od januara 2020. godine Anketa o radnoj snazi u Bosni i Hercegovini se provodi kontinuirano, tokom cijele godine, sa kvartalnom objavom podataka.¹⁸

Prema rezultatima Ankete, u Bosni i Hercegovini ukupno radno sposobno stanovništvo nije se mijenjalo tokom 2020. godine. Ipak, ukupna radna snaga je uvećana u drugoj polovini 2020. godine, što se može vidjeti u tabeli ispod. Zbog rasta broja zaposlenih lica u K1-K3 2020. godine došlo je do povećanja stope zaposlenosti koja je u K3 iznosila 41,3%, da bi sa smanjenjem broja zaposlenih u K4 došlo do smanjenja stope zaposlenosti na 40,2%. U Bosni i Hercegovini u 2020. godini takođe je došlo do skromnog porasta stope aktivnosti u drugoj polovini 2020. godine uz povećanje aktivnog stanovništva. U K4 2020. godine manje od polovine radno sposobnog stanovništva čine aktivna lica (48,2%).

Uz smanjenje broja nezaposlenih lica anketna stopa nezaposlenosti je tokom K1-K3 2020. godine smanjena i u K3 iznosila 14,2% da bi se u K4 uvećala na 16,6% sa rastom broja nezaposlenih lica. Stopa nezaposlenosti je bila najveća među mladima u dobi 15-24 godine (u K4 je iznosila 37,4%). Anketa je takođe pokazala da najveći broj nezaposlenih lica u K1-K4

¹⁶ Na osnovu podataka entitetskih zavoda za zapošljavanje.

¹⁷ Računajući na isti način stopu registrovane nezaposlenosti za decembar 2019. godine ona je iznosila 32,8%.

¹⁸ Anketa o radnoj snazi provedena je u skladu sa preporukama i definicijama Međunarodne organizacije rada (MOR) i u skladu sa preporukama i regulativama Statističkog ureda Evropske unije (EUROSTAT), što omogućava uporedivost podataka iz Ankete sa drugim zemljama. Od 2006. do 2019. godine uzorak za Anketu bio je posebno definisan za svaku godinu, tj. nije bilo ponovljenog anketiranja odnosno panelnog dijela uzorka. Od 2020. godine uvedena je panelna komponenta u nacrt uzorka te se domaćinstva ponovljeno anketiraju četiri puta. Domaćinstva se anketiraju u dva uzastopna kvartala, izostavljaju iz uzorka naredna dva kvartala te ponovo anketiraju u još dva uzastopna kvartala. Zbog toga uporedivost podataka sa podacima iz prethodnih godišnjih anketa nije u potpunosti kompatibilna. Izvor: BHAS.

2020. godine traži posao dvije godine i duže (u K4 56,5%). U tabeli ispod su predstavljeni osnovni pokazatelji Ankete o radnoj snazi.

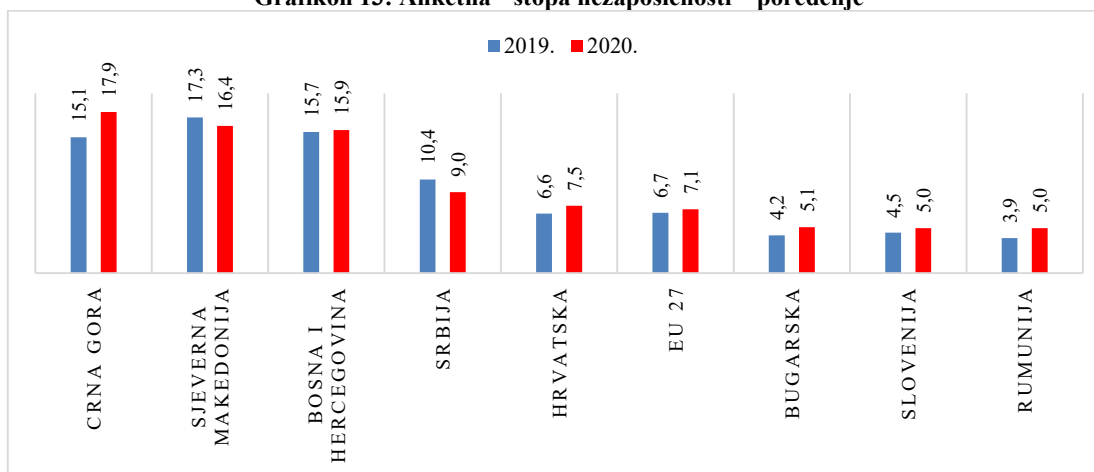
Tabela 1: Anкета o radnoj snazi u Bosni i Hercegovini (u 000)¹⁹, kvartalni podaci

	K1 2020	K2 2020	K3 2020	K4 2020
Radno sposobno stanovništvo	2.926	2.926	2.926	2.926
Neaktivno stanovništvo	1.548	1.547	1.516	1.516
Radna snaga (aktivno stanovništvo)	1.378	1.379	1.410	1.410
Zaposlena lica	1.149	1.159	1.210	1.176
Nezaposlena lica	230	220	200	235
Stopa nezaposlenosti ²⁰	16,7%	16,0%	14,2%	16,6%
Stopa aktivnosti ²¹	47,1%	47,1%	48,2%	48,2%
Stopa zaposlenosti ²²	39,3%	39,6%	41,3%	40,2%

Izvor: Anкета o radnoj snazi u Bosni i Hercegovini za I, II, III i IV kvartal 2020. godine

Poređenje stope nezaposlenosti u Bosni i Hercegovini sa odabranim zemljama u regionu pokazuje da su stope nezaposlenosti u 2020. godini u skoro svim predstavljenim zemljama bile veće u odnosu na 2019. godinu i da je pandemija virusa COVID-19 imala uticaja na ukupnu radnu snagu. Na grafikonu ispod se vidi da Bosna i Hercegovina uz Sjevernu Makedoniju i Crnu Goru u 2020. godini ima i dalje izrazito visoku stopu nezaposlenosti u odnosu na posmatrane zemlje i da je daleko iznad prosječne stope nezaposlenosti EU 27.

Grafikon 13: Anketna²³ stopa nezaposlenosti – poređenje

Izvor: Eurostat, Agencije za statistiku posmatranih zemalja

Plate

Prosječna neto plata u Bosni i Hercegovini u 2020. godini iznosila je 956 KM uz nominalni rast od 3,8% u odnosu na 2019. godinu.²⁴ Realni rast prosječne neto plate bio je brži (4,8%) zbog

¹⁹ Zbog zaokruživanja decimale u nekim slučajevima zbir brojeva nije jednak predstavljenom broju.

²⁰ Stopa nezaposlenosti predstavlja procentualno učešće nezaposlenih lica u radnoj snazi.

²¹ Stopa aktivnosti predstavlja procentualno učešće radne snage u radno sposobnom stanovništvu.

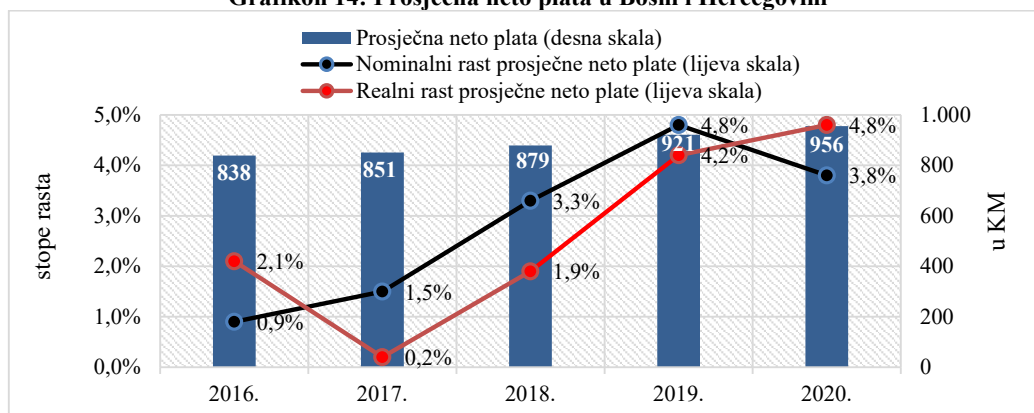
²² Stopa zaposlenosti predstavlja procentualno učešće zaposlenih lica u radno sposobnom stanovništvu.

²³ U Bosni i Hercegovini metodologija prikupljanja i obrade podatka u 2019. i 2020. godini se razlikuje. Podatak o stopi nezaposlenosti za 2020. godinu je prosjek četiri kvartala.

²⁴ Tokom pandemije značajan broj lica u Bosni i Hercegovini je ostao bez posla (posebno u djelatnostima u kojima su niže prosječne plate). Njihovim odlivom osnovica za izračun prosječne neto plate je promijenjena, što je može biti jedan od razloga zašto neto plata u 2020. godini u poređenju sa prošlom godinom bilježi pomenuti nominalni rast.

deflacije. Rast prosječne neto plate je potpomognut uvećanjem plata u oba entiteta. U 2020. godini prosječne neto plate u Federaciji Bosne i Hercegovine i Republici Srpskoj su bile ujednačene i iznosile su 956 KM, uz nešto bržu nominalnu stopu rasta u Republici Srpskoj. U Federaciji Bosne i Hercegovine prosječna neto plata u 2020. godini je nominalno uvećana za 3% g/g, dok je u Republici Srpskoj prosječna plata nakon oporezivanja (neto plata) imala nešto brži nominalni rast od 5,5% g/g.

Grafikon 14: Prosječna neto plata u Bosni i Hercegovini

Izvor: BHAS

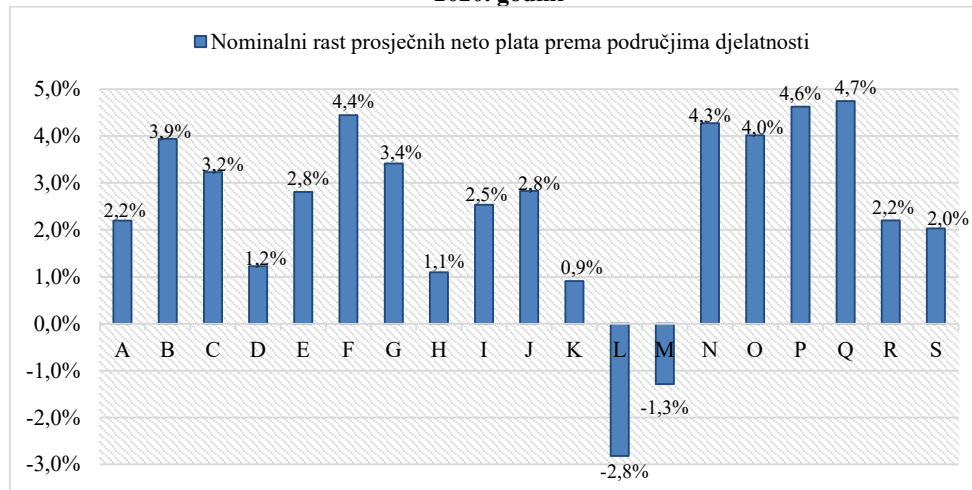
Posmatrajući kretanje neto plata prema područjima djelatnosti u 2020. godini (grafikon ispod) može se vidjeti da su plate uvećane u gotovo svim djelatnostima. Jedina područja djelatnosti koja su u 2020. godini imala negativan nominalni rast prosječne neto plate su poslovanje nekretninama i stručne, naučne i tehničke djelatnosti.

S druge strane, najveće nominalne stope rasta prosječne neto plate u 2020. godini bile su u području djelatnosti zdravstvene i socijalne zaštite (4,7% g/g), obrazovanja (4,6% g/g), građevinarstvu (4,4%), administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti (4,3% g/g) te javne uprave i odbrane, obaveznog socijalnog osiguranja (4% g/g).

Pored toga, bitno je naglasiti da su djelatnosti koje su tokom pandemije najviše smanjile broj zaposlenih lica u Bosni i Hercegovini (prerađivačka industrija, trgovina na veliko i malo, hotelijerstvo i ugostiteljstvo) ostvarile rast prosječne neto plate, što se može vidjeti na grafikonu ispod. Na taj način je ostvaren rast prosječne neto plate u Bosni i Hercegovini.

Najveća prosječna isplaćena neto plata u 2020. godini bila je u području finansijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja (1.576 KM), dok je najniža prosječna isplaćena neto plata u području djelatnosti pružanja smještaja, te pripreme i usluživanja hrane (587 KM).

Grafikon 15: Nominalni rast prosječnih neto plata u Bosni i Hercegovini prema područjima djelatnosti²⁵ u 2020. godini

Izvor: BHAS

I pored bržeg rasta prosječne neto plate, Bosna i Hercegovina se i dalje nalazi među zemljama u regionu koje su u 2020. godini registrovale naniže neto plate (uz Sjevernu Makedoniju). Kao i prethodnih godina, najveća neto plata bila je u Sloveniji i Hrvatskoj. Sve zemlje u analizi su ostvarile pozitivan nominalni rast prosječne neto plate, a najbrži je bio u Srbiji, Bugarskoj i Sjevernoj Makedoniji. Kao što je predstavljeno u tabeli ispod, realni rast prosječne neto plate bio je brži u Sloveniji, Crnoj Gori i Bosni i Hercegovini zbog deflacije.

Tabela 2: Prosječne neto²⁶ plate u 2020. godini, poređenje (g/g)

	Prosječna neto plata (€)	Nominalni rast neto plata	Realni rast neto plata
Slovenija	1.209	6.6%	6.7%
Hrvatska	894	2.7%	2.6%
Bugarska	699	8.6%	7.3%
Rumunija	672	6.7%	4.3%
Crna Gora	524	1.7%	2.1%
Srbija	511	9.4%	7.7%
Bosna i Hercegovina	489	3.8%	4.8%
Sjeverna Makedonija	441	7.8%	6.5%

Izvor: Agencije za statistiku posmatranih zemalja

Penzije

U 2020. godini broj penzionera u Bosni i Hercegovini postepeno se uvećavao uz istovremeni rast penzija. Prosječan broj penzionera u 2020. godini je uvećan za 1,7% u odnosu na 2019. godinu i iznosi 694,6 hiljada.²⁷ Penzioni sistem funkcioniše na principu međugeneracijske solidarnosti odnosno zaposleni uplaćuju doprinose iz kojih se isplaćuju penzije. Prema trenutno raspoloživim podacima u 2020. godini ukupna radna snaga kao i broj zaposlenih lica je smanjen

²⁵ Opis svake od djelatnosti predstavljen je u poglavlju o zaposlenosti.

²⁶ Prosječne neto plate su konvertovane u EUR u 15.04.2021. godine prema srednjem kursu. Metodologije obračuna neto plata po pojedinim zemljama mogu se razlikovati.

²⁷ Broj penzionera u Bosni i Hercegovini u analizi predstavlja zbir penzionera koji primaju penzije od Federalnog zavoda za penzijsko i invalidsko osiguranje i Fonda za penzijsko i invalidsko osiguranje Republike Srpske bez obzira na mjesto prebivališta (u ili izvan Bosne i Hercegovine).

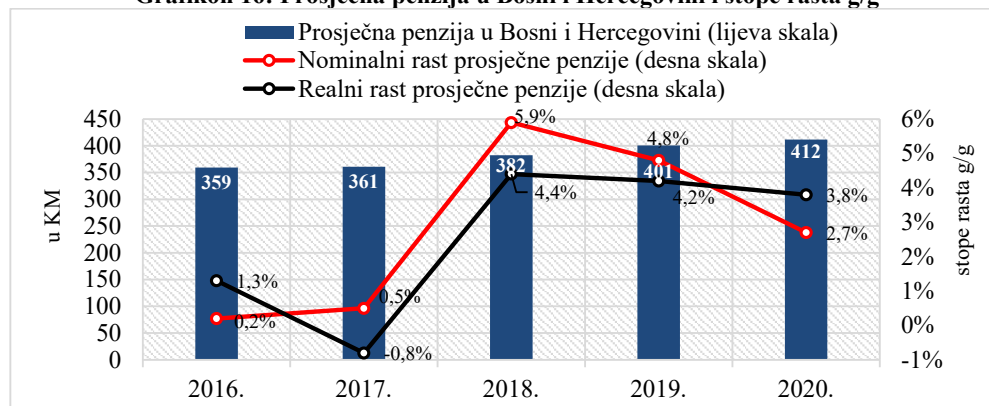
pa je odnos između broja penzionisanih lica i zaposlenih koji uplaćuju doprinose za penzijsko i invalidsko osiguranje ostao izrazito nepovoljan (oko 1:1,2).

Prosječna penzija u Bosni i Hercegovini u 2020. godini iznosila je oko 412²⁸ KM i nominalno je veća za 2,7% u odnosu na 2019. godinu. Realni rast prosječne penzije bio je znatno brži (3,8%) uzme li se u obzir deflacija što se može vidjeti na grafikonu ispod.

Uvećanje prosječne penzije u Bosni i Hercegovini rezultat je uvećanja penzija u oba entiteta. U 2020. godini u Federaciji Bosne i Hercegovine prosječna penzija je iznosila oko 423 KM uz nominalni rast od 1,9% g/g.²⁹ U Republici Srpskoj prosječna penzija je iznosila oko 394 KM uz nominalni rast od 4,1% g/g.³⁰ Najniža penzija u Federaciji Bosne i Hercegovine u decembru 2020. godine iznosila 382,2 KM, a u Republici Srpskoj najniža penzija je iznosila 201,8 KM za penzijski staž do 15. godina.

S druge strane, analizirajući strukturu penzija, najveći broj isplaćenih penzija u Bosni i Hercegovini pripada starosnim, a potom porodičnim i invalidskim penzijama.³¹

Grafikon 16: Prosječna penzija u Bosni i Hercegovini i stope rasta g/g

Izvor: Federalni zavod za penzijsko i invalidsko osiguranje, Fond za penzijsko i invalidsko osiguranje Republike Srpske, DEP kalkulacije

²⁸ Prosječna penzija u Bosni i Hercegovini je izračunata na osnovu prosječnih mjesečnih penzija ponderisanih udjelom ukupnog boja penzionera u svakom od entiteta u ukupnom broju penzionera.

²⁹ Od avgusta 2020. godine u Federaciji Bosne i Hercegovine sve penzije, ostvarene po Zakonu o PIO/MIO, s izuzetkom najviših i penzija ostvarenih u 2020. godini, uvećane su za 2,8%. Pored povećanih penzija za mjesec avgust, korisnici će prilikom isplate, dobiti i razlike između isplaćene i uvećane penzije za period od 01.01.2020. godine do 31.07.2020. godine. Izvor: Federalni zavod za penzijsko i invalidsko osiguranje, Novosti, penzije za avgust. Prosječna penzija u ovom entitetu je izračunata kao prosjek penzija svih mjeseci u 20202. godini.

³⁰ U Republici Srpskoj penzije se svim korisnicima prava usklađuju od 01.01.2020. godine i povećavaju za 3,11%. Izvor: Fond za penzijsko i invalidsko osiguranje Republike Srpske, Vijesti, penzije za januar 2020. godine. Prosječna penzija u ovom entitetu je izračunata kao prosjek penzija svih mjeseci u 2020. godini.

³¹ U Federaciji Bosne i Hercegovine u decembru 2020. godine oko 57% penzija su bile strosne, a potom porodične (28%) i invalidske (15%). U Republici Srpskoj oko 59% su bile starosne, porodične 27%, a ostatak pripada invalidskim penzijama oko 14%.

II JAVNE FINANSIJE

- *Javni prihodi na kraju 2020. godine zabilježili negativnu stopu rasta*
- *Javni dug na kraju 2020. godine u porastu*

Glavne karakteristike u oblasti javnih finansija u Bosni i Hercegovini, u 2020. godini jesu smanjenje ukupnih javnih prihoda (direktni i indirektni porezi i socijalni doprinosi) za 5,8% g/g, rast javne zaduženosti. U vrijeme pisanja Ekonomskih trendova nisu bili dostupni podaci o izvršenju budžeta za 2020. godinu. Ali, na osnovu dostupnih podataka o izvršenju budžeta za prva tri kvartala, na svim nivoima vlasti na kraju 2020. godine može se očekivati budžetski deficit.

Trend stabilnog ekonomskog rasta Bosne i Hercegovine u 2020. godini narušen je pojavom globalne pandemije virusa Covid-19. Pred kraj prvog tromjesečja 2020. godine, donijeta je odluka o proglašenju vanredne situacije odnosno stanja prirodne nesreće na teritoriji Bosne i Hercegovine, usljed pandemije virusa korona (Covid-19). Za Bosnu i Hercegovinu, kao malu ekonomiju, ovakav događaj je stavio poseban izazov pred realizaciju mjera fiskalne politike. Sprečavanje širenja virusa, čiji su se negativni efekti produbili već početkom drugog tromjesečja, je podrazumjevalo uvođenje niza mjera i aktivnosti koje su imale pozitivne efekte u borbi protiv virusa Covid-19 sa jedne, a sa druge strane značajno su pogoršale privredna kretanja. Kako bi se ublažili negativni efekti za vrijeme tzv. „prvog udara pandemije na ekonomiju“, vlade oba entiteta su donijele pravne akte o ublažavanju negativnih ekonomskih posljedica, kojim su uvedene privremene mjere: subvencionisanja doprinosa za obavezna osiguranja, obustave obračuna i plaćanja zatezne kamate na javne prihode, obustave plaćanja akontacije poreza na dobit za 2020. godinu, te obustave plaćanja akontacije poreza na dohodak od samostalne djelatnosti za 2020. godinu, za ona lica čija je poslovna djelatnost ugrožena posljedicama pandemije. U odgovoru na ekonomske poremećaje, kao jedna od mjera je bila uspostavljanje Garancijskog (Federacija Bosne i Hercegovine), odnosno Garantnog fonda (Republika Srpska). Cilj organizovanja ovih fondova jeste olakšavanje pristupa finansijskim sredstvima malim i srednji preduzećima, kao i preduzetnicima, izdavanjem garancije u obliku obezbjeđenja potraživanja po kreditu odobrenom od finansijske organizacije. Dalje mjere, koje su donošene odnose se na: osiguranje podrške u održavanju likvidnosti najugroženijih sektora i djelatnosti, očuvanje radnih mjesta, te osiguranje potrebne podrške i održavanje konkurentnosti u izvozno orijentisanim sektorima (dodjela sredstava privrednim subjektima koji su djelimično prestali sa radom ili imali smanjen obim poslovanja, međunarodni prevoz lica, ugostitelji, isplate najnižih plata, isplata obaveza za poreze i doprinose...). Takođe, treba napomenuti i jednokratne novčane isplate radnicima kao vid podrške u borbi protiv virusa Covid-19. Sprovedenjem navedenih mjera nastojalo se očuvati stabilnost poslovanja, uz istovremeno održavanje budžetske stabilnosti. Prema podacima entitetskih ministarstava finansija, entitetske vlade su u 2020. godine za ovu namjenu isplatile oko 747 miliona KM. Isplate u borbi protiv Covid-19 čine oko 2,2% BDP-a za 2020. godinu.

Kao posljedica poremećaja uzrokovanih pandemijom virusa Covid-19, obje entitetske vlade su usvojile rebalans budžeta za 2020. godinu. Razlog za njihovo donošenje i usvajanje svakako leži u smanjenom prilivu prihoda i uvećanju rashoda.

Indirektni porezi

Sa 01.01.2020. godine počela se primjenjivati Odluka o utvrđivanju posebne i minimalne akcize na cigarete i duvan za pušenje za 2020. godinu, kao rezultat nastavka harmonizacije akcizne politike sa EU³².

Naplaćeni prihodi. Sa proglašenjem pandemije usljed virusa korona donijete su i određene mjere, čije sprovođenje nije bitnije uticalo na naplatu prihoda od indirektnih poreza tokom prvog tromjesečja posmatrane godine. Međutim, tokom drugog tromjesečja desio se pad privredne aktivnosti (usljed uvođenja strožijih mjera zaštite i prevencije), koji se značajno odrazio na naplatu prihoda od indirektnih poreza. Tokom zadnja dva tromjesečja, zadržane su negativne stope, koje su bile nešto niže od one zabilježene tokom K2 2020. godine.

Negativni efekti pandemije, uz smanjenu ekonomsku aktivnost, su se odrazili u značajnoj mjeri na naplatu prihoda od indirektnih poreza u 2020. godini. Ukupno (bruto) naplaćeni prihodi od indirektnih poreza i ostalih prihoda Uprave za indirektno oporezivanje Bosne i Hercegovine (dalje u tekstu UIO) , u toku 2020. godine, su iznosili oko 7,2 milijarde KM. U poređenju sa prethodnom godinom, bruto prihodi su manji za oko 9,5%. Zbog oslabljene privredne aktivnosti, tokom istog perioda, umanjen je broj rješenja za povrat sa jedinstvenog računa UIO Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu JR UIO), čime je smanjen i iznos novčanih sredstava po ovom osnovu za 10,1% g/g. Tokom 2020. godine, neto prihodi od indirektnih poreza su iznosili oko 6 milijardi KM, i u poređenju sa istim periodom prethodne godine manji su za oko 9,3%. Detalji su prikazani u tabeli ispod.

Sve kategorije prihoda iz nadležnosti UIO Bosne i Hercegovine, dale se negativan doprinos stopi rasta neto prihoda od indirektnih poreza i to: porez na dodatu vrijednost od 4,2 p.p. (u daljem tekstu PDV), prihodi od akciza 3,5 p.p., prihodi od carina 0,6 p.p. i prihodi od putarina 1,0 p.p.

---

³² Odluka o utvrđivanju posebne i minimalne akcize na cigarete i iznos akcize na duvan za pušenje za 2020. godinu („Službeni glasnik BiH“, broj 80/19), a koja se primjenjuje od 01.01.2020. godine. Odlukom je definisano da se od 01.01.2020. godine, na cigarete i duvan za pušenje plaća sljedeća akciza i to: akciza na cigarete - minimalna akciza (proporcionalna+specifična) iznosi 3,04 KM za pakovanje cigareta od 20 komada, a specifična akciza iznosi 1,65 KM za pakovanje cigareta od 20 komada. Akciza na duvan za pušenje utvrđuje se u visini od 80% minimalne akcize na cigarete utvrđene u članu 3. stav (3) ove odluke u iznosu od 121,60 KM po kilogramu.

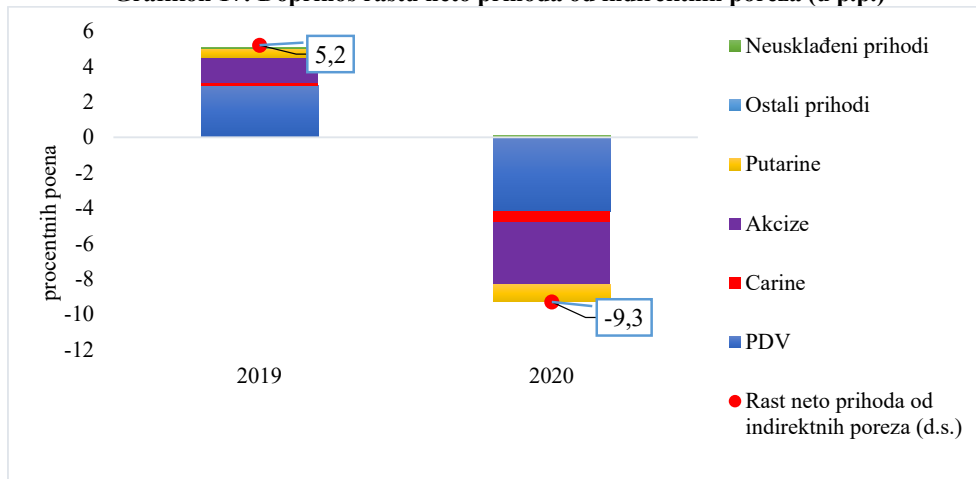
Tabela 3: Naplata i raspodjela prihoda od indirektnih poreza (rast g/g u % ako nije drugačije naznačeno)

	struktura 2020	jan-dec 2019	jan-dec 2020	K1 2020	K2 2020	K3 2020	K4 2020
Bruto prihodi - prikupljeno	100,0	5,1	-9,5	3,2	-21,5	-11,3	-9,4
Povrati	17,8	5,0	-10,1	-1,6	-27,1	-2,1	-2,9
Neto prihodi - prikupljeno	82,2	5,2	-9,3	4,4	-20,1	-13,1	-10,7
PDV	51,5	4,8	-6,8	5,0	-17,8	-9,8	-5,1
Carine	3,6	4,9	-12,8	-0,3	-29,6	-11,3	-14,6
Akcize	18,4	6,1	-15,0	6,7	-27,3	-21,6	-14,8
Putarine	8,1	4,7	-10,2	3,5	-16,1	-17,8	-7,8
Ostali prihodi	0,2	0,6	-5,9	-6,3	-18,0	-4,0	5,8
Neusklađeni prihodi	0,4	52,9	-11,4	58,3	...	...	...
Raspoloživo za raspodjelu	100,0	5,1	-9,4	3,8	-21,9	-11,2	-10,3
Minimalne rezerve	18,4	-4,1	-10,0	-3,6	-25,3	-2,6	-3,9
Budžeti	81,6	7,4	-9,3	5,6	-21,0	-13,0	-11,6
Servisiranje vanjskog duga	10,0	-16,7	-6,8	-20,1	-16,4	21,6	-6,6
Federacija Bosne i Hercegovine	6,6	-16,4	-4,4	-14,9	-15,5	26,4	-10,6
Republika Srpska	3,2	-17,9	-11,7	-29,9	-18,2	13,9	-2,6
Brčko Distrikt	0,1	19,5	4,7	8,9	-16,9	6,0	404,5
Raspodjeljeno nakon servisiranja vanjskog duga	71,6	11,9	-9,6	9,3	-21,8	-16,0	-12,4
Institucije Bosne i Hercegovine	10,8	0,0	4,0	0,8	0,8	10,8	10,7
Federacija Bosne i Hercegovine	37,9	13,6	-13,6	9,6	-25,7	-23,2	-18,7
Republika Srpska	20,6	15,5	-7,9	13,4	-25,0	-12,8	-9,6
Brčko Distrikt	2,3	6,6	-11,8	6,1	-24,4	-17,3	-20,5

Izvor: UIO Bosne i Hercegovine

PDV. Tokom 2020. godine, bruto prihodi od PDV-a su iznosili oko 5 milijardi KM, što je u u poređenju sa 2019. godinom manje za 7,8% (425 miliona KM). Neto prihodi po osnovu PDV-a, tokom istog perioda, su iznosili oko 3,7 milijardi KM, što je za 6,8% g/g manje. U strukturi naplaćenih prihoda od PDV-a dominiraju prihodi naplaćeni prilikom uvoza roba koji su manji za 12,9% g/g dok je naplaćeni prihod od PDV-a, koji se odnosi na promet domaćih roba i usluga ostvario pozitivnu stopu od 0,7% g/g u 2020. godini.

Grafikon 17: Doprinos rastu neto prihoda od indirektnih poreza (u p.p.)

Izvor: UIO Bosne i Hercegovine

Akcize. Neto prihodi od akciza, u 2020. godini su manji za oko 230 miliona ili 15,0% u poređenju sa 2019. godinom i iznosili su oko 1,3 milijarde KM. Prihodi od akciza po osnovu uvoznih proizvoda su manji za 11,1% g/g, dok su prihodi od akciza na domaće proizvode, manji za oko 43,4% g/g. Ako se uvozne akcize posmatraju po vrstama proizvoda, uočava se da su prihodi od akciza na naftu i naftne prerađevine smanjeni za oko 5,9 g/g, dok su prihodi od

akciza na duvanske prerađevine manji za 15,2% g/g. U kategoriji prihoda od akciza na uvozne proizvode, jedino prihodi od akciza na uvozni alkohol i alkoholna pića bilježe pozitivnu stopu rasta (0,2% g/g) na kraju posmatrane godine.

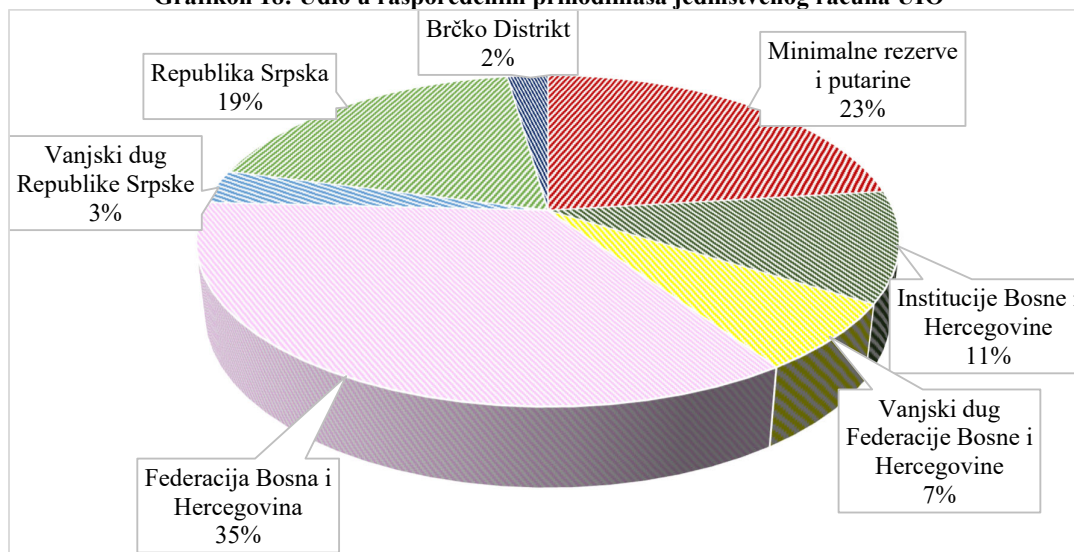
Posmatrajući po vrstama akcize na domaće proizvode značajan pad prihoda, zabilježen je kod akciza na domaću naftu i naftne derivate. Odnosno, prihodi po ovom osnovu nisu skoro da i nisu ostvareni. Takođe, značajan pad prihoda zabilježen je i kod akciza na domaći duvan i duvanske prerađevine (42,3% g/g). U kategoriji prihoda od akciza na domaće proizvode, samo kod prihoda od akciza na domaći alkohol i alkoholna pića (20,1% g/g) i domaće vino (5,1% g/g) je zabilježeno povećanje, tokom posmatranog perioda.

Putarine. Ukupno naplaćeni neto prihodi od putarina u toku 2020. godine su iznosili oko 584 miliona KM. U poređenju sa istim periodom prethodne godine isti su smanjeni za oko 10,2%.

Carine. Tokom posmatrane godine, naplaćeni prihodi po osnovu carinskih dažbina su iznosili oko 262 miliona KM, i u poređenju sa prethodnom godinom manji su za oko 12,8%.

Raspoređeni prihodi. Ukupni prihodi raspoloživi za raspodjelu, u 2020. godini, su iznosili oko 7,2 milijarde KM. Nakon izdvajanja sredstava za izgradnju autoputeva i izgradnju i rekonstrukciju drugih puteva u Bosni i Hercegovini u iznosu od oko 368 miliona KM, minimalne rezerve u iznosu od oko 1,3 milijarde KM i sredstava za finansiranje institucija Bosne i Hercegovine u iznosu od 780 miliona KM, UIO Bosne i Hercegovine, je izvršila raspored preostalih sredstava u iznosu od oko 4,8 milijardi KM krajnjim korisnicima prema važećim koeficijentima³³. Od tog iznosa Federaciji Bosne i Hercegovine je doznačeno ukupno oko 3 milijarde KM (za servis vanjskog duga oko 484 miliona KM), Republici Srpskoj oko 1,6 milijardi KM (za servis vanjskog duga oko 238,3 miliona KM) i Brčko Distriktu oko 170 miliona KM (oko 9 miliona KM za servis vanjskog duga). U poređenju sa istim periodom prethodne godine raspoređena sredstva sa JR UIO za servisiranje obaveza vanjskog duga su manja za 6,9%, dok su raspoređena sredstva krajnjim korisnicima, nakon servisiranja obaveza vanjskog duga manja za 9,6%. U toku posmatranog perioda, jedino doznačena sredstva za finansiranje Institucija Bosne i Hercegovine, bilježe povećanje (4,0% g/g).

Grafikon 18: Udio u raspoređenim prihodima jedinstvenog računa UIO

Izvor: UIO Bosne i Hercegovine

³³ Upravni odbor Uprave za indirektno oporezivanje je na svojoj 47. sjednici održanoj dana 30.11.2020. godine usvojio Odluku, broj: 02-17-03-4-1/2020, o utvrđivanju privremenih koeficijenata za raspodjelu sredstava sa Jedinstvenog računa za period oktobar-decembar 2020. godine. Predmetnom Odlukom utvrđeni su privremeni koeficijenti raspodjele sredstava sa Jedinstvenog računa za period oktobar-decembar 2020. godine, i to: FBiH 62,83%, RS 33,62% i Brčko Distrikt BiH 3,55%.

Prihodi od direktnih poreza, doprinosa i neporeskih prihoda

Na početku 2020. godine, u oba entiteta desile su se određene izmjene, a koje se tiču oblasti direktnih poreza i doprinosa o čemu je pisano detaljnije u Ekonomskim trendovima za prvo tromjesečje 2020. godine. Među njima značajne su: prelazak Zavoda za penziono i invalidsko osuguranje (PIO/MIO) na budžet Federacije Bosne i Hercegovine, Vlada Republike Srpske povećala najnižu platu sa 450 KM na 520 KM. Mjere koje su donošene u cilju ublažavanja negativnih efekata izazvanih pandemijom Covid-19 (smanjenje nelikvidnosti poreskih obveznika) direktno su se odrazile na ublažavanje smanjenja u naplati prihoda od strane poreskih uprava.

U toku 2020. godine, entitetske poreske uprave, ukupno su prikupile oko 7,6 milijardi KM javnih prihoda iz svojih nadležnosti. Tokom posljednjih mjeseci posmatrane godine, navedeni prihodi su rasli, što je značajno ublažilo smanjenje prihoda posmatrano na kumulativnoj osnovi. Tako je stopa rasta istih zabilježena na kraju 2020. godine, iako negativna, najniža od početka pandemije izazvane sa Covid-19 i iznosila je oko 1,9% g/g.

Detalji o naplati prihoda poreskih uprava slijede u tabeli ispod.

Tabela 4: Prihodi od direktnih poreza, doprinosa, taksi, naknada i kazni u periodu januar - decembar

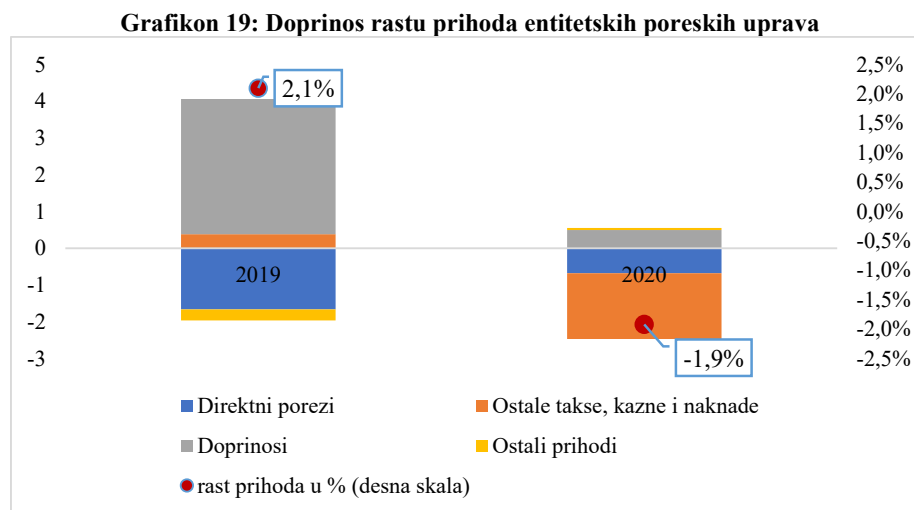
Naziv prihoda	Federacija Bosne i Hercegovine			Republika Srpska			Bosna i Hercegovina		
	miliona KM		rast u %	miliona KM		rast u %	miliona KM		rast u %
	2019	2020		2019	2020		2019	2020	
Direktni porezi	919,0	874,9	-4,8	473,4	464,4	-1,9	1.392,4	1.339,3	-3,8
Porez na dohodak	424,4	420,3	-1,0	190,2	196,9	3,6	614,6	617,2	0,4
Porez na dobit	387,6	355,4	-8,3	238,0	226,2	-5,0	625,6	581,6	-7,0
Porezi građana	106,4	98,7	-7,2	45,2	41,3	-8,7	151,6	140,0	-7,7
Ostali porezi	0,6	0,5	-16,6	0,0	0,0	-	0,6	0,5	-16,6
Takse, kazne i naknade	714,4	626,1	-12,4	430,7	379,9	-11,8	1.145,2	1.006,0	-12,2
Doprinosi	3.666,2	3.640,4	-0,7	1.574,0	1.638,4	4,1	5.240,2	5.278,8	0,7
PIO	2.035,8	2.022,8	-0,6	892,0	935,2	4,8	2.927,8	2.958,0	1,0
Zdravstvo	1.461,4	1.449,9	-0,8	564,6	589,7	4,4	2.026,0	2.039,6	0,7
Nezaposleni	169,0	167,7	-0,8	36,7	29,1	-20,9	205,8	196,8	-4,4
Dječija zaštita	0,0	0,0	-	75,2	78,7	4,7	75,2	78,7	4,7
Zapošljavanje invalida	0,0	0,0	-	5,4	5,7	5,3	5,4	5,7	5,3
Ostali prihodi	4,7	8,1	72,2	0,0	0,9	-	4,7	9,0	90,7
UKUPNO	5.304,4	5.149,5	-2,9	2.478,1	2.483,6	0,2	7.782,5	7.633,1	-1,9

Izvor: entitetske poreske uprave

Socijalni doprinosi. U toku 2020. godine, po osnovu socijalnih doprinosa, ukupno je naplaćeno oko 5,3 milijarde KM. U poređenju sa prethodnom godinom, ovi prihodi bilježe pozitivnu stopu rasta, iako skromnu, od 0,7% i veći su za svega 38,6 miliona. Najznačajnija kategorija socijalnih doprinosa jesu doprinosi za penzijsko-invalidsko osiguranje (PIO), koji su ostvarili skroman rast od oko 1,0% g/g.

Direktni porezi. Prihodi od direktnih poreza tokom zadnjih mjeseci, posmatrane godine, bilježe pozitivne stope rasta. U toku 2020. godine, naplaćeni prihodi od direktnih poreza su dostigli iznos od oko 1,3 milijarde KM. U poređenju sa istim periodom prethodne godine manji su za oko 3,8%. Prihodi od poreza na dobit su manji za 7,0% g/g. Na smanjenje u najvećoj mjeri su uticali smanjenje prihoda od poreza na dobit pravnih lica u oblasti priređivanja igara na sreću, elektroprivrede, pošte, telekomunikacija i mikrokreditnih organizacija. Što se tiče poreza na dohodak, ovi prihodi su zabilježili pozitivnu stopu. Pozitivnoj stopi najveći doprinos su dali povećanje prihoda od poreza na obavljanje samostalne djelatnosti i prihoda od poreza na lična primanja. Kako su se kretale pojedinačne kategorije direktnih poreza, tokom posmatranog perioda, može se vidjeti iz tabele iznad.

Takse, kazne i naknade. Po osnovu neporeskih prihoda (takse, naknade i kazne) u toku 2020. godine, ukupno je naplaćeno oko 1,0 milijardu KM prihoda. U poređenju sa prethodnom godinom, navedeni prihodi su manji za 12,2%. Na smanjenje prihoda u kategoriji taksi najviše su uticale smanjenje naplate raznih administrativnih taksi i komunalnih taksi.

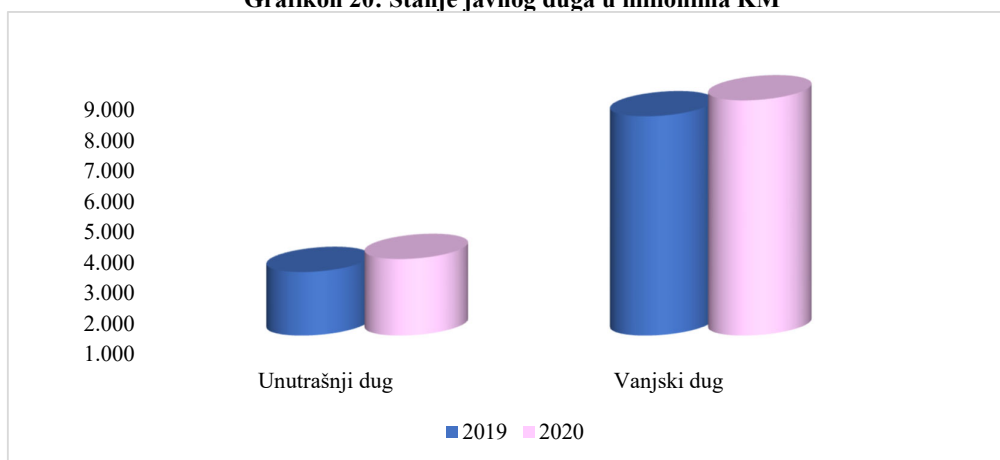

Izvor: entitetske poreske uprave

Stanje javnog duga

Prema podacima Ministarstva finansija i trezora Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu MFT), ukupan javni dug (sa javnim dugom entiteta i Brčko Distrikta i vanjskim dugom jedinica lokalne samouprave) na kraju 2020. godine je dostigao iznos od oko 12,2 milijarde KM. U poređenju sa 2019. godinom, stanje javnog duga je poraslo za oko 8,4%. Ovim je javni dug Bosne i Hercegovine mjereno udjelom prema BDP-u povećan za 3,9 p.p. na 35,2% BDP-a³⁴. Na kraju posmatranog perioda, stanje vanjskog javnog duga je zabilježilo povećanje od 6,4%, g/g, dok je unutrašnji dug porastao za 13,8% g/g.

Grafikon 20: Stanje javnog duga u milionima KM

Izvor: MFT Bosne i Hercegovine

³⁴ BDP za 2020. godinu mjereno rashodovnim pristupom, prema projekcijama DEP-a iz marta 2021. godine.

Javni vanjski dug. Prema podacima MFT Bosne i Hercegovine, stanje javnog vanjskog duga na kraju 2020. godine, je iznosilo oko 8,7 milijardi KM, čime je vanjski dug, u poređenju sa prethodnom godinom, uvećan za oko 6,4%. Vanjski dug mjeran udjelom prema BDP-u, bilježi porast od 2,4 p.p., čime je na kraju 2020. godine iznosio 25,1% BDP.

Najveći udio u vanjskom dugu se odnosi na dug Federacije Bosne i Hercegovine (58,1%), zatim slijede Republika Srpska sa učešćem od 40,6%, Institucije Bosne i Hercegovine sa 0,7% i Brčko Distrikt sa 0,6%. U strukturi vanjskog duga, prema kreditorima, najveći udio (30,7%) se odnosi na kredite uzete kod Svjetske banke i Evropske investicione banke (EIB) (23,2%) učešća u ukupnim kreditima. U toku K2 odobren je i aranžman brze finansijske pomoći (RFI)³⁵ čime je učešće duga prema Međunarodnom monetarnom fondu povećano (MMF 10,5%). Povlačenje tranše je bilo jednokratno. Otplata će se vršiti u 8 tranši u periodu 2023. - 2025. godine.

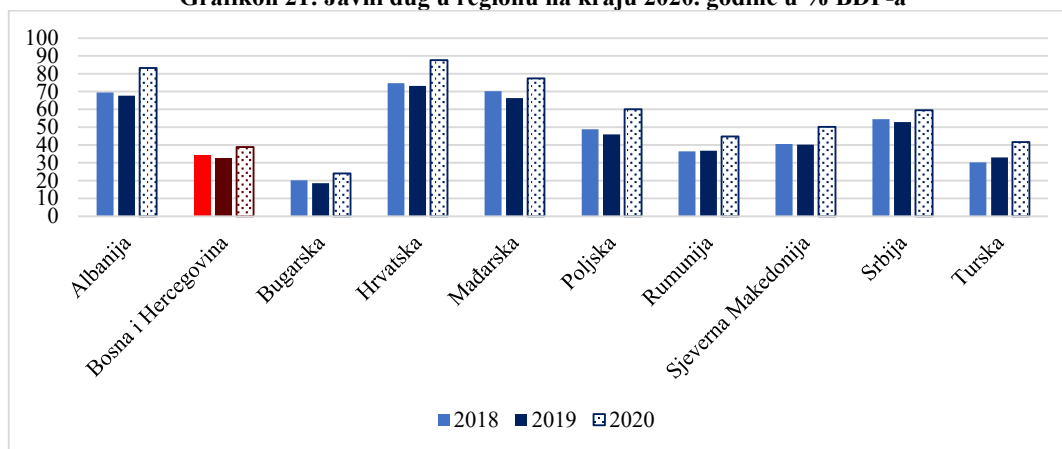
U strukturi vanjskog duga prema valutama dominira dug izražen u evrima sa 58,6%. Zatim slijedi dug od 28,4% u SDR. Oko 62,4% vanjskog duga (kredita) je ugovoreno po fiksnoj kamatnoj stopi.

U toku 2020. godine, ukupno je servisirano oko 771,3 miliona KM obaveza po osnovu vanjskog duga, što je manje za 6,1% u poređenju 2019. godinom. Od tog iznosa 82,2% se odnosi na servis glavnice vanjskog duga.

U toku posmatranog perioda, a prema podacima MFT Bosne i Hercegovine, ukupno je povučeno oko 1,4 milijarde KM novih kreditnih sredstava, što je skoro 2,5 puta više nego u u prethodnoj godini.

U 2020. godini, po osnovu odobrenih, a neangažovanih kreditnih sredstava ukupno je plaćeno oko 4,1 milion KM penala. U poređenju sa istim periodom prethodne godine plaćeno je za 43,3% manje novčanih sredstava po ovom osnovu. Najveći iznos je plaćen Evropskoj banci za obnovu i razvoj (EBRD) (50,9%) od ukupno plaćenih penala.

Grafikon 21: Javni dug u regionu na kraju 2020. godine u % BDP-a

Izvor: MFT, IMF, i ministarstva finansija

Javni unutrašnji dug. Unutrašnji dug, prema podacima MFT Bosne i Hercegovineu 2020. godini, je dostigao iznos od oko 3,5 milijardi KM, i u poređenju sa 2019. godinom veći je za 13,8%. Unutrašnji dug Bosne i Hercegovine mjeran udjelom prema BDP-u u poređenju sa prethodnom godinom, je uvećan za 1,6 p.p. i na kraju posmatranog perioda je iznosio oko 10,1% BDP-a.

³⁵ RFI (engl. Rapid Financing Instrument) je aranžman brze finansijske pomoći potrebne za ublažavanje posljedica pandemije uzrokovane COVID 19 kod kojeg se odobreni iznos doznavača jednokratno po odobrenju Izvršnog odbora MMF-a.

Ukupan unutrašnji dug Federacije Bosne i Hercegovine je iznosio oko 1,9 milijardi KM, Republike Srpske oko 2,3 milijarde KM, dok je unutrašnji dug Brčko Distrikta iznosio svega 1,7 miliona KM.

Ako se posmatra unutrašnji dug prema nosiocima, kod svih osim javnih preduzeća³⁶ je zabilježeno povećanje unutrašnjeg duga. Na povećanje duga vlada entiteta od 18,1% g/g najviše se odrazilo povećanje duga po osnovu hartija od vrijednosti, ali i obaveza po osnovu kredita. Detalji se mogu vidjeti iz tabele ispod.

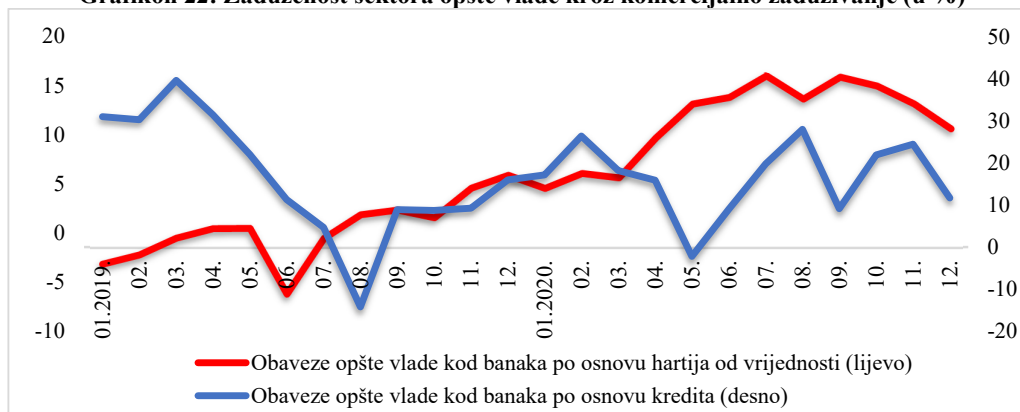
Tabela 5: Stanje unutrašnjeg duga prema nosiocima u milionima KM

<i>Nosilac obaveza</i>	2019.	2020.	rast u %
<i>Dug vlada entiteta/ Distrikta</i>	2.182,63	2.576,63	18,1%
<i>Dug kantona</i>	199,75	225,13	12,7%
<i>Dug gradova</i>	210,26	247,36	17,6%
<i>Dug opština</i>	172,88	193,40	11,9%
<i>Dug fondova socijalne sigurnosti</i>	202,98	212,58	4,7%
<i>Dug javnih preduzeća</i>	92,96	26,15	-71,9%
UKUPNO UNUTRAŠNJI DUG	3.061,46	3.481,25	13,7%

Izvor: MFT BiH

Potraživanja od sektora opšte vlade³⁷. Ukupna komercijalna zaduženost sektora opšte vlade Bosne i Hercegovine na kraju 2020. godine, a prema podacima Centralne banke Bosne i Hercegovine (dalje u tekstu CBBiH), je dostigla iznos od oko 3,0 milijarde KM. Time je zaduživanje opšte vlade, kroz kredite uzete kod komercijalnih banaka i emisije hartija od vrijednosti na kraju posmatranegodine uvećano za oko 17,0% g/g. Obaveze po kreditima su zabilježile povećanje od 3,6% g/g i iznosile su oko 1,2 milijardu KM, dok su obaveze po hartijama od vrijednosti uvećane za oko 28,1% g/g i iznosile su skoro 1,9 milijardi KM.

Grafikon 22: Zaduzenost sektora opšte vlade kroz komercijalno zaduzivanje (u %)

Izvor: CBBiH

Sa grafikona iznad se jasno može vidjeti da je tokom drugog kvartala evidentno ubrzano zaduživanje putem emisija hartija od vrijednosti, kako bi se obezbjedila dodatna novčana

³⁶ Unutrašnji dug javnih preduzeća u većinskom vlasništvu Vlade Federacije Bosne i Hercegovine se odnosi na kredite uzete kod banaka (JP Željeznice FBiH i JP Autoceste FBiH) i izdate obveznice (JP Autoceste FBiH).

³⁷ U skladu sa GFS Priručnikom, sektor opšte vlade definiše se tako da obuhvata sve entitete koji obavljaju funkcije vlade kao njihove osnovne djelatnosti. On ne obuhvata poslovna poduzeća u vlasništvu vlade koja proizvode robe i/ili usluge te ostvaruju profit prodajom istih po ekonomskim cijenama. U opštu vladu uključeni su i fondovi socijalne zaštite, tj. fondovi za penzijsko-invalidsko osiguranje, zapošljavanje, zdravstvo, dječiju zaštitu i za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba sa invaliditetom, te vanbudžetski fondovi za izgradnju puteva odnosno JP direkcije za izgradnju i održavanje cesta svih nivoa vlasti kao i JP autoputevi u oba entiteta.

sredstva za finansiranje izdataka uvećanih izazvanim Covid-om 19. Navedeno zaduživanje je nastavljeno i tokom trećeg tromjesečja bržim intenzitetom, dok je tokom četvrtog prisutno usporenje istog.

Tokom posmatranog perioda 2020. godine, a u skladu sa indikativnim kalendarom za 2020. godinu³⁸, Vlada Federacije Bosne i Hercegovine se zadužila za novih 380 miliona KM. U istom periodu, prema indikativnom kalendaru zaduživanja za 2020. godine, Vlada Republike Srpske se zadužila za novih 525,7 miliona KM. Detalji o vrstama hartija od vrijednosti i uslovima zaduživanja mogu se naći u dodatku Ekonomskih trendova.

---

³⁸ Ministarstva finansija zadržavaju pravo da promjene kalendar aukcija u nekim/svim elementima u bilo koje vrijeme.

III CIJENE, MONETARNI I FINANSIJSKI SEKTOR

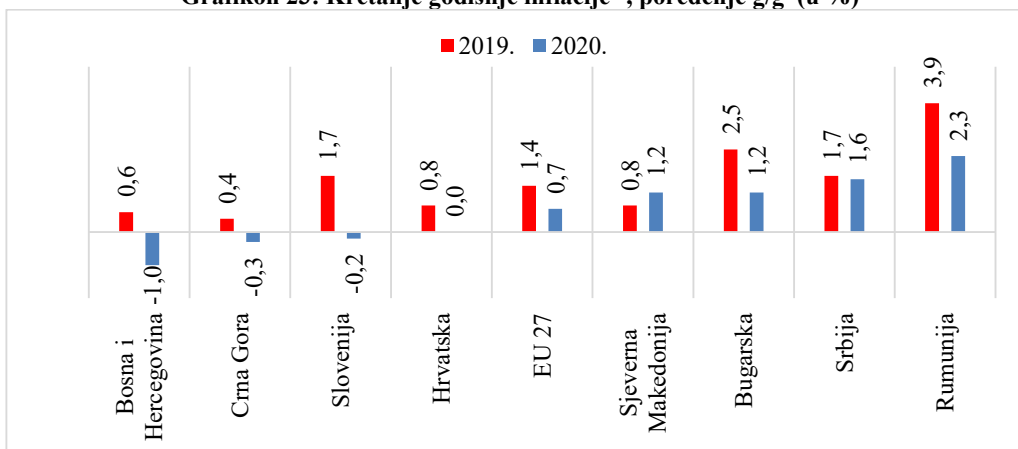
Cijene

- *Smanjen ukupni nivo cijena u Bosni i Hercegovini (deflacija)*
- *Najznačajniji doprinos smanjenju cijena bio je u odjeljku prevoza*
- *Snažan pad cijena sirove nafte na svjetskom tržištu energenata sa pojavom pandemije*

Pandemija virusa COVID-19 imala je veliki uticaj na kretanja inflacije ne samo u Bosni i Hercegovini nego i u zemljama EU i regionu. Inflacija mjerena harmonizovanim³⁹ indeksom potrošačkih cijena u EU 27 u 2020. godini iznosila je 0,7% g/g, što je znatno sporiji rast cijena ako se uzme u obzir da je inflacija u 2019. godini iznosila 1,4% g/g.

U 2020. godini u većini zemalja Evropske unije i regionu registrovan je sporiji rast cijena, a u pojedinim zemljama je registrovana deflacija što se može vidjeti na grafikonu ispod. U Bosni i Hercegovini je u 2020. godini registrovana deflacija od 1% u poređenju sa 2019. godinom. Pored toga, smanjenje ukupnog nivoa cijena je zabilježeno i u Crnoj Gori i Sloveniji, dok je u Hrvatskoj nivo cijena ostao nepromijenjen u odnosu na 2019. godinu. Ostale zemlje na grafikonu ostvarile su rast cijena koji je sporiji u odnosu na 2019. godinu (osim Sjeverne Makedonije).

Grafikon 23: Kretanje godišnje inflacije⁴⁰, poređenje g/g (u %)

Izvor: Eurostat i agencije za statistiku posmatranih zemalja

Kretanje ukupnog nivoa cijena determinisale su cijene sirove nafte na svjetskom tržištu energenata. Cijene sirove nafte tokom 2020. godine bile su znatno niže u poređenju sa prethodnom godinom. Prosječna cijena sirove nafte u 2020. godini prema podacima Svjetske banke iznosila je 41,3 \$/barelu i niža je čak 20 \$ ili 32,8% u odnosu na 2019. godinu.

Posmatrano po kvartalima, najveći međugodišnji pad cijena sirove nafte bio je u K2 2020. godine. Smanjenje potražnje sirove nafte na svjetskom tržištu⁴¹ sa pojavom pandemije COVID-19, kao i višak ponude ovog energenta i stvaranje zaliha uticali su na snažan pad cijena sirove nafte koja je u K2 2020. godine dostigla rekordno nisku cijenu, odnosno u aprilu je iznosila oko

³⁹ Izvor: EUROSTAT. HICP je je osnova za komparativna mjerenja inflacije u Evropskoj uniji. Za razliku od Indeksa potrošačkih cijena (CPI) koristi drugačiji metodološki koncept koji se primjenjuje od strane svih članica EU. Izvor: Eurostat. Za Bosnu i Hercegovinu, Sjevernu Makedoniju, Crnu Goru i Srbiju inflacija je predstavljena CPI indeksom.

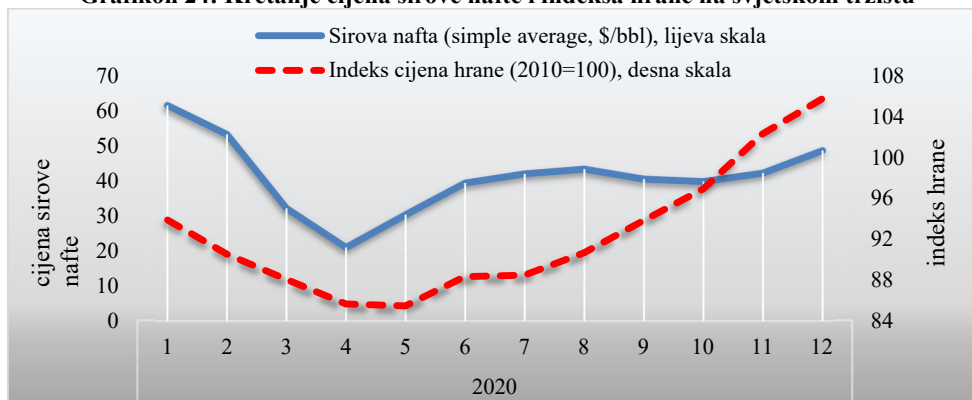
⁴⁰ Inflacija za EU 27, Bugarsku, Rumuniju, Sloveniju i Hrvatsku je mjerena harmonizovanim indeksom potrošačkih cijena (HICP). Izvor: Eurostat. Za Bosnu i Hercegovinu, Sjevernu Makedoniju, Crnu Goru i Srbiju inflacija je predstavljena CPI indeksom.

⁴¹ Izvor: European economic forecast, Autumn 2020.

21 \$/barelu. Nakon aprila, uz djelimični oporavak potražnje, došlo je do rasta cijena sirove nafte (što se može vidjeti na grafikonu ispod), a cijene sirove nafte u K3 i K4 nisu imale velike oscilacije.

Za razliku od cijena sirove nafte, indeks hrane na svjetskom tržištu do maja 2020. godine imao je opadajući trend da bi od juna 2020. godine ovaj indeks počeo da raste. Prosječna cijena hrane u 2020. godini uvećana je za 6,3% u poređenju sa 2019. godinom.

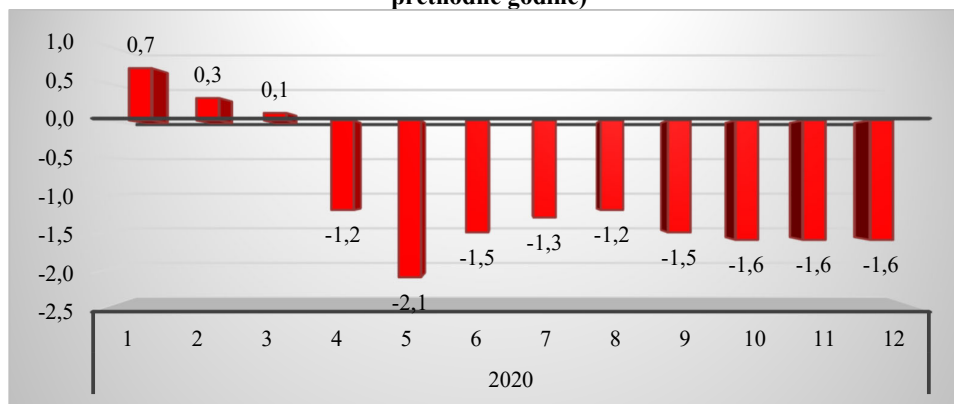
Grafikon 24: Kretanje cijena sirove nafte i indeksa hrane na svjetskom tržištu

Izvor: Svjetska banka

U periodu I-XII 2020/I-XII 2019 registrovano je smanjenje ukupnog nivoa cijena u Bosni i Hercegovini odnosno deflacija od 1%. Na grafikonu ispod je predstavljena dinamika kretanja inflacije po mjesecima. Nakon rasta cijena K1 2020. godine, do kraja 2020. godine u Bosni i Hercegovini je ukupni nivo cijena bio niži, a najveće smanjenje cijena je bilo u K2 2020. godine sa pojavom pandemije i ogromnim smanjenjem cijena sirove nafte.

Grafikon 25: Inflacija u Bosni i Hercegovini po mjesecima u 2020. godini (poređenje sa istim mjesecom prethodne godine)

Izvor: BHAS

Posmatrajući indeks potrošačkih cijena prema namjeni potrošnje smanjenje cijena zabilježeno je u odjeljcima odjeće i obuće, namještaja, kućnih uređaja i redovnog održavanja kuće, odjeljku stanovanja, vode, el. energije, plina i drugih energenata i odjeljku prevoza.

Cijene u odjeljku prevoza u periodu I-XII 2020/I-XII 2019 smanjene su za 8,6%. Niže cijene sirove nafte i naftnih derivata determinisale su cijene u odjeljku prevoza koje su na taj način imale najveći doprinos smanjenju ukupnog nivoa cijena u Bosni i Hercegovini.

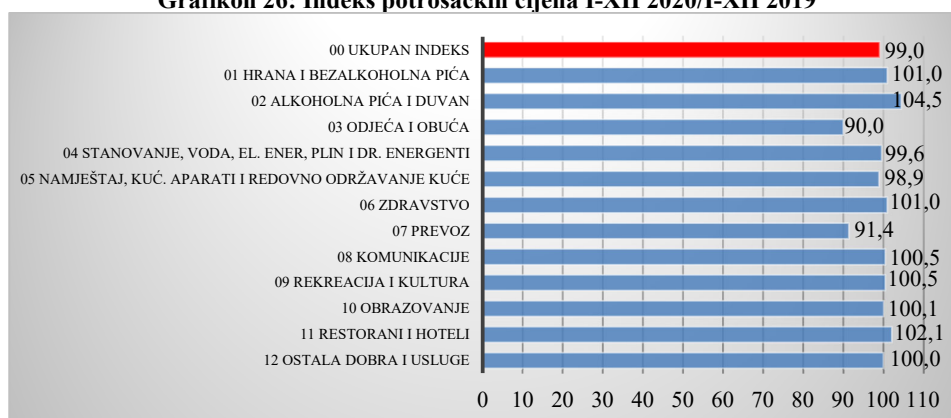
Pored prevoza, značajan doprinos smanjenju ukupnog nivoa cijena bio je u odjeljku odjeće i obuće gdje su cijene niže za 10% u periodu I-XII 2020/I-XII 2019. Iako je udio odjeljka odjeće

i obuće u strukturi CPI indeksa manji (u poređenju sa ostalim odjeljacima koji su takođe ostvarili niži nivo cijena), isti kontinuirano ima višegodišnji deflatroni pritisak na ukupni nivo cijena.

Cijene u odjeljku namještaja, kućnih uređaja i redovnog održavanje kuće bile su niže za 1,1% g/g, a cijene u odjeljku stanovanja, vode, el. energije, plina i drugih energenata su smanjene za 0,4% g/g u posmatranom periodu. Na smanjenje cijena u okviru stanovanja bitno su uticale cijene tečnih goriva.

S druge strane, najbrži rast cijena u periodu I-XII 2020/I-XII 2019 od 4,5% bio je u odjeljku alkoholnih pića i duvana zbog povećanje cijena cigareta i duvana u 2020. godini.⁴² Ovaj odjeljak je uz odjeljak hrane i bezalkoholnih pića (najveći odjeljak u CPI indeksu) djelimično usporio pad ukpnog nivoa cijena u Bosni i Hercegovini. U odjeljku hrane i bezalkoholnih pića cijene su uvećane za 1% g/g, što je posljedica uvećanja cijena hrane jer se cijene bezalkoholnih pića nisu bitno mijenjale u posmatranom periodu.

Grafikon 26: Indeks potrošačkih cijena I-XII 2020/I-XII 2019

Izvor: BHAS

Monetarni sektor

- *Ukupna novčana masa na kraju 2020.godine uvećana za 7,3% g/g. Transakcijski novac ostvario najveću stopu rasta, 13,6% g/g.*
- *Prosječan saldo računa obveznih pričuva kod CBBiH ostvario stopu rasta od 0,7% g/g. Prosječna stopa obvezne pričuve od 10% ostala je nepromijenjena dok je implicitna stopa iznosila 21,1%.*
- *Bruto devizne pričuve uvećane za 10,1%. Najveće učešće ostvarile su investicije u vrijednosne papire.*

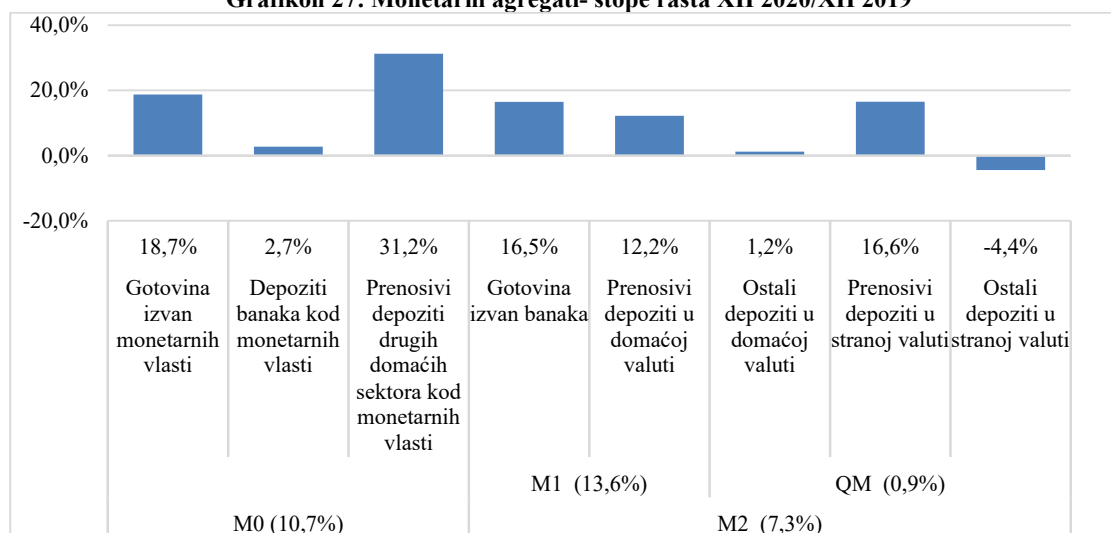
Ukupna novčana masa (u nastavku M2) na kraju 2020.godine je iznosila 28,2 mlrd. KM što predstavlja rast od 7,3% g/g. Transakcijski novac (u nastavku M1) ostvario je najveću stopu rasta na godišnjem nivou, 13,6% i iznos od 15,1 mlrd. KM. Sastavnice u okviru M1, prenosivi depoziti u domaćoj valuti sa iznosom od 10 mlrd. KM imali su najveći doprinos rastu novčane mase sa 4,1 p.p. Gotovina izvan banaka sa iznosom od 5 mlrd. KM ostvarila je drugi najveći doprinos rastu M2 od 2,7 p.p. Među sastavnicama kvazi novca (u nastavku QM) prenosivi depoziti u inozemnoj valuti imali su iznos od 3 mlrd. KM i najveći doprinos M2 od 1,6 p.p. dok

⁴² Upravni odbor Uprave za indirektno oporezivanje donio je Odluku o utvrđivanju specifične i minimalne akcize na cigarete i iznos akcize na duvan za pušenje za 2020. godinu. Minimalna akciza za pakovanje cigareta od 20 komada iznosi 3,04 KM, a specifična akciza iznosi 1,65 KM za pakovanje cigareta od 20 komada. Akciza na duvan za pušenje utvrđuje se u visini od 80% minimalne akcize na cigarete utvrđene u članu 3. stav (3) ove odluke iznosi 121,6 KM po kilogramu. Izvor: Odluka o utvrđivanju specifične i minimalne akcize na cigarete i iznos akcize na duvan za pušenje za 2020. godinu.

su ostali depoziti u inozemnoj valuti ostvarili negativan doprinos od 1,3 p.p i iznos od 7,3 mlrd. KM. Ukupan iznos QM na kraju 2020.godine iznosio je 13,2 mlrd. KM što je rast od 0,9% u odnosu na prosinac 2019.godine.

Iznos pričuvnog novca (u nastavku M0) na kraju prosinca uvećan je za 10,7% i iznosio je 12,3 mlrd. KM. Najveće učešće u strukturi M0 imala je gotovina izvan monetarnih vlasti sa 50,2% nakon čega slijede depoziti banaka kod monetarnih vlasti sa 48%. U prosincu je gotovina izvan monetarnih vlasti ostvarila najveći doprinos rastu M0 sa 8,7 p.p. dok su depoziti banaka imali doprinos od 1,4 p.p. Prenosivi depoziti drugih domaćih sektora kod monetarnih vlasti su unatoč najvišoj stopi rasta od 31,2% imali zanemariv doprinos rastu M0 (0,5 p.p.) zbog njihovog malog udjela u M0 od 1,9%. Pokrivenost M0 bruto deviznim pričuvama iznosi 112,7% čime su ispoštovane odredbe valutnog odbora.

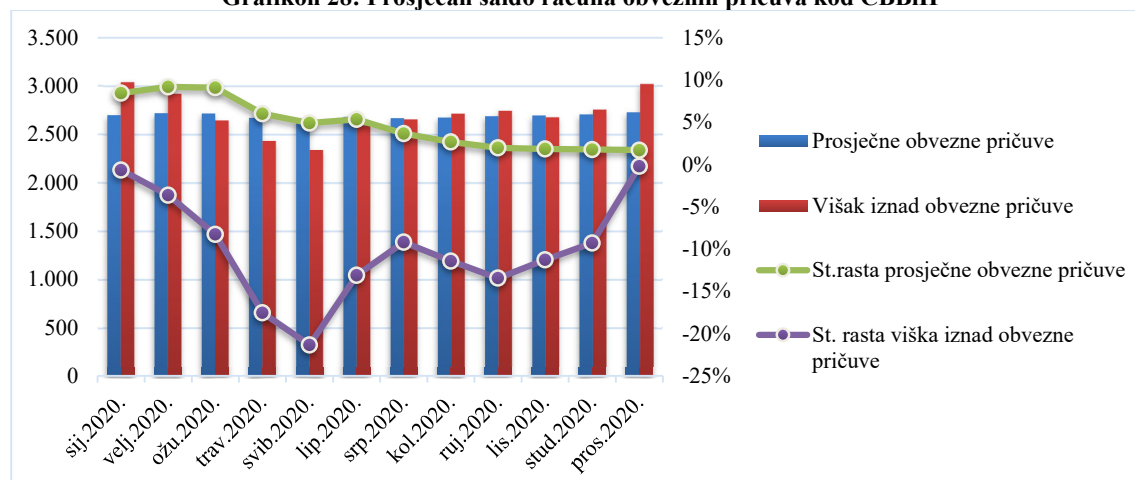
Grafikon 27: Monetarni agregati- stope rasta XII 2020/XII 2019

Izvor: CBBiH

Prosječne obvezne pričuve u 2020.godini su iznosile 2,7 mlrd. KM uz rast od 1,7% g/g dok je višak iznad obvezne pričuve iznosio 3 mlrd. KM uz negativnu stopu rasta od 0,2% g/g. Ukupno stanje prosječnog salda računa obveznih pričuva kod CBBiH iznosilo je 5,8 mlrd. KM što je rast od 0,7% na godišnjem nivou. CBBiH je zadržala istu stopu obvezne pričuve od 10% dok je implicitna stopa iznosila 21,1%.

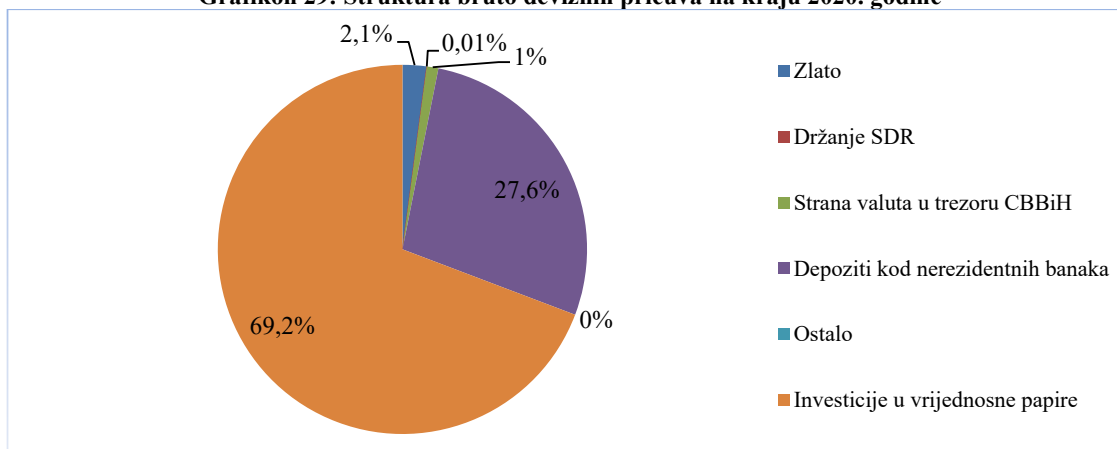
Grafikon 28: Prosječan saldo računa obveznih pričuva kod CBBiH

Izvor: CBBiH

U 2020.godini su bruto devizne pričuve zabilježile godišnji rast od 10,1% i iznosile su 13,9 mlrd. KM. Doprinos rastu ostvaren je kroz depozite kod nerezidentnih banaka koje su uvećane za 23,5% u odnosu na prosinac prošle godine i čiji iznos je bio 3,8 mlrd. KM. Pozitivnom rastu doprinijele su i investicije u vrijednosne papire koje su uvećane za 7,7% g/g i imale su iznos od 9,6 mlrd. KM. Najveće učešće u strukturi bruto deviznih pričuva imale su investicije u vrijednosne papire sa 69,2% te depoziti kod nerezidentnih banaka sa 27,6% učešća. Zlato i strana valuta u trezoru CBBiH zauzeli su mali dio učešća, 2,1% i 1% respektivno.

Grafikon 29: Struktura bruto deviznih pričuva na kraju 2020. godine

Izvor: CBBiH

Bankarski sektor

- Na kraju 2020.godine ukupan finansijski rezultat u Bosni i Hercegovini ostvario negativnu stopu rasta od 40,4% g/g.
- Zbroj ukupno plasiranih kredita na kraju 2020.godine umanjeno za 2% na godišnjoj razini.
- Ukupan iznos depozita ostvario stopu rasta od 4,9% g/g. Najveći doprinos ostvarili su depoziti nefinancijskih poduzeća.
- Razlika između ukupno deponiranih depozita i ukupno plasiranih kredita (neto štednja) na kraju 2020. godine dostigla je 4,6 mlrd. KM uz stopu rasta od 52% g/g.

Ukupan finansijski rezultat⁴³ bankarskog sektora na kraju 2020. godine dostigao je iznos od 224 mil. KM što predstavlja pad od 152 mil. KM odnosno smanjenje od 40,4% u odnosu na isto razdoblje prošle godine. Ovakvom rezultatu doprinijelo je povećanje ukupnih rashoda za 11,3% g/g i istovremeno umanjeno prihoda za 2,4% u usporedbi sa istim razdobljem 2019.godine. U okviru ukupnih rashoda, ukupni nekamatni rashodi imali su najveće povećanje od 13,8% g/g dok su rashodi po kamata i slični rashodi smanjeni za 2,5% g/g. S druge strane u okviru prihoda, prihodi od kamata i slični prihodi imali su najveće smanjenje od 3,4%. Najveće učešće u ukupnim приходima imali su prihodi od kamata sa 61,1% dok su operativni prihodi imali 38,9% učešća. Najveće učešće u ukupnim rashodima zauzeli su nekamatni rashodi sa 86,3%, dok su 13,7% učešća imali ukupni rashodi po kamata i slični rashodi. Neto dobit bankarskog

⁴³ Ukupan finansijski rezultat, ukupni prihodi i rashodi i ostali podaci iz izvještaja o dobitku i gubitku su nekonsolidirani podaci za bankarski sektor u Bosni i Hercegovini, a dobiveni su zbrajanjem podataka za Federaciju Bosne i Hercegovine i Republiku Srpsku koji su dobiveni od entitetskih agencija za bankarstvo.

sektora smanjena je za 33,3% g/g i iznosila je 252 mil. KM dok je neto gubitak iznosio 45 mil. KM.

Ukupna aktiva bankarskog sektora na kraju 2020.godine prema konsolidiranom izvješću CBBiH iznosila je 33,8 mlrd. KM i veća je za 1,3% u odnosu na isto razdoblje prošle godine.

Na strani aktive, najveće učešće zauzela su potraživanja od ostalih domaćih sektora sa 29,4% učešća i negativnom stopom rasta od 0,9% g/g odnosno ostvarenim iznosom od 9,9 mlrd. KM. Nakon toga slijede potraživanja od nefinancijskih privatnih poduzeća u iznosu od 8,6 mlrd. KM sa negativnom stopom rasta od 5% g/g i ostvarenim učešćem od 25,5%. Pričuve su treće, sa ostvarenim učešćem od 21% i iznosom od 7,1 mlrd. KM što predstavlja rast od 7,1% g/g.

U okviru pasive, najveće učešće (28,9%) zauzeli su prenosivi depoziti drugih domaćih sektora⁴⁴ u domaćoj valuti u iznosu od 9,8 mlrd. KM što predstavlja rast od 11,8% g/g. Učešće od 21,5% imali su ostali depoziti drugih domaćih sektora u inozemnoj valuti u iznosu od 7,3 mlrd. KM i negativnom stopom rasta od 4,4% g/g. Dionice i drugi kapital dostigle su iznos od 4,3 mlrd. KM uz negativan rast od 1% g/g i treći su po učešću sa 12,8%.

Pokazatelj adekvatnosti kapitala⁴⁵ bio je iznad propisanog minimuma od 12% i na kraju 2020. godine iznosio je 19,2%. Pokazatelj efikasnosti kapitala, povrat na prosječnu aktivu iznosio je 0,8%.

Tabela 6: Financijski rezultat bankarskog sektora u Bosni i Hercegovini na kraju razdoblja u 000 KM

R.br.	U milionima KM	K1-K4 2019	K1-K4 2020	promjena g/g
1	<i>Prihodi od kamata i slični prihodi</i>	1.028.881	993.526	-3,4%
2	<i>Operativni prihodi</i>	635.833	631.304	-0,7%
3	Ukupni Prihodi (1+2)	1.664.714	1.624.830	-2,4%
4	<i>Rashodi po kamatama i slični rashodi</i>	193.088	188.331	-2,5%
5	<i>Nekamatni rashodi</i>	1.044.523	1.189.039	13,8%
6	Ukupni Rashodi (4+5)	1.237.611	1.377.370	11,3%
7	<i>Porezi</i>	50.047	25.999	-48,1%
8	Neto dobit	377.638	251.958	-33,3%
9	<i>Neto gubitak</i>	0	44.655	-
10	Ukupan financijski rezultat	376.153	224.043	-40,4%

Izvor: Entitetske agencije za bankarstvo

Stanje ukupnih kredita na kraju 2020.godine iznosilo je 20,3 mlrd.KM uz negativnu stopu rasta od 2% g/g. To je nastavak opadanja kreditne aktivnosti koji traje od početka 2020.godine te se na kraju godine bilježe najniže stope rasta na godišnjoj razini kako za sektor stanovništva tako i za sektor nefinancijskih poduzeća. U sektoru stanovništva zabilježen je negativan kreditni rast od 0,8% g/g, krediti nefinancijskim poduzećima⁴⁶ imali su negativan rast od 4,3% g/g dok je rast kredita općoj vladi povećan za 5,7% na godišnjoj razini. U odnosu na početak godine kada su krediti stanovništvu i nefinancijskim poduzećima imali pozitivan doprinos rastu ukupnih kredita, na kraju godine taj doprinos je negativan. Krediti plasirani nefinancijskim poduzećima imali su negativan doprinos od 2 p.p. u okviru kojih su nefinancijska privatna poduzeća ostvarila negativan doprinos od 2,1 p.p. Doprinos sektora stanovništva bio je također negativan

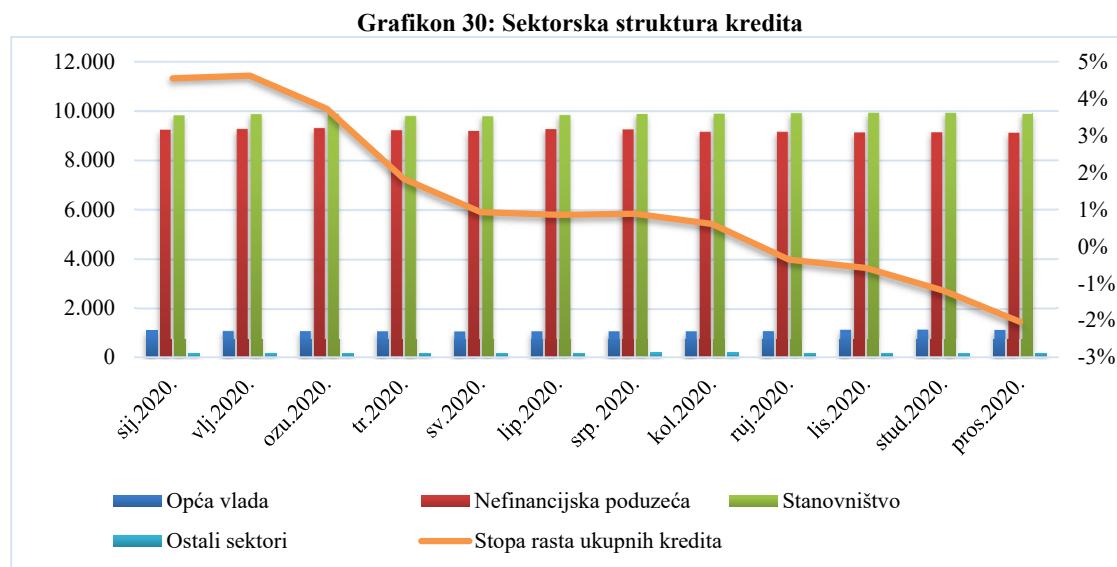
⁴⁴ Prenosivi i ostali depoziti drugih domaćih sektora u domaćoj i stranoj valuti predstavljaju obaveze banaka prema necentralnoj vladi (kantona i opština), nefinancijskim javnim preduzećima, nefinancijskim privatnim preduzećima, ostalim finansijskim institucijama i ostalim domaćim sektorima (stanovništvu, neprofitnim institucijama i ostalim neklasifikovanim sektorima).

⁴⁵ Neto kapital prema ukupnim ponderisanim rizicima.

⁴⁶ Sektor nefinancijskih poduzeća čine nefinancijska javna i nefinancijska privatna poduzeća. Sektor opće vlade čine svi nivoi vlade u Bosni i Hercegovini (prema sektorskoj strukturi koju je uradila CBBiH).

sa 0,4 p.p. dok je jedino sektor opće vlade imao pozitivan doprinos rastu ukupnih kredita od 0,3 p.p.

Od ukupnih kredita, 9,9 mlrd. ili 48,6% odnosi se na kredite plasirane stanovništvu, 9,1 mlrd. KM ili 44,8% na kredite nefinancijskim poduzećima dok se na kredite općoj vladi odnosi 1,2 mlrd. KM ili 5,7%.

Izvor: CBBiH

U 2020.godini, u bankama iz Federacije Bosne i Hercegovine, došlo je do smanjenja ECL (Expected credit loss – očekivani kreditni gubitak)⁴⁷ za 0,1 p.p. u odnosu na prosinac 2019.godine. U Republici Srpskoj banke su zabilježile pad ECL za 0,45 p.p. Ukupno za banke u Bosni i Hercegovini, ECL na kraju prosinca bilježi smanjenje od 0,2 p.p.

Tabela 7: Nivo kreditnog rizika⁴⁸ i procjena očekivanog kreditnog gubitka u Bosni i Hercegovini

Nivo kreditnog rizika	31.12.2019.			31.12.2020.		
	Iznos kredita	ECL	% ECL	Iznos kredita	ECL	% ECL
<i>Kreditni rizik 1</i>	29.350.095,63	172.820,39	0,6%	30.085.868,00	246.244,00	0,8%
<i>Kreditni rizik 2</i>	2.112.063,53	157.441,28	7,5%	2.200.695,00	268.714,00	12,2%
<i>Kreditni rizik 3</i>	1.732.980,40	1.278.835,16	73,8%	1.323.071,00	1.044.834,00	79,0%
Ukupno: bilansna izloženost (I)	33.195.139,56	1.609.096,83	4,8%	33.609.634,00	1.559.792,00	4,6%
<i>Kreditni rizik 1</i>	4.023.408,21	24.535,00	0,6%	4.510.847,00	28.121,00	0,6%
<i>Kreditni rizik 2</i>	539.766,82	19.330,00	3,6%	501.131,00	38.249,00	7,6%
<i>Kreditni rizik 3</i>	11.249,75	6.492,00	57,7%	7.042,00	3.812,00	54,1%
Ukupno: vanbilansna izloženost (II)	4.574.424,78	50.357,00	1,1%	5.019.020,00	70.182,00	1,4%
Ukupna izloženost (I+II)	37.769.564,33	1.659.453,83	4,4%	38.628.654,00	1.629.974,00	4,2%

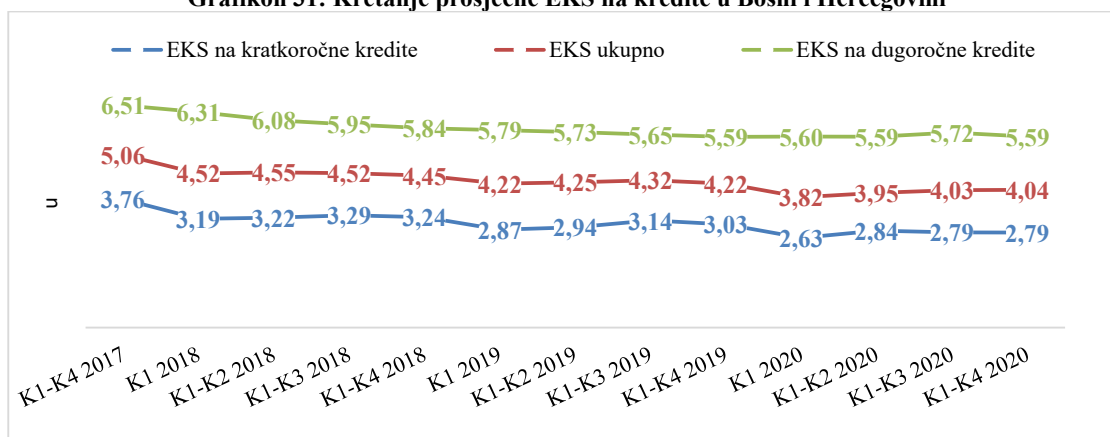
Izvor: entitetske agencije za bankarstvo

⁴⁷ Nivo kreditnog rizika 1 – nizak nivo kreditnog rizika (engl. performing), nivo kreditnog rizika 2 – povećan nivo kreditnog rizika (engl. underperforming) inivo kreditnog rizika 3 – izloženosti kod kojih je nastalo umanjeno vrijednosti, odnosno izloženosti u statusu neizmirenja obaveza (engl. non-performing).

⁴⁸ Nivoi kreditnog rizika se procjenjuju prema standardima definisanim u MSFI 9. <http://www.srr-fbih.org/msfims-14#>.

Prosječna efektivna kamatna stopa (u nastavku EKS)⁴⁹ na ukupno plasirane kredite u Bosni i Hercegovini smanjena je za 0,18 p.p. (g/g) i iznosila je 4,04% na kraju 2020.godine. Kratkoročni krediti imali su EKS smanjenu za 0,24 p.p. koja je na kraju promatranog razdoblja bila 2,79% dok je EKS na dugoročne kredite zadržala istu stopu kao i na kraju 2019. godine i iznosila je 5,59%. Prosječna efektivna kamatna stopa na kredite plasirane stanovništvu uz rast od 0,09 p.p. iznosila je 7,35% dok su EKS za kredite plasirane gospodarstvu smanjeni za 0,02 p.p. te je EKS iznosila 2,99%. EKS na kredite plasirane vladi i vladinim institucijama iznosila je 4,05% što je rast od 0,7 p.p.

Grafikon 31: Kretanje prosječne EKS na kredite u Bosni i Hercegovini

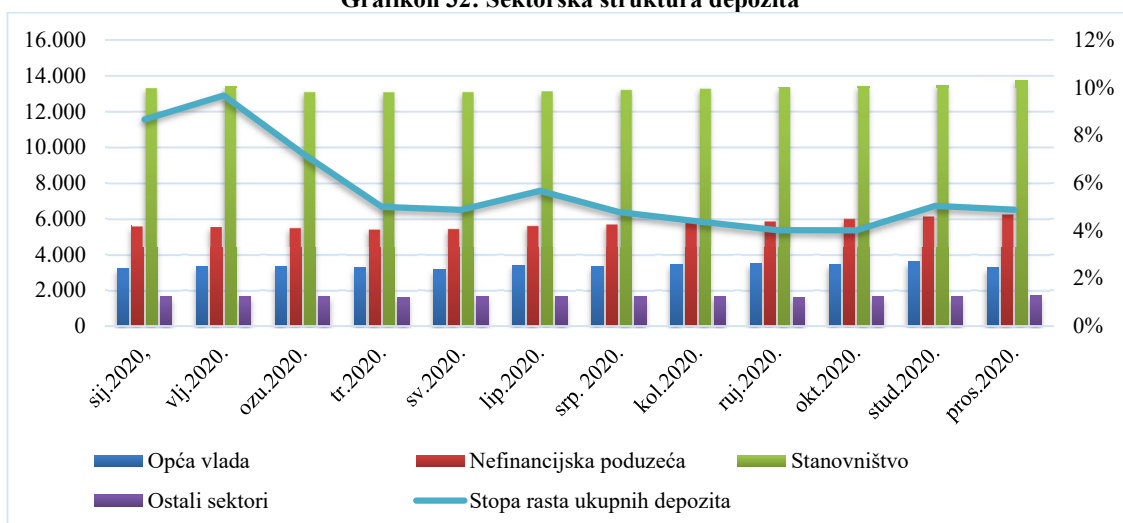

Izvor: entitetske agencije za bankarstvo

Za razliku od početka godine kada su depoziti bilježili kontinuirano smanjenje godišnje stope rasta, na kraju 2020. godine došlo je do blagog rasta te stope. Ukupan iznos depozita na kraju 2020. godine iznosio je 25 mlrd. KM uz stopu rasta od 4,9% g/g. Depoziti stanovništva, sa iznosom od 13,8 mlrd. KM i stopom rasta od 3,9% g/g činili su 55,1% učešća u ukupnim depozitima. Depoziti nefinancijskih poduzeća imali su najveću stopu rasta na godišnjoj razini od 12,6% i iznos od 6,3 mlrd. KM koje je činilo 25,1% učešća u ukupnim depozitima. Depoziti opće vlade imali su 13,1% učešća u ukupnim depozitima i ostvareni iznos od 3,3 mlrd. KM što je pad od 2,7% u odnosu na isti mjesec prošle godine. Najveći doprinos rastu imali su depoziti nefinancijskih poduzeća sa 2,9 p.p., zatim depoziti stanovništva sa 2,2 p.p. dok su depoziti opće vlade imali negativan doprinos od 0,4 p.p.

⁴⁹ Ponderisana prosječna efektivna kamatna stopa na ukupne kredite/depozite za cijelu Bosnu i Hercegovinu dobivena je ponderisanim prosjekom ukupne efektivne kamatne stope na kredite/depozite za Republiku Srpsku i ukupne efektivne kamatne stope na kredite/depozite u Federaciji Bosne i Hercegovine. Podaci o iznosu kredita/depozita i kamatnih stopa po entitetima dobiveni su od entitetskih agencija za bankarstvo.

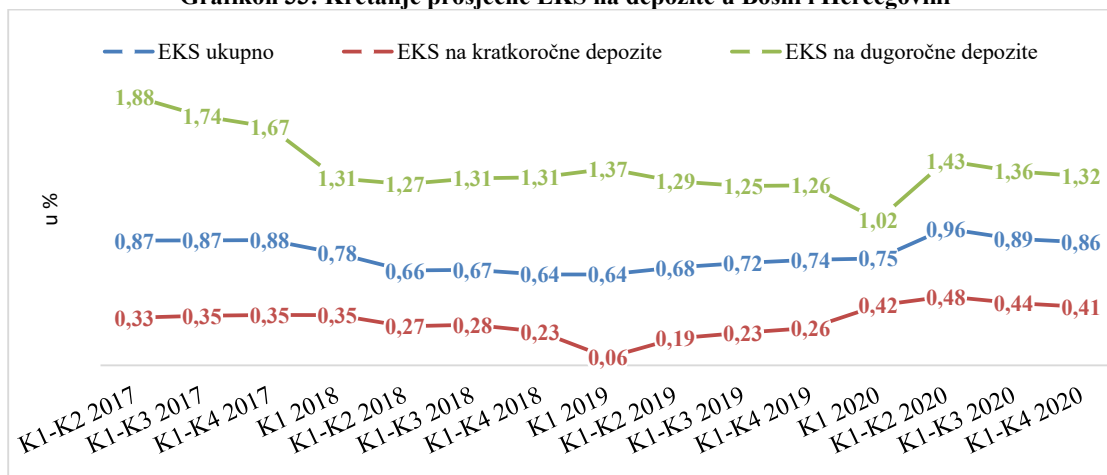
Grafikon 32: Sektorska struktura depozita

Izvor: CBBiH

Prosječna efektivna kamatna stopa na ukupne depozite iznosila je na kraju 2020. godine 0,86% što je povećanje od 0,12 p.p. u odnosu na isto razdoblje 2019.godine. EKS na kratkoročne depozite veća je za 0,15 p.p.i iznosila je 0,41% dok je na dugoročne depozite EKS bila 1,32%, (rast za 0,06 p.p. g/g). EKS na ukupne depozite stanovništva su umanjene za 0,16 p.p. g/g i iznosile su 1,01% dok je EKS na ukupne depozite gospodarstva uz umanjjenje od 0,23 p.p. g/g iznosila 0,92%.

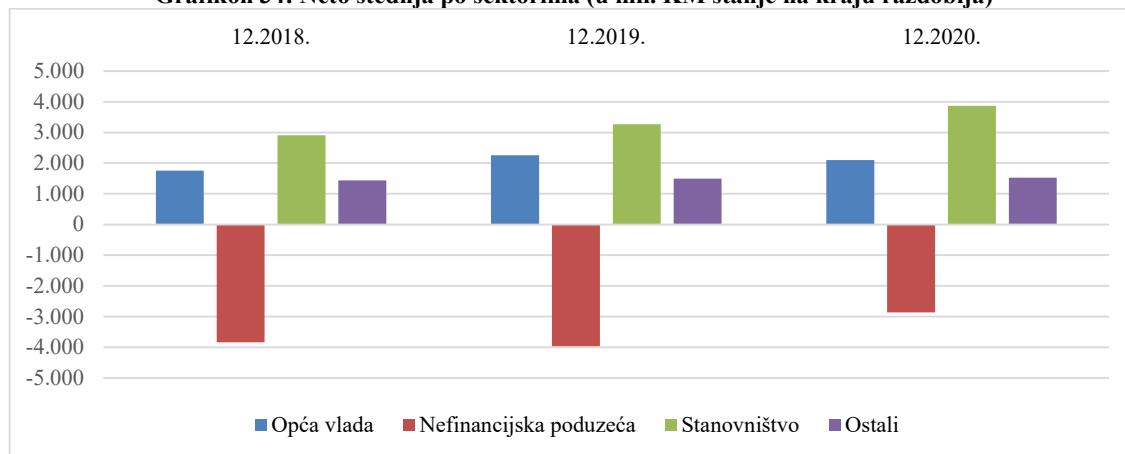
Grafikon 33: Kretanje prosječne EKS na depozite u Bosni i Hercegovini

Izvor: entitetske agencije za bankarstvo

Neto štednja na kraju 2020. godine iznosila je 4,6 mlrd. KM uz rast od 52% g/g. Sektor nefinancijskih poduzeća zabilježio je negativnu štednju od 2,9 mlrd. KM i negativnu stopu rasta 28% g/g. Sektor stanovništva bilježio je pozitivan rast štednje od 18% g/g sa iznosom od 3,9 mlrd. KM. Neto štednja opće vlade zabilježila je negativan rast od 7% g/g i iznos od 2,1 mlrd. KM.

Grafikon 34: Neto štednja po sektorima (u mil. KM stanje na kraju razdoblja)

Izvor: CBBiH

Tržište kapitala

- *Vodeći berzanski indeksi u svijetu nakon oštrog pada u prvom kvartalu bilježe značajan oporavak do kraja 2020. godine.*
- *Ukupan promet na berzama u Bosni i Hercegovini na kraju 2020. godine je uz stopu rasta od 41,2% g/g dostigao 1,3 mlrd. KM.*
- *Ukupan promet ostvaren javnom ponudom obveznicama i trezorskim zapisima u 2020. godini je dostigao 924,8 mil. KM, što predstavlja 72,5% ukupnog ostvarenog prometa.*
- *Ukupna kapitalizacija (SASE+BLSE) na kraju mjeseca decembra je uz negativnu stopu rasta od 0,6% g/g dostigla 9,3mlrd. KM.*

Indeksi

Vrijednosti svih važnijih indeksa u Sjedinjenim Američkim Državama (USA) i Evropi poslije početnog oštrog pada u prvom kvartalu bilježe značajan oporavak do kraja 2020. godine. Tako je od 31.03.2020. godine, indeks Dow Jones Indeks (DJIA) zabilježio rast od 39,6% g/g, S&P500 rast 45,3% g/g a tehnološki indeks Nasdaq rast od čak 67,4% g/g (za ovaj rast se smatra da je dobrim dijelom razlog intenzivnije korištenje informatičkih tehnologija u uslovima izazvanim pandemijom). U isto vrijeme londonski FTSE100 bilježi rast po stopi 13,9% g/g i Stoxx Europe 600 po stopi 31,6% g/g. Za razliku od kretanja vrijednosti u USA indeksi u Evropi (gleda se ukupan rast na godišnjem nivou) nisu uspjeli da dostignu vrijednosti koje su imali prije izbijanja pandemije. Tako FTSE100 na ukupnom godišnjem nivou bilježi pad od 14,3% g/g a Stoxx Europe 600 pad od 4% g/g.

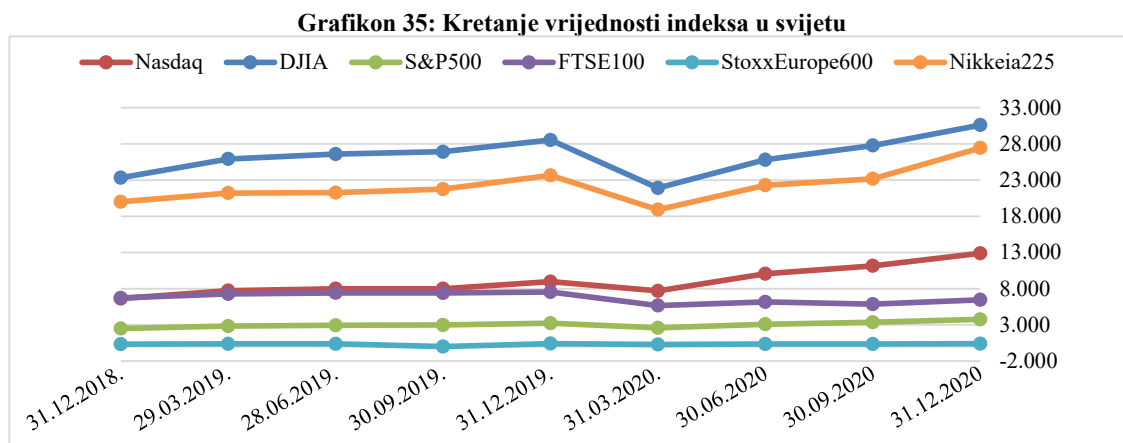
Na grafikonu ispod je prikazan rast indeksa za period od kraja prvog kvartala do kraja godine (31.12.2020. /31.03.2020.) kao i rast na godišnjem nivou.

Tabela 8: Promjena vrijednosti vodećih berzanskih indeksa u svijetu

Period	DJIA	Nasdaq	S&P 500	FTSE 100	Stoxx Europe 600	Nikkei 225
31.12.2020. /31.03.2020.	39,6%	67,4%	45,3%	13,9%	31,6%	45,1%
31.12.2020. /31.12.2019.	7,2%	43,6%	16,3%	-14,3%	-4,0%	16,0%

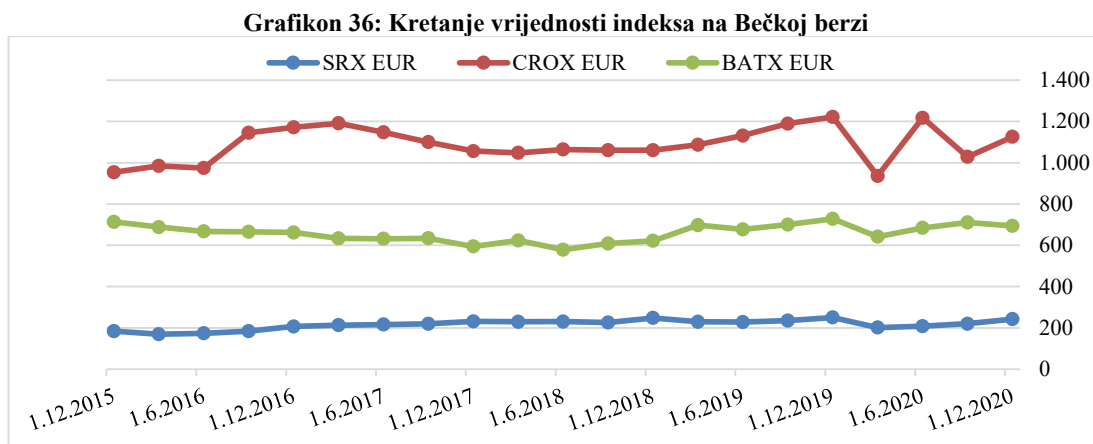
Izvor: WSJ, Bloomberg

Kao zaključak može se konstatovati da nakon pada u prvom kvartalu te popuštanjem restriktivnih mjera uz uvođenje paketa pomoći privredi (od strane većina zemalja u svijetu) dolazi do značajnog oporavka vrijednosti berzanskih indeksa do kraja godine, što se može vidjeti na grafikonu ispod.

Izvor: WSJ, Bloomberg

Slično su se ponašali i regionalni indeksi listirani na Bečkoj berzi, koji su do kraja 2020. godine registrovali značajan oporavak nakon pada vrijednosti krajem prvog kvartala (mada nisu uspjeli dostići vrijednosti koje su imali na kraju prošle godine). Tako je na kraju godine, najveći pad zabilježio Hrvatski CROX indeks 7,9% g/g, nešto manji pad zabilježio srbijanski SRX indeks uz negativnu stopu 3,2% g/g dok je BATX ostvario pad uz negativnu stopu 4,7% g/g. Na grafikonu ispod se vidi početak oporavka vrijednosti indeksa na kraju prvog kvartala nakon popuštanja restriktivnih mjera usljed pandemije.

Izvor: Wiener Boerze

Na području području Bosne i Hercegovine vrijednosti indeksa na kraju 2020. godine su se različito ponašali. Indeks investicionih fondova BIFX na Sarajevskoj berzi (u daljnjem tekstu SASE) je zabilježila skroman rast vrijednosti na godišnjem nivou od 0,2%. Vrijednost indeksa SASX-10 (koji prati vrijednost dionica prvih 10 kompanija na tržištu u Federaciji Bosne i Hercegovine) je doživjela minimalni pad vrijednosti na godišnjem nivou uz negativnu stopu 0,04%, dok je indeks SASX-30 zabilježio rast od 10,9% g/g. U isto vrijeme indeksi na Banjalučkoj berzi (u daljem tekstu BLSE) su bilježili pad vrijednosti. Tako je indeks preduzeća elektroprivrede (ERS-10) zabilježio pad uz negativnu stopu od 18,5% g/g dok je indeks BIRS zabilježio pad uz negativu stopu od 6,7% g/g.

Tabela 9: Promjena vrijednosti (u % g/g) indeksa na SASE i BLSE

Period	BIFX	SASX-10	SASX-30	BIRS	ERS-10
31.12.2020/31.03.2020.	-5,5%	5,1 %	13 %	-3,1	-8,6%
31.12.2020/31.12.2019.	0,2%	-0,04 %	10,9 %	-6,7 %	-18,5 %

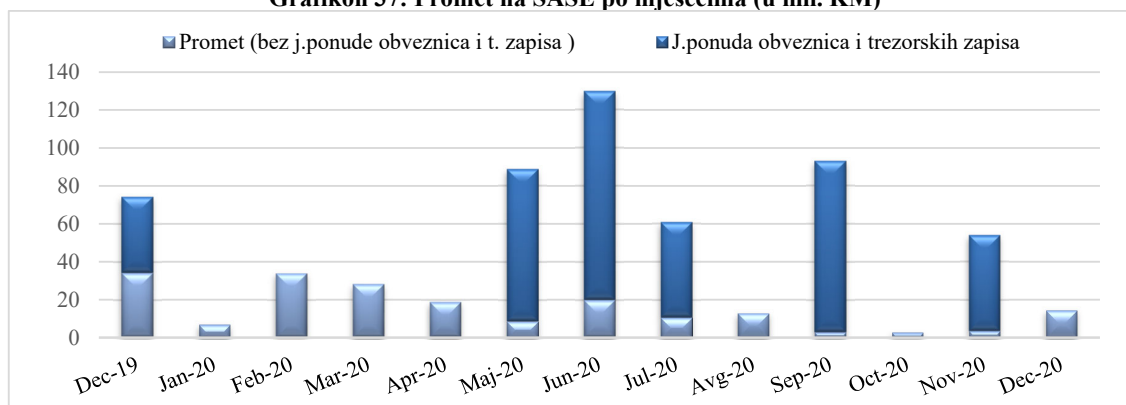
Izvor: SASE i BLSE

Ukupni promet i kapitalizacija

Na kraju 2020. godine ukupan ostvareni promet na SASE je dostigao 541 mil. KM uz stopu rasta od 25,6% g/g. Promet obveznicama i trezorskim zapisima je dostigao 379,5 mil. KM što predstavlja 70,1 % ukupnog prometa.

Najveći promet u ovome periodu je ostvaren dionicama Bosnalijek dd Sarajevo u iznosu 13,6 mil. KM, zatim Energoinova d.d. Sarajevo u iznosu 10,8 mil. KM, zatim dionicama ZIF Prof Plus d.d. Sarajevo u iznosu 10,4 mil. KM i BH Telecom d.d. Sarajevo u iznosu 9 mil. KM.

Grafikon 37: Promet na SASE po mjesecima (u mil. KM)

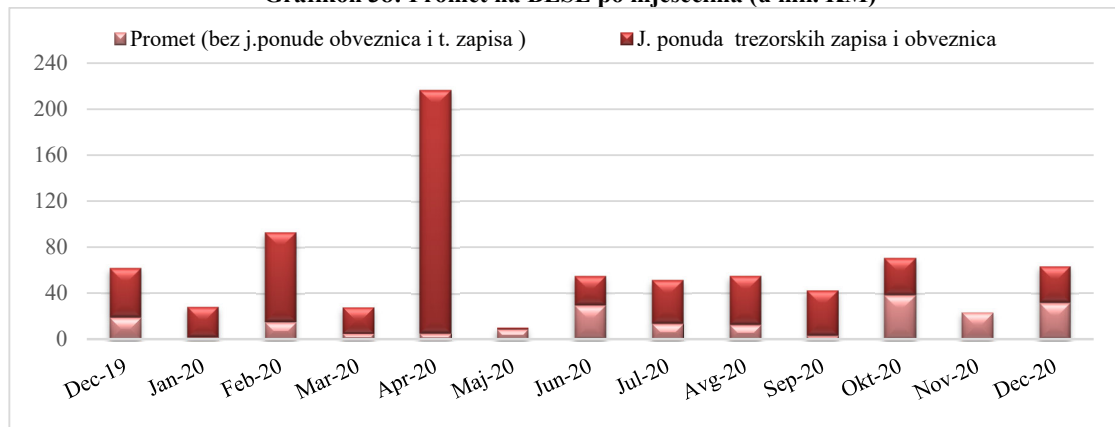

Izvor: SASE

Na kraju 2020. godine ukupan ostvareni promet na BLSE je dostigao 734 mil. KM uz stopu rasta 55,5% g/g. U istom periodu promet obveznicama i trezorskim zapisima je dostigao 545,2 mil. KM što predstavlja 74,3% ukupnog prometa na BLSE.

U 2020. godini na BLSE najveći ukupni promet je ostvaren dionicama Republika Srpska - trezorski zapisi (6M 02/10/20) u iznosu 19,4 mil. KM, Telekom Srpske a.d. Banja Luka u iznosu 12,3 mil. KM i Nova banka a.d. Banja Luka u iznosu 11 mil. KM.

Grafikon 38: Promet na BLSE po mjesecima (u mil. KM)

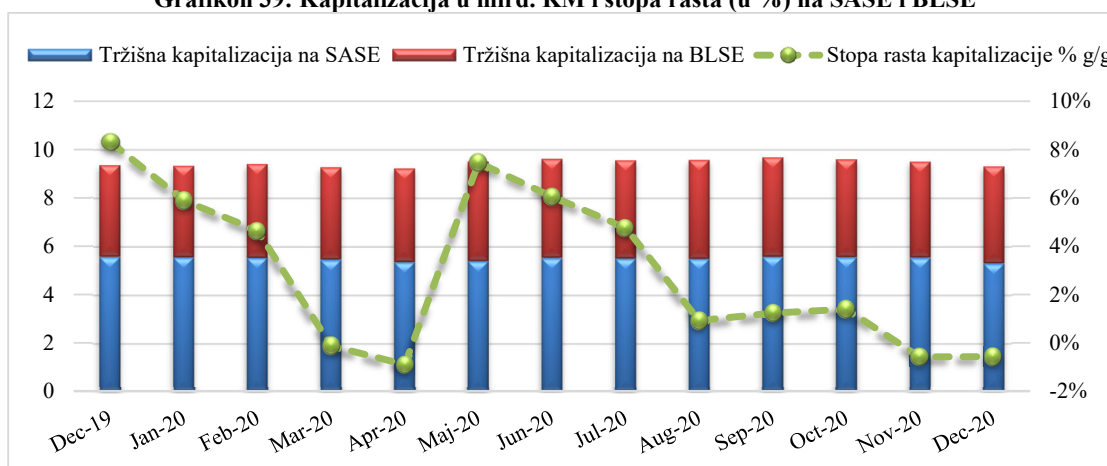

Izvor: BLSE

Ukupan ostvareni promet na SASE i BLSE na kraju 2020. godine je iznosio 1,3 mlrd. KM uz stopu rasta od 41,2% g/g. Ukupan promet ostvaren javnom ponudom obveznicama i trezorskim zapisima u ovom periodu je dostigao 924,8 mil. KM što predstavlja 72,5 % ukupnog ostvarenog prometa.

Na kraju dvanaestog mjeseca 2020. godine kapitalizacija na SASE je dostigla 5,3 mlrd. KM uz negativnu stopu rasta od 5% g/g. U istom periodu kapitalizacija na BLSE je dostigla iznos od 4 mlrd. KM uz stopu rasta od 6% g/g. Ukupna kapitalizacija (SASE+BLSE) je na kraju dvanaestog mjeseca dostigla 9,3 mlrd. KM uz minimalnu negativnu stopu 0,6% g/g.

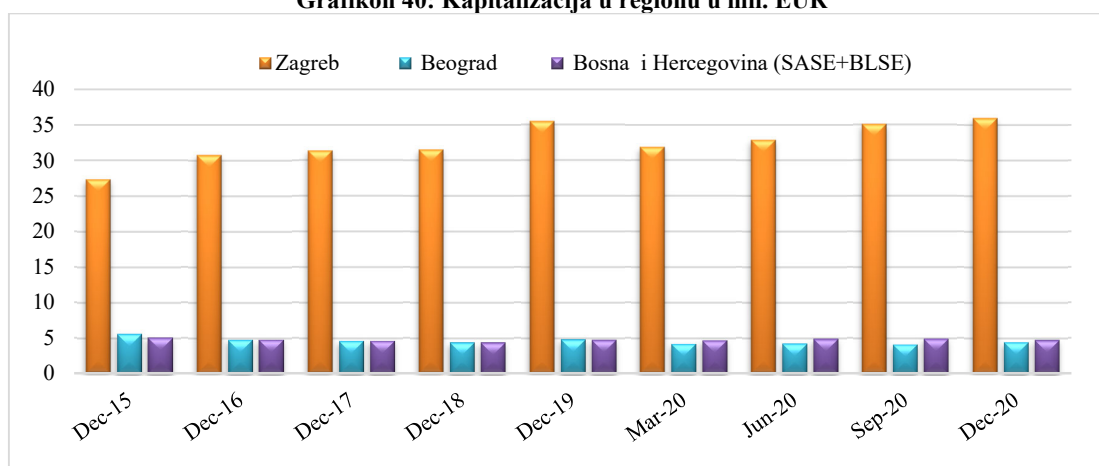
Grafikon 39: Kapitalizacija u mlrd. KM i stopa rasta (u %) na SASE i BLSE

Izvor: SASE i BLSE

Takođe na kraju dvanaestog mjeseca 2020. godine. kapitalizacija na Zagrebačkoj burzi bilježi minimalan rast od 1,4% g/g dok Beogradska berza bilježi značajan pad od 8,1% g/g.

Grafikon 40: Kapitalizacija u regionu u mil. EUR

Izvor: SASE, BLSE, BELEX, CROBEX

IV VANJSKI SEKTOR

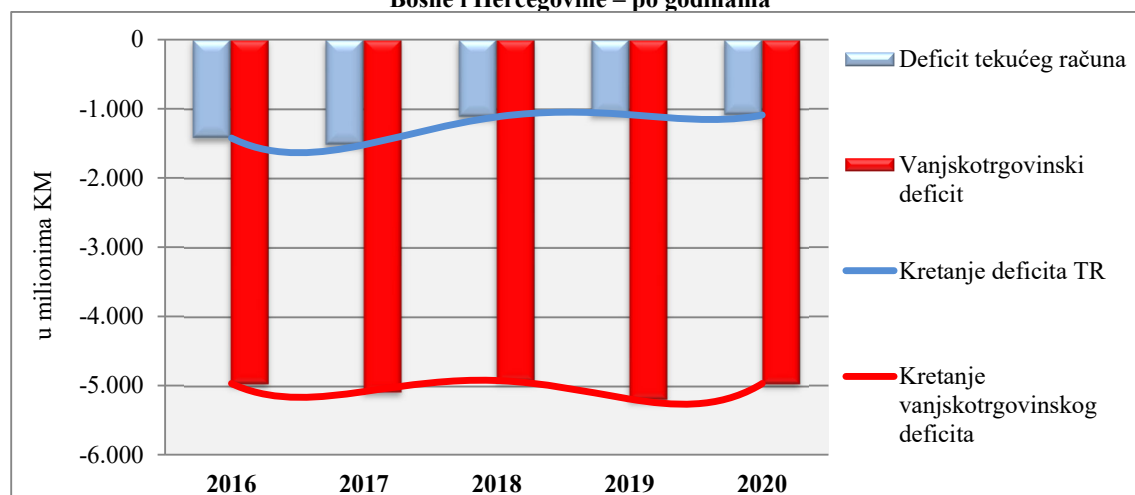
Platni bilans Bosne i Hercegovine

- Stagnacija deficita tekućeg računa u 2020. godini
- Pad doznaka građana iz inostranstva 14,7%

U 2020. godini, u odnosu na isti period prethodne godine, došlo je do simboličnog rasta deficita tekućeg računa, čak bi se moglo reći i da je došlo do stagnacije jer je stopa rasta iznosila neznatnih 0,3%⁵⁰. Iako je deficit tekućeg računa stagnirao u 2020. godini (iznosio je 1,09 milijardi KM dok je godinu ranije bio 1,08 milijardi KM) kao udio u BDP-u deficit tekućeg računa je porastao sa 3% u 2019. godini na 3,2% u 2020. godini.

Prema dostupnim podacima CBBiH deficit vanjske trgovine u 2020. godini iznosio je oko 4,97 milijardi te je tako ostvario pad od 4,3% u odnosu na isti period prošle godine. U sklopu deficita vanjske trgovine, u posmatranom periodu, je zabilježen nominalni pad uvoza roba i usluga od 14,4% kao i nominalni pad izvoza roba i usluga od 18,5% (vrijedi istaknuti da je ovom padu najviše pridonjelo smanjenje izvoza usluga koje su u posmatranom periodu smanjene za 1,87 milijardi KM⁵¹).

Grafikon 41: Kretanje deficita tekućeg računa i vanjskotrgovinskog deficita Bosne i Hercegovine – po godinama

Izvor: CBBiH

Tekući neto prilivi iz inostranstva su u 2020. godini, u odnosu na prethodnu godinu, smanjeni za 5,5%. Tekući prilivi iz inostranstva (kao komponenta neto priliva) su u posmatranom periodu zabilježili pad od 13,6%. U okviru ovih priliva došlo je do smanjenja priliva novca kod domaćinstava (kao jedne od najznačajnijih kategorija priliva novca) za 15,6%. Poređenja radi, u 2019. godini priliv novca iz inostranstva kod domaćinstava je iznosio 5,29 milijardi KM dok je u 2020. godini taj priliv iznosio 4,47 milijardi KM.

Ovom padu priliva kod novca kod domaćinstava najviše su doprinjele smanjene kompenzacije zaposlenih rezidenata Bosne i Hercegovine u inostranstvu za 41,1% te pad doznaka građana iz inostranstva za 14,7% (u 2020. godini su iznosile 2,51 milijardi KM i manje su za 434 miliona KM u odnosu na prethodnu godinu). Doznake socijalnih beneficija iz inostranstva su u 2020.

⁵⁰ Izvor podataka: CBBiH

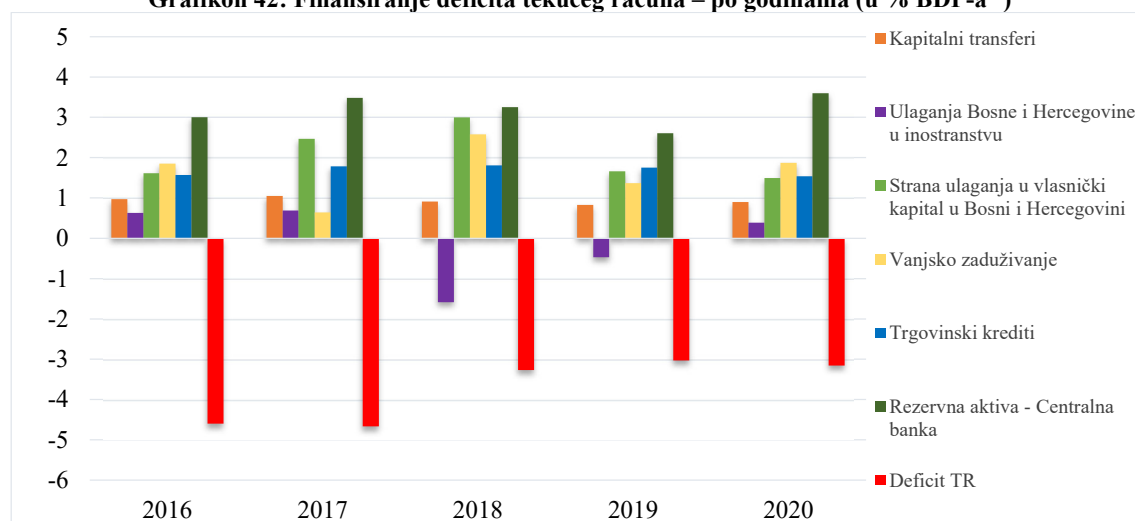
⁵¹ Procentualno gledano pad izvoza usluga je iznosio 45,4%

godini ostvarile blagi rast od 0,8% dok su ostali tekući transferi iz inostranstva u posmatranom periodu porasli za 13,2%.

Neto odlivi prema inostranstvu su, u 2020. godini u odnosu na isti period prethodne godine zabilježili pad od 34,9%, sa 1,56 milijardi KM (2019) na 1,02 milijarde KM (2020).

Odlivi u finansijskom sektoru su u 2020. godini značajno smanjeni i niži su za 69,3% u odnosu na prethodnu godinu (2019. godine ovi odlivi su iznosili 370 miliona KM dok su u 2020. godini bili 114 miliona KM). I kod nefinansijskih preduzeća zabilježeno je značajnije smanjenje odliva, pa su tako sa 634 miliona KM koliko su ovi odlivi iznosili 2019. godine smanjeni na 368 miliona KM u 2020. godini (ovo smanjenje je izazvano manjim odlivima dohotka na vlasnički kapital i udjele u investicionim fondovima po osnovu dividende od direktnih i portfolio investicija – pad od 74%). U okviru odliva prema inostranstvu došlo je do povećanja odliva prema domaćinstvima za 11,4% dok je kod odliva opšte vlade zabilježeno smanjenje za 10,9% (kamate na vanjski dug-koje se servisiraju za ostale investicije su smanjenje za 44 miliona KM).

Grafikon 42: Finansiranje deficita tekućeg računa – po godinama (u % BDP-a⁵²)

Izvor: CBBiH

Finansiranje deficita tekućeg računa u 2020. godini⁵³ se odvijalo kroz povlačenje ulaganja u aktivu Bosne i Hercegovine u inostranstvu od 134 miliona KM (najvećim dijelom u nefinansijskom sektoru po osnovu povlačenja valuta i depozita oročenih na kratki rok), promjenu stanja inostranih obaveza za 1,695 milijardi (u koje ulaze strana ulaganja u vlasnički kapital od 515 miliona KM, sredstva trgovinskih kredita 531 miliona KM, vanjskog zaduživanja-u koji ulazi otplata duga od 646 miliona KM te ostale obaveze prema nerezidentima u iznosu od 2 miliona KM), sredstvima rezervne aktive od 1,2 milijarde KM⁵⁴, sredstvima sa kapitalnog računa 310 miliona KM uz neto greške i propuste u iznosu od 197 miliona KM.

⁵² Korišteni su podaci za BDP iz projekcija DEP-a, mart 2021. godine

⁵³ Finansiranje deficita tekućeg računa se izračunava na sljedeći način: promjena stanja ulaganja Bosne i Hercegovine u inostranstvu + promjena stanja inostranih obaveza Bosne i Hercegovine + sredstva kapitalnog računa + neto greške i propusti - sredstva rezervne aktive

⁵⁴ Za razliku od monetarnog sektora gdje se analizira stanje deviznih rezervi na kraju perioda ovdje se prate tokovi novca

Vanjskotrgovinska robna razmjena

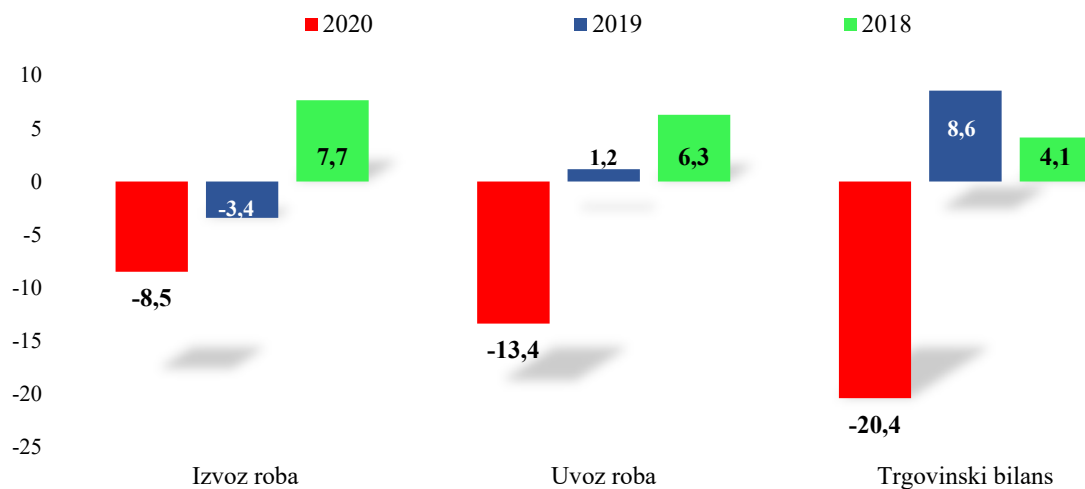
- *Negativan trend u okviru vanjskotrgovinske robne razmjene dodatno intenziviran usljed širenja pandemije Covid-19*
- *Pad izvoza i uvoza roba u Bosni i Hercegovini*
- *Smanjenje robnog deficita*

Trend slabljenja vanjskotrgovinske robne razmjene u Bosni i Hercegovini iz prethodne godine dodatno je intenziviran u 2020. godine usljed širenja pandemije virusa Covid-19. Usložnjavanje situacije vezane za virus Covid-19 veoma negativno se odrazila na svjetsku trgovinu pa samim tim i na vanjskotrgovinsku robnu razmjenu u Bosni i Hercegovini. Tako je Bosna i Hercegovina prema podacima BHAS-a u 2020. godini zabilježila pad ukupne vanjskotrgovinske robne razmjene za oko 12% u odnosu na isti period prethodne godine, što je posljedica pada izvoza roba od 8,5% i robnog uvoza od skoro 13,4%, dok je vanjskotrgovinski robni deficit smanjen za oko 20%.

Ako se vanjskotrgovinska robna razmjena u Bosni i Hercegovini posmatra po kvartalima vidljivo je da su najveća smanjenja zabilježena u drugom kvartalu kada su registrirane dvocifrene stope pada uvoza i izvoza što je direktna posljedica Covid-a 19 i lockdown-a iz aprila 2020. godine. U drugoj polovini godine došlo je do uvjetno rečeno blage stabilizacije, posebno kada je izvoz roba iz Bosne i Hercegovine (K4 rast od oko 4%), no ovo nikako nije bilo dovoljno kako bi se spriječio pad ukupne vanjskotrgovinske robne razmjene u Bosni i Hercegovini na kraju 2020. godine.⁵⁵Ova negativna kretanja u vanjskotrgovinskoj razmjeni (pad izvoza i uvoza roba) implicitno ukazuju da je tokom 2020. godine u Bosni i Hercegovini došlo do istovremenog pada agregatne ponude i agregatne tražnje. Naime, pad agregatne ponude i izvozne tražnje rezultirao je padom proizvodnje i robnog izvoza, dok je slabljenje domaće tražnje dovelo do pada privatne potrošnje i investicija.

Pregled kretanja vanjskotrgovinskih pokazatelja u Bosni i Hercegovini u 2020. godini prikazan je na grafikonu ispod.

Grafikon 43: Pregled kretanja vanjskotrgovinske robne razmjene u 2020. godini (nominalne stope rasta g/g)

Izvor: BHAS

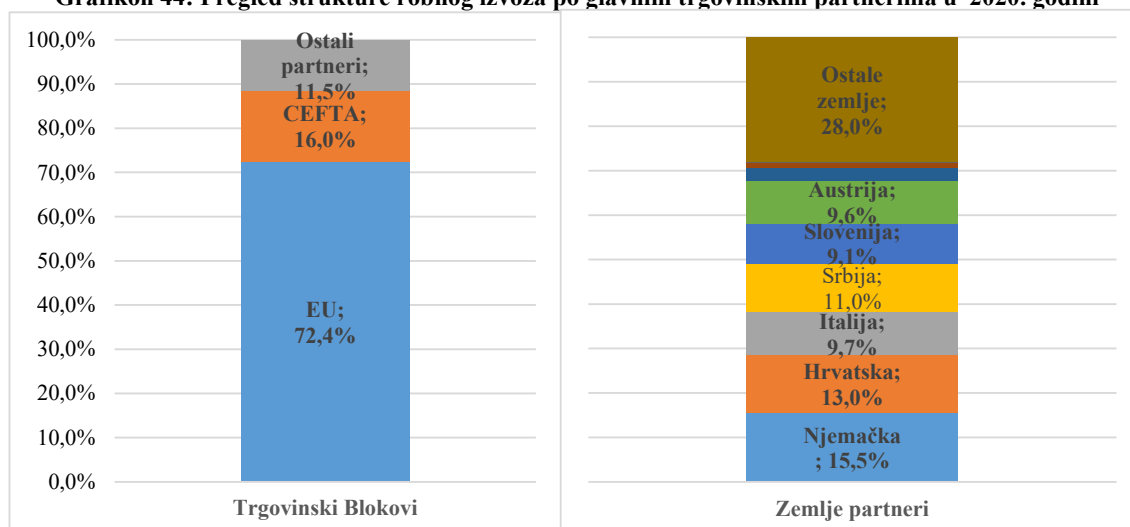
⁵⁵ Agencija za statistiku Bosne i Hercegovine, Saopštenje, „Vanjskotrgovinska robna razmjena u Bosni i Hercegovini za decembar 2020. godine-prethodni podaci“, 20.01.2021. godine.

Izvoz roba

Prema trenutno raspoloživim podacima BHAS-a, izvoz roba iz Bosne i Hercegovine u 2020. godini iznosio je oko 10,5 milijardi KM što predstavlja nominalno smanjenje od skoro 1 milijardu KM odnosno 8,5% u odnosu na prethodnu godinu. Ovaj pad robnog izvoza posljedica je slabljenja izvozne tražnje koji je uzrokovan širenjem globalne pandemije Covid-19, kao i pada proizvodnje u okviru prerađivačke industrije u Bosni i Hercegovini. Naime, potrebno je imati u vidu da su neke od vodećih bh. izvoznih kompanija i tokom prethodne godine imale velike probleme u poslovanju koji su dodatno intenzivirani u 2020. godini pojavom pandemije Covid 19 što je dovelo do pada robnog izvoza iz Bosne i Hercegovine. Posmatrano po kvartalima, pad robnog izvoza iz Bosne i Hercegovine u 2020. godini je iznosio: K1: 5,2%, K2: 24,1% i K3: 7,3%, dok je u K4 registriran rast od skoro 4% u odnosu na isti period prethodne godine. Na osnovu ovih pokazatelja može se konstatovati da je tokom K4 došlo do blage stabilizacije kada je robni izvoz u pitanju, međutim to ni izbliza nije bilo dovoljno kako bi se spriječio pad robnog izvoza iz Bosne i Hercegovine na kraju 2020. godine.

S druge strane, ako se robni izvoz iz Bosne i Hercegovine u 2020. godini posmatra detaljnije po proizvodima, vidljivo je da su najznačajnija smanjenja istog koja su dovela do ukupnog pada izvoza roba registrirana u okviru izvoza: aluminijuma 54,4%, (-2,3 p.p), sirovog željeza i čelika 25,4% (-1,0 p.p), oružja i municije 23% (-0,4 p.p), obuće 15,3% (-1,0 p.p), koksa i naftnih derivata 39,2% (-0,9 p.p), hemijskih proizvoda 14,7% (-0,6 p.p), električne energije 13,5% (-0,7 p.p), te rezervnih dijelova za automobile oko 15,6% (-0,6 p.p) i dr. U 2020. godini Bosna i Hercegovina je unatoč pandemiji Covid 19 zabilježila povećanja izvoza određenih metalnih i prehrambenih proizvoda, te tekstila što nije bilo dovoljno kako bi se spriječio pad ukupnog robnog izvoza na kraju godine. S druge strane, ako se izvoz roba iz Bosne i Hercegovine u 2020. godini posmatra po glavnim trgovinskim partnerima vidljivo je da najviše robe izvezeno na tržište zemalja EU u vrijednosti od 7,6 milijardi KM što predstavlja 72,4% ukupnog izvoza roba i nominalno smanjenje od 8,3%. U istom vremenskom periodu izvoz roba u zemlje CEFTA-e iznosio je skoro 1,7 milijardi KM što predstavlja oko 16% ukupnog izvoza roba i nominalni pad od oko 11,5% u odnosu na periodnu godinu. Ako se robni izvoz iz Bosne i Hercegovine u 2020. godini posmatra po zemljama vidljivo je da su najznačajnija smanjenja izvoza zabilježena prilikom izvoza u Italiju od 21,9% (-2,5 p.p), Srbiju 12,0% (-1,4 p.p), Austriju 7,7 (-0,7 p.p), Njemačku 2,7 (-0,4 p.p), Sloveniju 5,2% (-0,5 p.p) i Hrvatsku 2,6% (-0,3 p.p). Pregled strukture robnog izvoza po glavnim trgovinskim partnerima u 2020. godini prikazan je na grafikonu ispod.

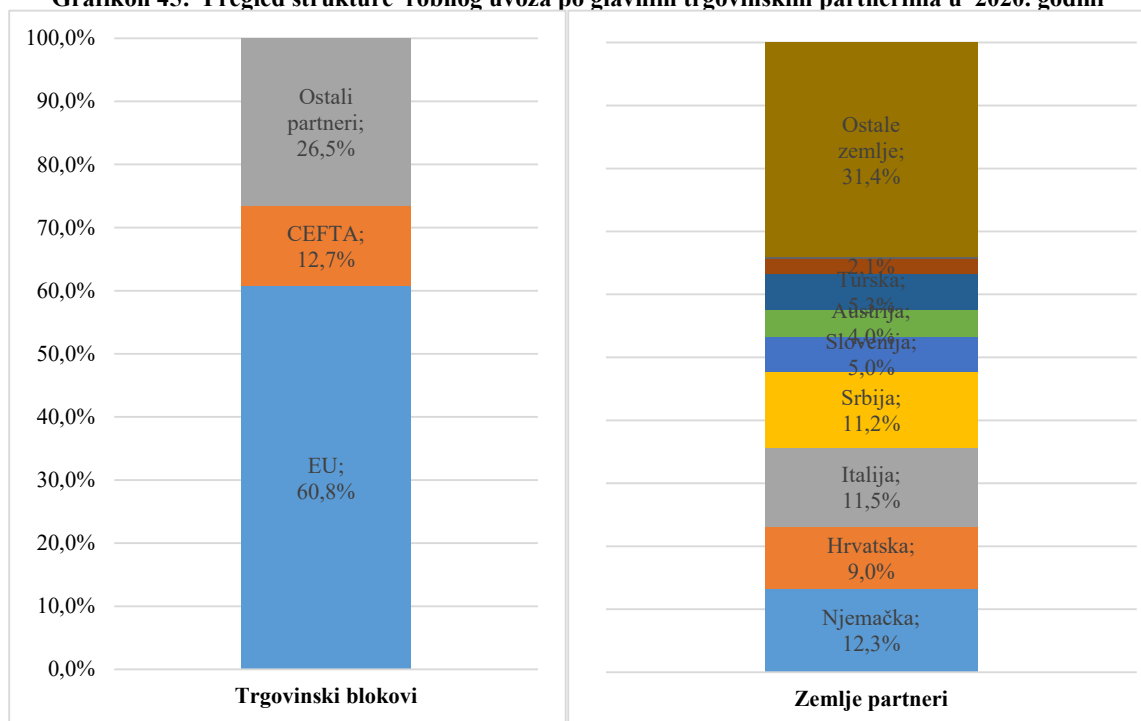
Grafikon 44: Pregled strukture robnog izvoza po glavnim trgovinskim partnerima u 2020. godini

Uvoz roba

Prema trenutno raspoloživim podacima BHAS-a, u 2020. godini u Bosni i Hercegovini je pored pada proizvodnje i izvoza došlo je i do slabljenja domaće tražnje (potrošnja i investicije) što je rezultiralo i padom robnog uvoza. Naime, prema podacima BHAS-a za 2020. godinu, uvoz roba u Bosnu i Hercegovinu iznosio je 16,9 milijardi KM što predstavlja nominalno smanjenje od 2,6 milijardi KM, odnosno pad od 13,4% u odnosu na prethodnu godinu. Posmatrano po kvartalima, registrirane stope pada robnog uvoza u 2020. godini su su iznosile K1: 7,1%, K2: 27,8% i K3:11,2% i K4: 6,3% u odnosu na isti period prethodne godine. Na osnovu ovih pokazatelja može se zaključiti da će oporavak robnog uvoza u Bosni i Hercegovini biti dosta sporiji u odnosu na izvoz, obzirom da isti zahtjeva snažniji oporavak svih sektora domaće privrede kao što su potrošnja i investicije. Posmatrano po proizvodima, najznačajnija smanjenja uvoza roba koja su dovela do smanjenja ukupnog uvoza roba u 2020. godini registrirana su prilikom uvoza rafiniranih naftnih derivata 37,0% (-3,3 p.p), motornih vozila 30,6% (-1,9 p.p), električne energije 64,5% (-0,9 p.p), kamenog uglja 41,1% (-1,1 p.p) i sirovog aluminijuma 24,3% (-0,5 p.p), i dr. Ako se robni uvoz u Bosnu i Hercegovinu u 2020 godini posmatra po glavnim trgovinskim partnerima, vidljivo je da je najviše robe uvezeno iz zemalja EU u iznosu od oko 10,3 milijarde KM što predstavlja 60,8% ukupnog uvoza roba i nominalno smanjenje od 13,9%. Uvoz iz zemalja CEFTA-e iznosio skoro 2,1 milijardu KM što predstavlja 12,7% ukupnog uvoza roba i nominalno smanjenje od 11,3% u odnosu na prethodnu godinu. Posmatrano po zemljama koje su glavni trgovinski partneri Bosne i Hercegovine u 2020. godine došlo je do smanjenja uvoza iz Hrvatske 24,6% (-2,6 p.p), Italije 16,5% (-2,0 p.p), Njemačke 11,2% (-1,3 p.p), SAD-a 40,1% (-1,4 p.p), Srbije 11,8% (-1,3 p.p), Rusije 20,4% (-0,5 p.p) i Kine 6,5% (-0,5 p.p). Pregled strukture robnog uvoza po glavnim trgovinskim partnerima u 2020. godini prikazan je na grafikonu ispod.

Grafikon 45: Pregled strukture robnog uvoza po glavnim trgovinskim partnerima u 2020. godini

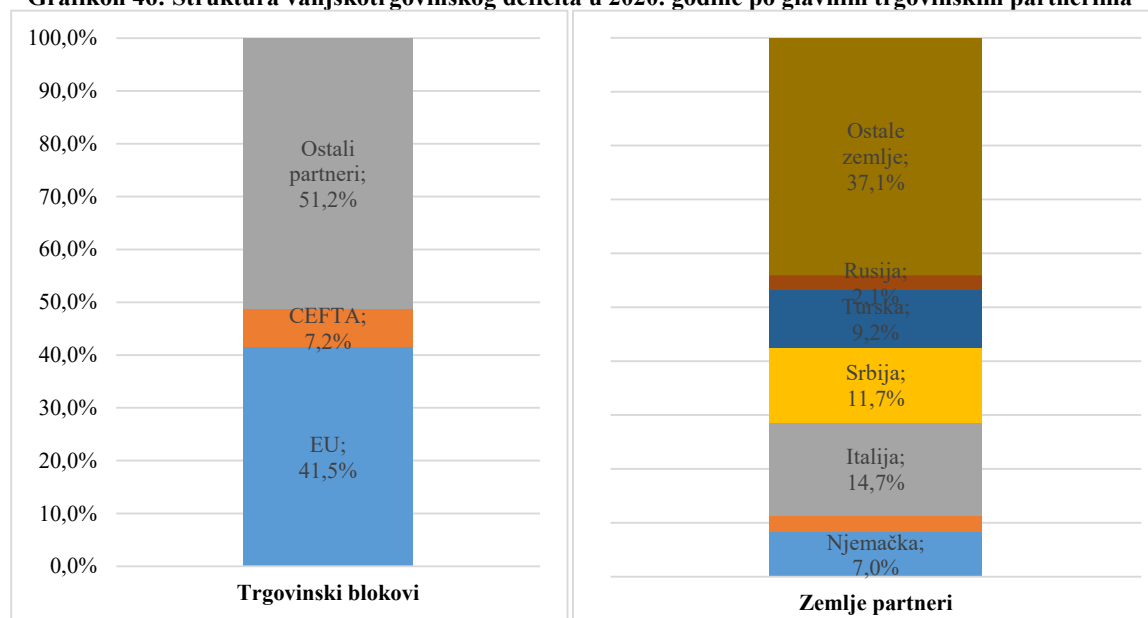

Izvor: BHAS

Vanjskotrgovinski bilans

Slabljenje izvozne tražnje koje se manifestovao padom robnog izvoza od 8,5% uz istovremeno smanjenje domaće tražnje kroz pad robnog uvoza od 13,4% rezultirali su smanjenjem robnog deficita za oko 1,6 milijardi KM odnosno 20,4% u odnosu na prethodnu godinu. Smanjenje robnog deficita na implicitan način ukazuje da je u 2020. godini u Bosni i Hercegovini došlo do značajnog pada ekonomske aktivnosti (pad proizvodnje, potrošnje, investicija i vanjskotrgovinske razmjene). Iako je robni deficit u Bosni i Hercegovini smanjen za 1/5 u odnosu na prethodnu godinu vrijedi istaći da je ovo posljedica eksternog šoka odnosno cikličnih kretanja na domaćem i inostranim tržištima. Prilikom analize ekonomskih kretanja u Bosni i Hercegovini treba naglasiti da je robni deficit u zemlji još uvijek veoma izražen i u 2020. godini je iznosio 6,4 milijarde KM što odslikava slabu konkurentnsku pozicioniranost na međunarodnim tržištima. Ako se struktura robnog deficita u Bosni i Hercegovini u 2020. godini posmatra po proizvodima vidljivo je da najznačajnije kategorije predstavljaju rafinirani naftni derivati, motorna vozila, prehrambeni proizvodi i farmaceutski preparati. S druge strane, posmatrano pojedinačno po zemljama, Bosna i Hercegovina je najznačajniji robni deficit ostvarila prilikom robne razmjene sa Kinom 1,3 milijardu KM, Italijom 934 miliona KM, Srbijom oko 744 miliona KM, Turskom 582 miliona KM i Njemačkom 444 miliona KM. S druge strane, Bosna i Hercegovina je i tokom 2020. godine nastavila da ostvaruje robni suficit prilikom vanjskotrgovinske robne razmjene sa Austrijom 323 miliona KM, Crnom Gorom 256 miliona KM i Slovenijom u iznosu od 113 miliona KM. Pregled strukture robnog deficita u Bosni i Hercegovini u 2020. godini po glavnim trgovinskim partnerima prikazana je na grafikonu ispod.

Grafikon 46: Struktura vanjskotrgovinskog deficita u 2020. godine po glavnim trgovinskim partnerima

Izvor: BHAS

Niži nivo vanjskotrgovinske robne razmjene, a posebno pad robnog uvoza u 2020. godine rezultirali su djelimičnim poboljšanjem ukupne pokrivenosti uvoza izvozom u Bosni i Hercegovini za oko 3,3 p.p. Tako je ukupna pokrivenost uvoza izvozom u Bosni i Hercegovini na kraju 2020. godine iznosila 62,3%. Pokrivenost uvoza izvozom roba sa zemljama EU u 2020. godine iznosila je 74,2%, dok je pokrivenost sa zemljama CEFTA-e iznosila 78,5%. Posmatrano

po zemljama koje su glavni trgovinski partneri Bosne i Hercegovine u 2020. godini pokrivenost uvoza izvozom je iznosila: Njemačka 78,6%, Hrvatska 89,5%, Srbija 60,8%, Italija 52,1%, Slovenija 113,5% i Austrija 147,3%.

Detaljniji prikaz vanjskotrgovinske razmjene u Bosni i Hercegovini u 2020. godini po HS klasifikaciji prikazan je u tabeli ispod.

Tabela 10: Vanjskotrgovinska robna razmjena u 2020. godini po HS klasifikaciji (nominalni iznosi i stope rasta)

Izvoz i uvoz dobara klasifikovanih prema harmonizovanom sistemu kodova (HS)	IZVOZ				UVOZ				DEFICIT				
	2019	2020	2020/2019 promjena %		2019	2020	2020/2019 promjena %		2019	2020	2020/2019 promjena %		Pokrivenost uvoza izvozom
	u mil KM	u mil KM	g/g	p/p	u mil KM	u mil KM	g/g	p/p	u mil KM	u mil KM	g/g	p/p	
UKUPNO	11492	10515	-8,5	-8,5	19498	16886	-13,4	-13,4	-8006	-6371	-20,4	-20,4	62,3%
1 ŽIVOTINJE I PROIZVODI ŽVOTINSKOG PORJEKLA	150	166	11,0	0,1	587	528	-10,1	-0,30	-438	-362	-17,2	-0,94	31,4%
2 PORJEKLA MASHI I ULJA ŽIVOTINJSKOG	219	255	16,3	0,31	762	768	0,8	0,03	-543	-514	-5,5	-0,37	33,1%
3 PORJEKLA I BILNOG PREHRAMBENE PRERAĐEVINE	124	108	-12,7	-0,14	185	148	-20,0	-0,19	-61	-40	-34,9	-0,27	73,1%
4 PRERAĐEVINE PROIZVODI MINEKALNOG	307	328	6,9	0,18	1658	1603	-3,3	-0,28	-1351	-1275	-5,6	-0,95	20,5%
5 PORJEKLA PROIZVODI HEMIJSKE	1070	870	-18,7	-1,74	2882	1747	-39,4	-5,82	-1812	-877	-51,6	-11,68	49,8%
6 INDUSTRIJE ILI SRODNIH PLASTIČNE MASE, GUMA I KAUČUK	936	782	-16,5	-1,34	1752	1681	-4,1	-0,36	-816	-899	10,2	1,04	46,5%
7 KOŽA I KRZNO	499	521	4,4	0,19	1311	1237	-5,6	-0,38	-812	-716	-11,8	-1,20	42,1%
9 DRVO I PROIZVODI OD DRVETA	756	718	-5,0	-0,33	315	285	-9,5	-0,15	441	433	-1,8	0,10	251,9%
10 CELULOZA, PAPIR I KARTONI	281	291	3,6	0,09	451	411	-8,9	-0,21	-170	-120	-29,4	-0,62	70,8%
11 NJHOVI PROIZVODI TEKSTILNI I TEKSTILNI	636	600	-5,7	-0,31	1236	1124	-9,1	-0,57	-600	-524	-12,7	-0,95	53,4%
12 PROIZVODI OBUČA, SEŠIRI, KAPE I SLJUNI	765	651	-14,9	-0,99	370	301	-18,6	-0,35	395	350	-11,4	0,56	216,2%
13 PROIZVODI OD KAMENA, GIPSA, CEMENTA I SLIČNIH	144	118	-18,1	-0,23	397	355	-10,6	-0,22	-253	-237	-6,3	-0,20	33,2%
14 BINEKI, PLEMETNI I METALI	22	35	64,2	0,12	30	35	16,7	0,03	-9	0	-103,5	-0,11	100,9%
15 NJHOVI PROIZVODI, DRAGO BAZNI METALI I PROIZVODI OD BAZNIH METALA	2100	1739	-17,2	-3,14	2152	1997	-7,2	-0,79	-52	-258	396,2	2,57	87,1%
16 MASINE, APARATI, MEHANIČKI I ELEKTRIČNI	1590	1582	-0,5	-0,07	2758	2516	-8,8	-1,24	-1168	-934	-20,0	-2,92	62,9%
17 TRANSPORTNA SREDSTVA I NJHOVI DJELOVI I PRIBOR	381	332	-12,9	-0,43	1468	1088	-25,9	-1,95	-1087	-756	-30,5	-4,13	30,5%
18 SA TOVI, MJERNI, MUZICKI I MEDICINSKI INSTRUMENTI	35	32	-8,0	-0,02	285	317	11,2	0,16	-250	-285	13,9	0,43	10,1%
19 OKUZE I MUNICIJA, NJHOVI DJELOVI I PRIBOR	213	162	-23,9	-0,44	14	11	-21,4	-0,02	199	151	-24,0	0,60	147,7%
20 RAZNI PROIZVODI	1114	1127	1,2	0,11	494	436	-11,7	-0,30	620	691	11,5	-0,89	258,5%
21 UMJETNIČKA DJELA, KOLEKCIONARSKI PREDMETI	0	0	0,0	0,00	0	0	0,0	0,00	0	0	0	0,00	0,0%
98 NERAZVRSTANO	0	0	0,0	0,00	0	0	0,0	0,00	0	0	0,0	0,00	0,0%

Izvor: BHAS

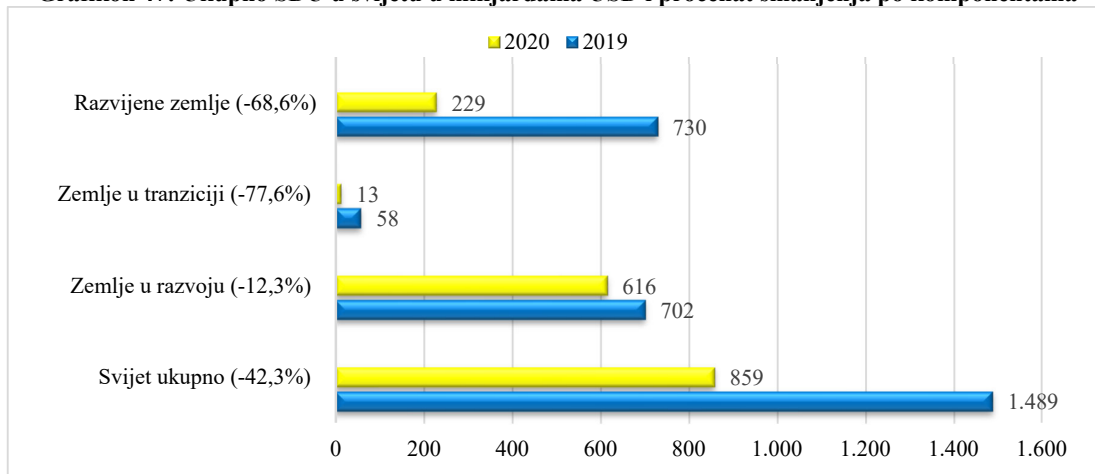
V STRANA DIREKTNA ULAGANJA

- Prema platnom bilansu CBBiH ukupna strana direktna ulaganja u Bosni i Hercegovini u 2020. godine su iznosila 625,6 mil. KM mil. i manja su za 7,5% g/g.
- Globalni pad stranih direktnih ulaganja u 2020. godini prema zadnjem izvještaju UNCTAD-a (engl. The United Nations Conference on Trade and Development) će dostići oko 42,3% g/g.

Ulaganja u svijetu i regionu

Globalna ekonomska kriza prouzrokovana pandemijom virusom COVID-19 se u 2020. godini neumitno odrazila i na smanjenje stranih direktnih ulaganja (u daljem tekstu SDU) koja su zabilježile pad od 42,3% g/g.⁵⁶

Grafikon 47: Ukupno SDU u svijetu u milijardama USD i procenat smanjenja po komponentama

Izvor: Unctad, FDI/MNE database

Prema izvještaju UNCTAD-a (engl. The United Nations Conference on Trade and Development) zemlje u razvoju su zabilježile najmanji pad ulaganja po stopi 12,3% g/g. U isto vrijeme ulaganja prema razvijenim zemljama zabilježila su pad od 68,6% g/g a ulaganja prema zemljama u tranziciji čak 77,6% g/g.

Ulaganja u Bosni i Hercegovini

Prema podacima Centralne banke Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu CBBiH), u platnom bilansu za 2020. godinu ukupna SDU su iznosila 625,6 mil. KM (neto finansijska pasiva), što predstavlja smanjenje od 7,55 g/g. Reinvestirane zarade su sa dostignutih 302,1 mil. KM, registrovale smanjenje od 21,3%. Sa ovim iznosom ostvarile su učešće od 48,3% u ukupnim SDU. Gledajući u odnosu na isti period prošle godine ostvarile su manje učešće za 8,4 p.p.

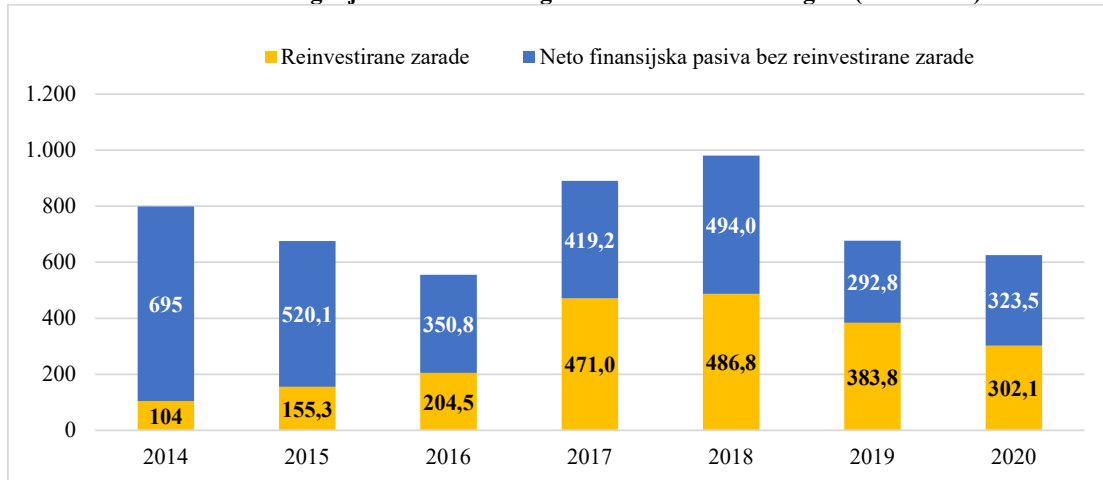
Tabela 11: Strana direktna ulaganja po kvartalima

U milionima KM	K1	K2	K3	K4	K1-K4
2017	343,8	160,1	242,1	144,3	890,3
2018	319,2	187,6	303,9	170,0	980,8
2019	252,2	405,6	48,6	-29,9	676,6
2020	237,2	140,1	98,1	150,1	625,6

Izvor: CBBiH

⁵⁶ Global Investment Trend Monitor, No. 38; https://unctad.org/system/files/official-document/diaeiainf2020d4_en.pdf

Grafikon 48: Ulaganja u Bosni i Hercegovini od 2014. do 2020. god. (u mil. KM)

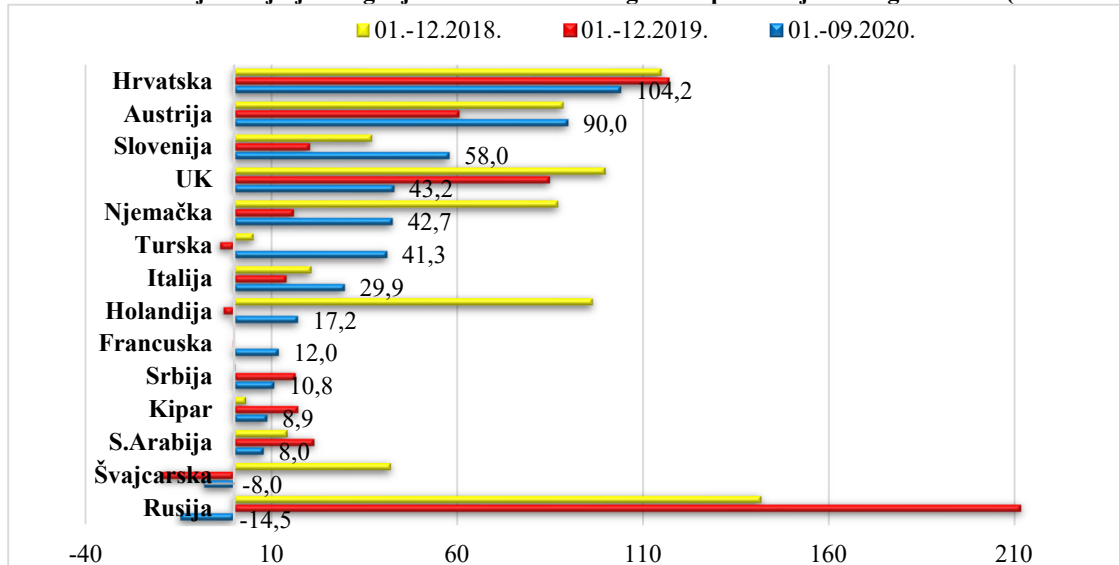

Izvor: CBBiH

Ulaganje prema djelatnostima i zemlji porijekla

Ukupna SDU koja su registrovana u Bosni i Hercegovini za prva tri kvartala 2020. godine (koji se skupljaju prema drugoj metodologiji CBBiH⁵⁷) su iznosila 487,3 mil. KM. Najveća ulaganja su bila iz Hrvatske 104,2 mil. KM, Austrije 90 mil. KM i Slovenije 58 mil. KM. Najveće povlačenje kapitala iz Bosne i Hercegovine je bilo prema Rusiji 14,5 mil. KM i Švajcarskoj 8 mil. KM, upravo iz zemalja koje uobičajeno imaju najveća ulaganja. Gledajući vlasničku strukturu ovih ulaganja može se primjetiti da je najveći udio 282,7 mil. KM je bio u formi zadržanih zarada, 92,9 mil. KM u vidu vlasničkih udjela a ostali kapitali⁵⁸ su iznosili 111,6 mil. KM.

Grafikon 49: Najznačajnija ulaganja u Bosnu i Hercegovinu po zemljama i godinama (u mil. KM)

Izvor: CBBiH

⁵⁷ Ovi podaci se prikupljaju po drugoj metodologiji za razliku od podataka u platnom bilansu. Izvor: Tokovi direktnih investicija u Bosni i Hercegovini klasifikovani po zemlji stranog investitora i prema djelatnostima NACE Rev 2.

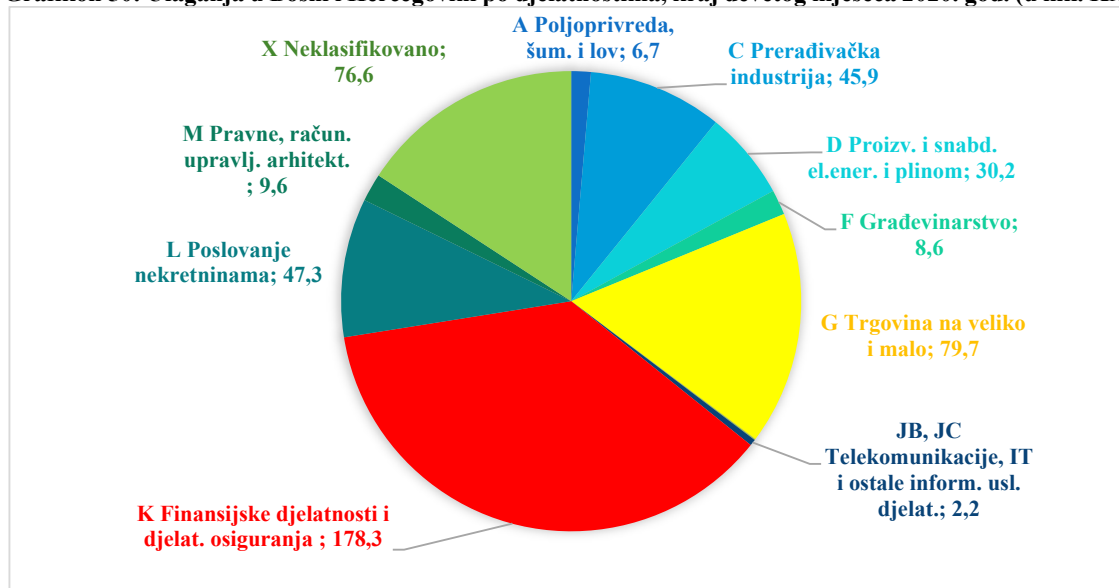
⁵⁸ Međukompanijski zajmove koje daje matična kompanija svome preduzeću u drugoj zemlji ili zajam između povezanih preduzeća, za koji obično generira prihod od kamata zajmodavcu.

Ako posmatramo SDU prema vrsti djelatnosti (prema izvještaju CBBiH za prva tri kvartala 2020. godine) najviše se ulagalo u finansijsku djelatnost i djelatnost osiguranja 178,3 mil. KM. U okviru toga, najveći dio od ovoga iznosa 175,9 mil. KM je bilo uloženo u oblasti finansijske uslužne djelatnosti.

U trgovini na veliko i malo je uloženo 79,7 mil. KM a u okviru nje najveći dio 63,8 mil. KM. se odnosi na oblast trgovine na veliko. U poslovanje nekretninama je uloženo 47,3 mil. KM. a gledajući prema veličini ulaganja još je bilo značajno i ulaganje u prerađivačku industriju u iznosu od 45,9 mil. KM.

Gledajući povlačenje kapitala prema vrsti djelatnosti najveće ukupno povlačenje kapitala je bilo u uslužnoj djelatnosti, u oblasti pripreme i posluživanja hrane u iznosu od 0,4 mil. KM. Najznačajnija ulaganja po djelatnostima prikazana su na grafikonu ispod.

Grafikon 50: Ulaganja u Bosni i Hercegovini po djelatnostima, kraj devetog mjeseca 2020. god. (u mil. KM)

Izvor: CBBiH

Kreditni rejting Bosne i Hercegovine

Dana 21.08.2020. godine kreditna agencija Moody's Investors Service je potvrdila ranije ustanovljenu ocjenu „B3 stabilni izgledi“. Takođe, 28.08.2020. agencija za ocjenu kreditnog rejtinga Standard & Poor's (S&P) potvrdila je Bosni i Hercegovini suvereni kreditni rejting „B sa stabilnim izgledima“. Prema prethodnoj vanrednoj procjeni 30.04.2020. godine (zbog negativnog uticaja pandemije) izvršena je korekcija kreditnih izgleda sa „pozitivni“ na „stabilni“.

VI POSLOVNO OKRUŽENJE

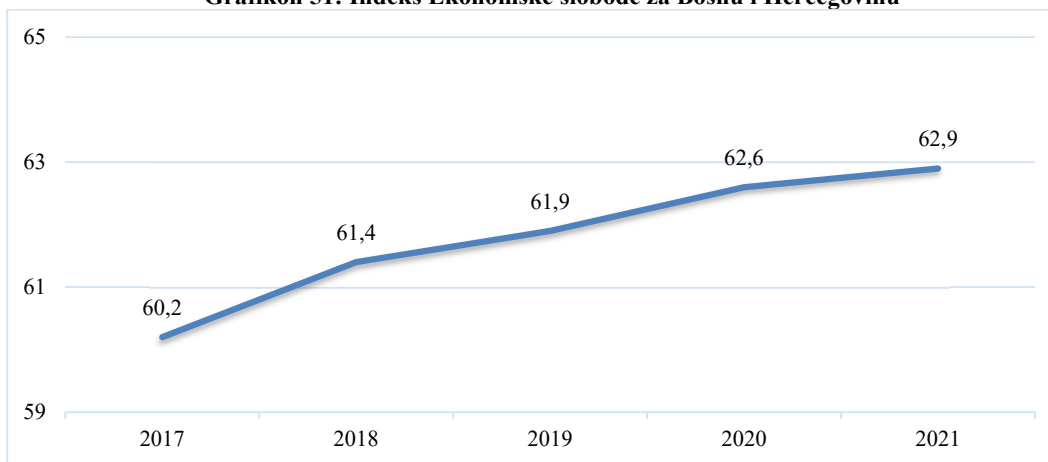
- *Pojava pandemije u svijetu istakla u prvi plan značaj i aktivnu ulogu institucija u prevazilaženju krize i negativnih posljedica po stanje privrede*
- *Prema izvještaju Svjetske banke i drugih međunarodnih organizacija poslovno okruženje u Bosni i Hercegovini je rangirano ispod zemalja u regionu.*
- *Institucionalna i finansijska podrška firmama u 2020. godini ugroženim pandemijom*
- *Nastavljen rad na projektima koje finansiraju i provode brojne međunarodne organizacije s ciljem poboljšanja uslova poslovanja i podsticaja razvoja malih i srednjih preduzeća.*

Pojava pandemije u svijetu je istakla u prvi plan institucionalnu ulogu i njenu efikasnost u prevazilaženju negativnih posljedica po stanje privrede. Efikasna institucionalna pomoć privrednim subjektima uz već postojeće programe strukturnih reformi, unapređenju poslovnog okruženja, pravne i političke sigurnosti predstavljaju osnov programa izlaska iz krize prouzrokovan pandemijom. Pojednostavljenje administrativnih procedura, provođenje adekvatne zakonske regulative, te pristupačnost finansijskih izvora su osnovni preduslov napretka u poslovanju privrednih subjekata s ciljem dobijanja kandidatskog statusa te u krajnjoj instanci punopravnog članstva Bosne i Hercegovine u Evropskoj Uniji (u daljem tekstu EU).

Međunarodni izvještaji o poslovnom okruženju i konkurentnosti Bosne i Hercegovine u svijetu

U 2020. godini prema izvještajima stranih organizacija Bosna i Hercegovina je rangirana uglavnom kao zadnja u regionu mada je bilo i pozitivnih primjera i relativnog napretka (ocjena za ekonomske slobode). „The Heritage Foundation“ objavljuje Indeks ekonomskih sloboda koji se bazira na prosječnoj ocjeni iz četiri oblasti vladavine prava, regulatornoj efikasnosti, veličini tj. potrošnji odnosno veličini administrativnog aparata i tržišnoj otvorenosti privrede.

Grafikon 51: Indeks Ekonomske slobode za Bosnu i Hercegovinu

Izvor: The Heritage Foundation

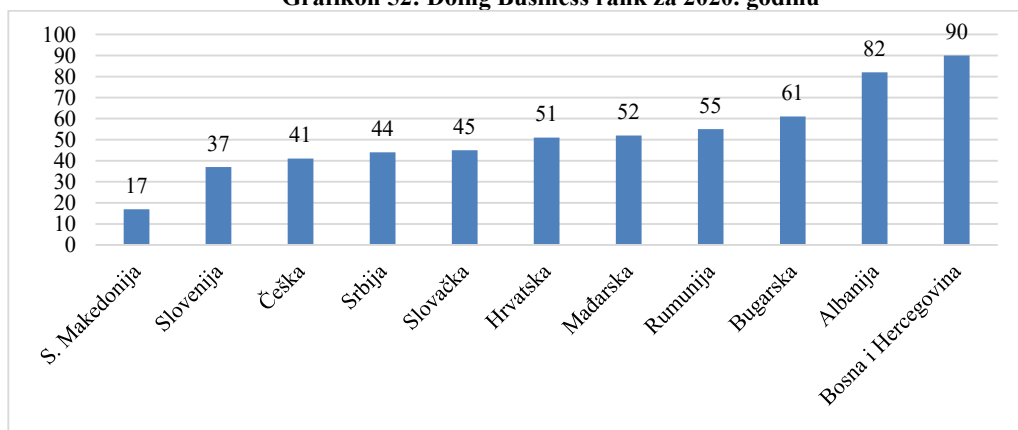
U ocjeni vladavine prava u Bosni i Hercegovini kao problem se navodi sporo provođenje restitucije i nepouzdanost registra imovine. Za pravosuđe se smatra da je i dalje previše podložno političkom utjecaju i da se suočava sa velikim brojem predmeta. Korupcija i dalje

prevladava u mnogim političkim i ekonomskim institucija u Bosni i Hercegovini što povećava troškove i rizik poslovanja⁵⁹.

U ocjeni složenosti i efikasnosti regulatornog okvira navodi se da je nasljeđe socijalizma još uvijek preveliko i da opterećenje u vidu prevelikih obaveznih doprinosa poslodavcima obeshrabrujuće djeluje na legalno zapošljavanje radnika a još uvijek veliki broj firmi u državnom vlasništvu zahtjeva finansiranje iz budžeta. Kao nešto boljim se ocjenjuje tržišna otvorenost gdje se ističe stabilnost bankarskog sektora mada je i dalje relativno visok broj nenaplativih kredita. Kao mana se navodi neadekvatna zakonska zaštita i skrivene barijere i propisi koji koji opterećuju i koče nova ulaganja. Prema prosječnoj ocjeni Bosna i Hercegovina (ocjena 62,6) je na 82. mjestu od 180 zemalja. Ukupni rezultat je povećan za 0,7 poena u odnosu na prošlu godinu. Glavna prepreka većoj ekonomskoj slobodi je vrlo loša učinak na pokazateljima vladavine prava: imovinska prava, sudska efikasnost i integritet vlade. Kao glavna preporuka se navodi usvajanje reformi i promjena kulture u pravosudnim i drugim vladinim institucijama što bi ujedno i doprinijelo bržem pristupanju Bosne i Hercegovine Evropskoj uniji. Bolje su rangirane u regionu Bugarska (35. mjesto), Albanija (66. mjesto), Srbija (54. mjesto) i Hrvatska (79. mjesto) dok je slabije rangirana Crna Gora (80. mjesto).

U izvještaju Lakoća poslovanja Svjetske banke (Doing Business 2020⁶⁰) koji je jedan od najpoznatijih izvještaja u kojem se pojedine zemlje rangiraju prema poslovnoj sposobnosti, Bosna i Hercegovina se nalazi na 90. mjestu (od 190 zemalja). Prema ovom izvještaju Bosna i Hercegovina je rangirana za jednu pozicije manje u odnosu na prethodnu godinu. Poredeći kvalitetu poslovnog okruženja Bosna i Hercegovina je i najslabije rangirana u regionu. Poređenja radi najbolje rangirana država u regiji je S. Makedonija na 17. mjestu dok je Srbija na 44. mjestu a Hrvatska na 51. mjestu. (grafikon ispod). Najbliže Bosni i Hercegovini je rangirana Albanija (82. mjesto).

Grafikon 52: Doing Business rank za 2020. godinu⁶¹

Izvor: World Bank, Doing Business database

Od deset indikatora, koji su uključeni u Doing business izvještaj, Bosna i Hercegovina je najbolje plasirana u okviru prekogranične trgovine 27. mjesto (37. prošla ocjena), u oblasti rješavanja nesolventnosti 37. mjesto (37. prošla ocjena) i dobijanju kredita 67. mjesto (60. prošla ocjena). Od svih indikatora najslabije je rangirana u oblasti pokretanja poslovanja 184. mjesto (183. prošla ocjena) i u oblasti dobijanja građevinskih dozvola 173. mjesto (167. prošla ocjena). Kao pozitivno navode se poboljšanja u dobijanju građevinskih dozvola, rješavanju i

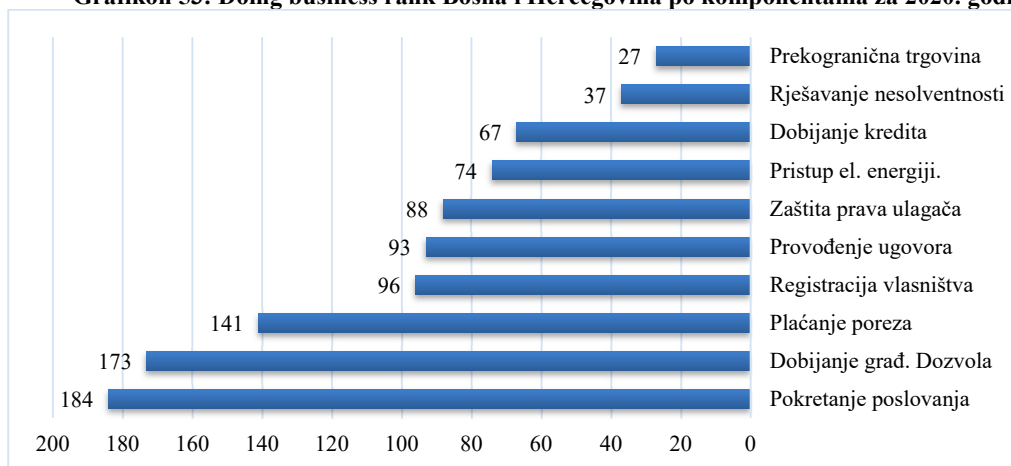
⁵⁹ <https://www.heritage.org/index/country/bosniaherzegovina#regulatory-efficiency>.

⁶⁰ Izvještaj Doing business 2020. se odnosi na promjene koje su se desile u 2019. godini a imaće uticaj na dešavanja u 2020. godini.

⁶¹ Najbolje rangirana zemlja je ocjenjena sa 100 (DTS distance to frontier).

registraciji poslovanja⁶² te bržem i lakšem rješavanju finansijske nesolventnosti. Kao problem je istaknuta slaba zaštita prava investitora (posebno malih ulagača) te sprovođenja poslovnih ugovora.

Grafikon 53: Doing business rank Bosna i Hercegovina po komponentama za 2020. godinu

Izvor: World Bank, Doing Business database

U izvještaju o uspješnosti ekonomske tranzicije „Transition report 2020-2021“ Evropske banke za obnovu i razvoj (u daljnjem tekstu EBRD⁶³) mjeri se položaj pojedinih zemalja na osnovu šest indikatora. To su konkurentnost, organizovanost, ekološka orijentiranost, otpornost u slučaju krize i integritet u regionalne i svjetske tokove⁶⁴. Prema prosječnoj ocjeni od svih šest indikatora Bosna i Hercegovina je regionalno rangirana slabije od susjeda. Poređenja radi prosječna ocjena data za Jugoistočnu Evropu je je 6,1 (od svih 6 indikatora), dok je za Bosnu i Hercegovinu ocjena 5,09, za Srbiju ocjena 5,93 i za Hrvatsku 6,49⁶⁵. Prema ovom izvještaju u protekloj godini u Bosni i Hercegovini pandemija je naglasila već postojeće strukturalne slabosti ekonomije i potrebu za daljnjim unapređenjem poslovnog okruženja uz nužnost nastavka restrukturiranja kapitala (privatizacije) te institucionalne i socioekonomske reforme.

Prema izvještaju Evropske komisije (u daljem tekstu EK)⁶⁶, Bosna i Hercegovina je i pored ograničenog napretka i dalje u ranoj fazi uspostavljanja funkcionalne tržišne ekonomije a napredak nije postignut ni u različitim poglavljima pravne stečevine EU. U dostavljenom mišljenju EK identifikovano je 14 prioriteta koje zemlja mora ispuniti da bi ispunila uslove kao zemlja kandidat. Ti prioriteti su uglavnom koncentrisani na unapređenje i razvoj demokratije i osnovnih ljudskih prava, institucionalnoj funkcionalnosti i administrativnoj reformi. Naglašava se potreba provođenja socio-ekonomskih mjera uz nastavak provođenja procesa privatizacije velikih kompanija u većinskom vlasništvu države koje su preveliko opterećenje za budžet i koje po pravilu pate od manjka transparentnosti poslovanja. Prema ovom mišljenju Bosna i Hercegovina je još uvijek u ranoj fazi uspostavljanja funkcionalne tržišne ekonomije.

Prema indeksu Projekta svjetsko pravo („The World Justice Project“⁶⁷) Bosna i Hercegovina se nalazi na 64 mjestu od ukupno 128 zemalja dok je u isto vrijeme Hrvatska na 39. mjestu a Srbija na 75. mjestu.

⁶² <http://www.doingbusiness.org/en/data/exploreconomies/bosnia-and-herzegovina>

⁶³ <https://2020.tr-ebrd.com/countries/#!bosniaandherzegovina>

⁶⁴ Ocjene pojedinih indikatora se daju od 1-10 gdje ocjena 10 znači najbolju tranziciju zemlje u globalne tokove.

⁶⁵ Veća ocjena znači bolju poziciju.

⁶⁶ https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/sites/near/files/bosnia_and_herzegovina_report_2020.pdf.

⁶⁷ <https://www.worldjusticeproject.org/rule-of-law-index/country/2020/Serbia/>

Prema „Transparency international Corruption Perception Index“⁶⁸ izvještaju za 2020. godinu, sve zemlje u regionu a posebno Bosna i Hercegovina i Srbija su značajno pogoršale svoj status. Za vrijeme trajanja pandemije u ovim državama je zabilježeno pogoršanje u vezi kršenja ljudskih prava i prava radnika uz navodne prekršaje vezane za nabavku i raspodjelu medicinske opreme.

Možemo zaključiti prema svim prethodno navedenim slabostima da je Bosna i Hercegovina prema navedenim pokazateljima uglavnomu nepromjenjenom položaju u odnosu na prethodni period i da je i dalje rangirana slabije od većine zemalja u regionu što ima između ostalog posljedicu i nizak SDU. Takođe, izbijanje pandemije COVID-19 i globalni šok nije poštedio ni Bosnu i Hercegovinu. Negativne posljedice po njenu konkurentnost i daljnji razvoj ekonomije još je uvijek teško procijeniti ali svakako da postoji opasnost od daljnjeg pogoršanja konkurentne pozicije u regionu.

Tabela 12: Rangiranje Bosna i Hercegovina u svijetu prema međunarodnim organizacijama

	Bosna i Hercegovina	Bosna i Hercegovina	Srbija	Hrvatska
	Trenutna pozicija	Prethodna pozicija	trenutna pozicija	trenutna pozicija
<i>World Bank</i> Indeks lakoće poslovanja (Doing business)	90 (od 190)	89 (od 190)	44 (od 190)	51 (od 190)
<i>Transparency International</i> Indeks percepcije korupcije	111 (od 180)	89 (od 180)	94 (od 180)	63 (od 180)
<i>The World Justice Project</i> Rule of law (Indeks vladavine prava)	64 (od 128)	60 (od 126)	75 (od 128)	39 (od 128)
<i>The Heritage foundation</i> Indeks ekonomskih sloboda	82 (od 180)	83 (od 180)	54 (od 180)	79 (od 180)

Izvor: Transparency International, The Heritage foundation, The WJ Project, World Bank

Usvojeni dokumenti i zakoni koji bi trebali da značajnije utječu na poslovnu klimu

Na osnovu Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju Bosna i Hercegovina je kao potencijalni kandidat za članstvo u EU usvojila Program ekonomskih reformi Bosne i Hercegovine za period 2020.-2022. godina.⁶⁹ Definirani su reformski prioriteti među kojima su značajne i mjere usmjerene ka poboljšanju poslovnog okruženja kroz stvaranje povoljnih preduslova za poslovanje firmi, smanjenje neformalne ekonomije, smanjenje i restrukturiranje poreznog opterećenja, lakši pristup povoljnim finansijskim sredstvima uz smanjenje administrativnih barijera. U skladu sa tim predviđeno je daljnje unapređenje zakonskog okvira i povećanje njegove efikasnosti

Na žalost pojava pandemije COVID-19 je globalni, negativni udar koji nije zaobišao ni Bosnu i Hercegovinu. Pandemija je izazvala opterećenost sistema zdravstvene i socijalne zaštite kakav do sada nije zabilježen, te je u prvi plan stavila potrebu za donošenjem mjera i zakonskih okvira koji će olakšati i omogućiti privredi da prebrodi nastalu krizu. Kao odgovor na to Vlada Federacije je usvojila i Program ekonomske stabilizacije i oporavka u Federaciji Bosne i Hercegovine za period 2020-2021. godina. Program je sastavljen od kombinacije različitih

⁶⁸ https://www.transparency.org/files/content/pages/2020_CPI_Report_EN.pdf

⁶⁹ http://www.dep.gov.ba/naslovna/Archive.aspx?langTag=bs-BA&template_id=140&pageIndex=1

mjera koje je neohodno provesti kako bi se došlo do željenog ekonomskog oporavka, da bi se dostigao nivo ekonomskog rasta prije pandemije i omogućio održiv i ubrzan ekonomski rast u narednom periodu. Uz program je definisan i niz mjera iz sfere fiskalne politike, među kojima je najznačajnije formiranje Garantnog fonda pri Razvojnoj banci FBiH.

U skladu sa time u toku 2020. godine u Federaciji Bosne i Hercegovine je obezbjeđena i odgovarajuća zakonska podrška vezana za ove programe te su usvojeni sljedeći zakoni⁷⁰ i odluke:

- Zakon o ublažavanju negativnih ekonomskih posljedica (Sl.n.FBiH, br. 28/20 od 7.5.2020. god.). Zakonom je regulisano subvencioniranje doprinosa za obavezna osiguranja, obustava obračuna i plaćanja zatezne kamate na javne prihode, ukidanje obaveza plaćanja akontacije poreza na dobit, ukidanje obaveza plaćanja akontacije poreza na dohodak od samostalne djelatnosti, prekidanje obračuna zateznih kamata na zakašnjela plaćanja u dužničko-povjerilačkim odnosima, prekidanje prinudne naplate, održavanje stabilnosti pojedinih isplata, odgoda primjene propisa i uspostava Garancijskog fonda.
- Zakon o rokovima i postupanju u sudskim postupcima za vrijeme stanja nesreće na teritoriji Federacije Bosne i Hercegovine (Sl.n.FBiH, br. 28/20 od 7.5.2020. god.).
- Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o faktoringu (Sl.n.FBiH, br. 74/20 od 16.10.2020.god.).
- Zakon o zaštiti na radu (Sl.n.FBiH, br. 79/20 od 30.10.2020. god.).
- Odluke o privremenim mjerama banaka i nedepozitnih finansijskih institucija za ublažavanje negativnih ekonomskih posljedica uzrokovanih virusnim oboljenjem COVID-19⁷¹. (Sl.n.FBiH br.60/20) To je set odluka Vlade Federacije Bosne i Hercegovine kojim je Federalnoj Agenciji za Bankarstvo (u daljem tekstu FBA) je propisano da banke i nedepozitarne finansijske institucije mogu odobriti klijentima posebne mjere, kao što su: moratorij, uvođenje grejs perioda od najduže 6 mjeseci, te odobravanje dodatnog iznosa izloženosti za potrebe prevazilaženja poteškoća sa likvidnošću.
- Uredba o interventnim mjerama za podršku ugroženim sektorima privrede Federacije Bosne i Hercegovine (16.10.2020.godine, 240. sjednica Vlade Federacije Bosne i Hercegovine). Ukupna finansijska sredstva za provedbu ove uredbe osigurana su u budžetu za 2020. godinu u iznosu od 90 mil. KM i raspoređena prema resornim ministarstavima.

Takođe i u Republici Srpskoj koja se našla u sličnoj situaciji su donešeni zakoni i uredbe sa zakonskom snagom koji su trebali olakšati i omogućiti privredi da prebrodi nastalu krizu te povoljno uticati na poslovno okruženje i poslovanje u Republici Srpskoj:

- Zakon o faktoringu (Sl.gl.RS,123/20 28.12.2020.).
- Zakon o dopuni Zakona o posebnim republičkim taksama (Sl.gl.RS, 123/20 od 28.12.2020.)

Vlada Republike Srpske utvrdila je na svojoj 96. sjednici⁷² i uputila u zakonodavnu proceduru tri zakona kojima se ukidaju i smanjuju neporeska davanja (republičke, administrativne i komunalne takse).

⁷⁰ <http://www.fbihvlada.gov.ba/english/zakoni/>

⁷¹ <https://www.fba.ba/bs/odluka-o-privremenim-mjerama-koje-banka-primjenjuje-za-oporavak-od-negativnih-ekonomskih-posljedica-uzrokovanih-virusnim-oboljenjem-covid-19-sluzbene-novine>

⁷² https://vladars.net/sr-SP-https://vladars.net/sr-SP-Cyrl/Vlada/Documents/12.11.2020_158179852.pdf

- Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o administrativnim taksama (Sl.gl.RS,123/20 od 28.12.2020.). Ovim zakonom se vrši dodatno rasterećenje stanovništva i poslovnih subjekata ukidanjem administrativne takse za zahtjeve, molbe, prijedloge, uvjerenja, izvode, koje se plaćaju sada u malim pojedinačnim iznosima, (do 10 KM).
- Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o komunalnim taksama (Sl.gl.RS,123/20 od 28.12.2020.). Ovim zakonom je propisano ukidanje plaćanja komunalne takse za udruženja od javnog interesa za Republiku Srpsku, preduzetnike koji imaju status malog preduzetnika i za nove obveznike komunalnih taksi u periodu od 12 mjeseci nakon završetka postupka registracije.
- Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o podsticajima u privredi (Sl.gl.RS 78/20 od 24.08.2020.) Ovim zakonom se uvodi postupak i uslovi dodjele podsticaja za povećanje plata radnika u skladu sa platom iz marta 2019. godine.
- Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o javno-privatnom partnerstvu (Sl.gl.RS 68/20 od 22.07.2020.).
- Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o koncesijama (Sl.gl.RS70/20 od 22.07.2020.).
- Zakon o izmjenama Zakona o doprinosima (Sl.gl.RS 112/19 od16.01.2020.).

Važno je istaći da je donesen i niz uredbe sa zakonskom snagom kojima se nastojalo direktno pomoći privredi u trenucima pandemije, tako su donešene uredbe:

- Uredbu i izmjena i dopuna Uredbe sa zakonskom snagom o poreskim mjerama za ublažavanje ekonomskih posljedica nastalih usljed COVID-19 (Predsjednik RS,10.04.2020. uz izmjenju i dopunu Sl.gl. RS 46/20).
- Uredba sa zakonskom snagom o Fondu solidarnosti za obnovu Republike Srpske („Službeni glasnik RS“, br. 37/20).
- Uredba sa zakonskom snagom o kompenzacionom fondu Republike Srpske (Sl.gl. RS 46/20). Ovom uredbom je određeno da Kompenzacioni fond preuzima prava i obaveze Fonda solidarnosti za obnovu RS za saniranje posljedica i poteškoća nastalih usljed širenja koronavirusa.⁷³

Podrška malom i srednjem preduzetništvu i stvaranje pozitivne poslovne klime

U Federaciji Bosni i Hercegovini je u 2020. godini podrška malom i srednjem preduzetništvu je organizovana u vidu direktne finansijske pomoći (grantova) Federalnog ministarstva razvoja, preduzetništva i obrta⁷⁴ (u daljem tekstu FMPRO), te kroz aktivnosti u okviru projekata finansiranih i provedenih od strane Evropske Unije, Svjetske banke, USAID, EBRD, ILO, SIDA i GIZ GmbH.

FMPRO je u 2020. godini planirala poticaje u ukupnom iznosu od 5,4 mil. KM kroz projekte koji imaju za cilj stvaranje povoljnijeg preduzetničkog ambijenta za rast, razvoj i povećanje konkurentnosti MSP-a. Naknadnom odlukom Vlade Federacije Bosne i Hercegovine izdvojena sredstva su, usljed pandemije COVID-19, vraćena u stabilizacijski fond vlade, tako da u 2020. godini FMRPO nije izvršilo pomenute transfere.

⁷³ <https://www.rars-msp.org/lat/kompenzacioni-fond-sufinansira-kapitalne-investicije/>

⁷⁴ http://www.fbihvlada.gov.ba/hrvatski/aktuelno_v2.php?akt_id=8386

Uredbom⁷⁵Vlade Federacije Bosne i Hercegovine kao mjera poticaju oporavka privrede aktiviran je i već pomenuti Garancijski fond⁷⁶ pri Razvojnoj banci Federacije BiH. Uloga Razvojne banke definisana ovom odlukom da u ime i za račun Federacije izdaje garancije prema komercijalnim bankama za firme u ciljanim sektorima tj. djelatnostima od strateškog razvojnog značaja. Krediti plasirani u okviru ovih kreditno-garantnih programa imaju za cilj očuvanje radnih mjesta, održavanje proizvodnje i izvoza, obezbjeđivanje sredstava likvidnosti i osiguranje stabilnog poslovanja.

U Republici Srpskoj se podrška preduzetništvu i razvoju malih i srednjih preduzeća (u daljnjem tekstu MSP) provodi na osnovu mjera i strategije⁷⁷ definisanih od strane Vlade Republike Srpske. Podrška i projekti se finansiraju preko Investiciono razvojne banka Republike Srpske (udaljenjem tekstu IRBRS) putem više kreditnih linija. Tako je u 2020. godini za preduzetnike i preduzeća izdvojeno 91,24 mil. KM, za početne poslovne aktivnosti (start-up firme) 96.000 KM, za mikrobiznis u poljoprivredi 5,4 mil. KM, krediti za poljoprivredu 6,8 mil. KM, krediti za preduzetnike i preduzeća 75,5 mil. KM te za jedinice lokalne samouprave 3,4 mil. KM⁷⁸.

U toku pandemije su takođe putem Kompenzacionog fonda Republike Srpske⁷⁹ isplaćivane naknade za saniranje posljedica i poteškoća nastalih usljed širenja koronavirusa.⁸⁰ Isplate su vršene na osnovu ispostavljenih rješenja poreske uprave, po osnovu smanjenja obima poslovanja te najveći dio za sufinansiranje kapitalnih investicija u poljoprivrednoj proizvodnji (5 mil. KM).⁸¹

Nastavljaju se i programi pomoći od strane međunarodnih institucija i organizacija

„Podrška MSP za pristup tržištu Evropske unije kroz povećanu konkurentnost“ je program Evropske banke za obnovu i razvoj⁸² (u daljem tekstu EBRD) i Evropske unije (u daljem tekstu EU). Program ima za cilj da se unaprijedi konkurentnost preduzeća na domaćem i stranom EU tržištu i usklade daljnje investicije sa prioritetnim EU direktivama. Program se finansira tako što EBRD pruža putem lokalnih partnerskih banaka grant sredstva u iznosu od 15% a EU dodatno finansira besplatnu tehničku pomoć. Fokus programa je u području zdravlja i zaštite na radu, zaštite okoline i podizanja kvaliteta proizvoda. Naročito u području kvaliteta, program ima za cilj podići kvalitet proizvoda MSP prema vladajućim standardima u EU.

EU finansira i program „PowerUp“ namjenjen za razvoj i inovacije u MSP i start-up firmama na području Zapadnog Balkana. Program se provodi putem pružanja konsultantskih usluga kompanije Deloitte⁸³. Odabrane kompanije će dobiti podršku i obuku za dalji razvoj poslovanja usmjeren na povećanje njihove sposobnosti privlačenja investicija i otpornosti na krizu uslijed COVID-19. Program je predviđen da traje od oktobra 2020. godine do februara 2021. godine.

Takođe se nastavlja i program „EU4Business“ čija se implementacija predviđa u periodu od aprila 2018. do marta 2022. godine⁸⁴ putem međunarodnih organizacija UNDP, GIZ i ILO. Finansiranje projekta se provodi u vidu dodjele bespovratnih sredstava privatnom sektoru.⁸⁵ U

⁷⁵ Uredba o načinu finansiranja i upravljanja Garancijskim fondom sa priložima (Službene novine FBiH, broj: 44/20)

⁷⁶ <https://rbfbih.ba/sredstava-garancijskog-fonda-federacije-bih/>

⁷⁷ Strategijom razvoja malih i srednjih preduzeća Republike Srpske za period 2016 –2020. godina⁷⁷.

⁷⁸ <https://www.irbrs.net/PlasiraniKreditiBaza/PlasiraniKreditiLista.aspx?p=2&lang=cir>

⁷⁹ <http://www.kompenzacionifond.gov.rs/?lang=sr>

⁸⁰ <https://www.rars-msp.org/lat/kompenzacioni-fond-sufinansira-kapitalne-investicije/>

⁸¹ <https://poreskaupravs.org/objavljen-spisak-poslovnih-subjekata-koji-su-dobili-pomoc-vlade-rs/>

⁸² <https://www.ebrd.com/news/2020/ebrd-and-eu-support-small-businesses-in-bosnia-and-herzegovina.html>

⁸³ <https://www2.deloitte.com/ba/bs/pages/powerup/program-za-mala-srednja-preduzeca-start-up-kompanije-o-programu.html>

⁸⁴ <https://eu4business.ba/o-eu4business-projekt/>

⁸⁵ najveći dio poziva je objavljen u 2019. godini.

ovom periodu je planirano da se izvozno-orijentisanim sektorima dodijele 4,5 mil. EUR, sektoru turizma dodijeli 1,5 mil. EUR, za oblast poljoprivredno-prehrambenog i ruralnog razvoja dodijeli 3 mil. EUR, te za oblast preduzetništva, podsticanje preduzetništva i pokretanje firmi od strane mladih ljudi i marginaliziranih grupa u lokalnim zajednicama dodijeli 1 mil. EUR.

U okviru USAID-ove inicijative razvija se program Snaga lokalnog. To je mreža koja će putem internet platforme omogućiti razmjenu informacija između različitih aktera, dati pregled odnosa i uticaja unutar civilnog društva, javnih i lokalnih institucija i poslovnog sektora te omogućiti uspostavljanje inicijativa vezanih za razvoj lokalnih zajednica u BiH. Predviđeno je da program Snaga lokalnog putem internet platforme u narednih pet godina radi na uključivanju i umrežavanju svih postojećih i budućih inicijativa usmjerenih na razvoj lokalne zajednice.

Nastavljeno je i provođenje programa C2C⁸⁶ („Challenge to Change“) i Projekata razvoja tržišne poljoprivrede II (u daljnjem tekstu „FARMA II“)⁸⁷ o kojima se više pisalo u prošlogodišnjem izvještaju koji su finansirani ili se provode posredstvom Švedske agencija SIDA i USAID.

Razvoj poslovnih zona i inkubatora

Za izgradnju poslovnih zona u Federaciji Bosne i Hercegovine bilo je planirano da se putem FMPRO u 2020. godini plasiraju poticaji u visini od 2 mil. KM. Usljed negativnih posljedica pandemije Covid-19, ta sredstva su na osnovu Odluke vlade⁸⁸ preraspodijeljena u stabilizacijski fond Vlade Federacije Bosne i Hercegovine. Prema raspoloživim podacima iz Informacionog sistema⁸⁹ na internet stranici poduzetničkih zona, trenutno u FBiH postoji 130 verifikovanih poduzetničkih zona. Ukupna finansijska sredstva, koja je FMPRO izdvojilo za preduzetničke zone u Federaciji Bosne i Hercegovine, zaključno sa 2019. godinom iznose 27,78 mil. KM.

U Republici Srpskoj prema podacima koji su prezentovani na internet stranici⁹⁰ Republičke agencije za razvoj malih i srednjih preduzeća trenutno ima 13 poslovnih zona⁹¹, devet privrednih klastera i četiri poslovna inkubatora. Interesantno je napomenuti da je u 2020. godini radi pojednostavljenja uspostavljanja i boljeg definisanja postojećeg zakona⁹² donesena Uredba o bližim kriterijumima za ocenu ekonomske opravdanosti određivanja područja slobodne zone (Sl.gl. RS 63/2020). Ovom uredbom su jasnije definisani i određeni kriterijumi koji su postojali u postojećem Zakonu o slobodnim zonama (člana 7. stav 2. o opravdanosti određivanja područja slobodne zone).

⁸⁶ <https://c2c.ba/en/project/information/1>

⁸⁷ <http://farmabih.ba/en/activities/info/6>

⁸⁸ http://www.fbihvlada.gov.ba/bosanski/sjednica_v2.php?sjed_id=913&col=sjed_saopcenje

⁸⁹ <http://zonefbih.gov.ba/>

⁹⁰ <http://www.rars-msp.org/sr/poslovne-zone/c70>

⁹¹ <http://www.rars-msp.org/sr/preduzetnicka-infrastruktura/c69>

⁹² Zakon o slobodnim zonama ("Službeni glasnik Republike Srpske", broj 65/03)

DODATAK

Godišnji izvještaj 2020. godine

Tabela 1: Industrijska proizvodnja u Bosni i Hercegovini

KD BiH 2010 (EU NACE Rev.2) po oblastima	Struktura 2015=100	2020.																	
		2019. Jan-Dec.	Jan.	Febr.	Mart	K1	April	Maj	Juni	K2	Juli	Aug.	Sept.	K3	Okt.	Nov.	Dec.	K4	Jan-Dec.
Industrija ukupno	100,0	-5,5	2,5	-3,2	-9,9	-3,8	-15,9	-15,9	-10,6	-14,1	-9,2	-6,7	-3,7	-6,5	-1,1	-1,9	2,8	-0,1	-6,2
Proizvodi za međufaznu potrošnju	32,6	-3,4	5,0	-7,0	-11,7	-5,4	-16,6	-18,9	-8,2	-14,6	-11,9	-7,5	-5,0	-8,1	-1,7	-0,2	14,9	3,8	-6,2
Energija	29,8	-11,6	10,1	-2,9	-0,6	2,3	2,7	-10,7	-15,5	-7,8	-10,6	-8,5	-5,8	-8,3	1,6	-2,9	-6,8	-3,1	-4,1
Kapitalni proizvodi	10,9	-1,4	-5,5	-7,3	-21,6	-12,1	-32,3	-16,9	-14,1	-21,1	-3,3	6,5	3,8	2,3	11,7	12,2	18,1	13,9	-4,7
Trajni proizvodi za široku potrošnju	3,4	-3,8	-19,0	-11,6	-32,9	-21,2	-64,6	-44,1	-13,8	-40,8	-4,3	6,5	9,6	3,9	9,3	0,4	11,8	6,9	-14,6
Netrajni proizvodi za široku potrošnju	23,0	-0,5	-4,0	0,0	-10,6	-5,1	-22,2	-14,4	-5,6	-14,1	-9,3	-10,5	-5,1	-8,3	-10,6	-9,6	-8,3	-9,5	-9,3
B Vadenje ruda i kamena	10,5	-3,7	13,7	5,5	0,8	6,1	15,3	2,7	-11,1	2,3	-13,4	-8,1	-4,1	-8,5	1,4	-8,3	0,8	-2,2	-1,1
C Prerađivačka industrija	68,2	-5,0	-2,8	-3,9	-16,1	-8,1	-24,9	-18,5	-9,1	-17,5	-8,6	-4,0	-2,7	-5,1	-1,8	-1,7	6,0	0,7	-7,6
D Proizvodnja i snabdjevanje električnom energijom i plinom (izuzev grane 35.3) 1	21,3	-8,2	11,8	-3,5	0,6	3,1	-1,1	-16,4	-18,6	-12,0	-9,6	-12,5	-7,3	-9,8	1,8	-0,3	-6,6	-2,2	-4,9
B05 Vadenje ugljena i lignita	7,4	-7,3	8,0	1,1	-0,5	2,8	24,8	8,7	-5,7	9,3	-13,4	3,2	1,6	-2,9	1,6	-9,0	-9,0	-5,8	0,3
B07 Vadenje metalnih ruda	1,7	5,8	-0,8	0,1	-5,3	-2,5	9,2	-9,7	-39,8	-13,4	-24,0	-44,3	-23,0	-30,4	0,2	-14,3	30,3	2,4	-14,2
B08 Vadenje ostalih ruda i kamena	1,3	2,5	72,4	47,1	22,9	42,0	-1,0	-4,3	3,6	-0,6	7,3	8,8	6,3	7,5	0,1	3,6	32,2	9,7	11,8
C10 Proizvodnja prehrambenih proizvoda	8,6	4,7	1,7	1,4	1,7	1,6	-6,1	-13,9	-2,0	-7,3	-10,9	-13,3	-5,2	-9,8	-1,7	-4,0	-4,3	-3,3	-5,0
C11 Proizvodnja pića	3,0	-1,1	-28,3	-15,6	-15,3	-19,4	-44,7	-12,6	2,4	-18,3	-7,8	-23,0	3,0	-9,3	-18,2	-26,8	-29,4	-25,0	-17,7
C12 Proizvodnja duhanskih proizvoda	0,1	-24,1	-85,1	-86,0	-11,6	-73,3	-75,3	79,3	-49,1	-15,0	16,6	-55,7	-39,2	-26,1	76,1	231,4	-86,3	-40,0	-45,0
C13 Proizvodnja tekstila	1,5	-36,5	4,9	20,2	-19,5	2,2	-40,3	-31,8	1,9	-23,4	11,4	19,2	44,3	25,0	25,6	29,7	-24,5	9,5	2,4
C14 Proizvodnja odjeće	3,4	11,8	-10,0	-9,6	-19,6	-13,0	-19,2	-6,7	-7,2	-11,0	-2,8	5,2	-22,1	-6,6	-31,9	-22,1	-18,0	-24,3	-14,5
C15 Proizvodnja kože i srodnih proizvoda	3,5	-10,4	-10,5	-8,5	-12,8	-10,6	-36,4	-17,1	-15,0	-22,8	-3,1	-2,9	-16,1	-7,4	-22,2	-15,6	-5,1	-14,9	-13,8
C16 Prerada drva i proizvoda od drva i pluta, osim namještaja; materijala	4,4	-7,5	34,7	4,9	-7,6	7,8	-15,2	-6,8	8,3	-4,6	-9,4	-3,0	-1,2	-4,5	1,6	-1,7	15,4	4,4	0,4
C17 Proizvodnja papira i proizvoda od papira	2,3	-8,4	21,0	4,4	4,4	9,8	-5,5	0,6	4,3	-0,2	-2,3	65,9	4,8	22,8	-2,8	21,0	21,6	12,8	9,6
C18 Štampanje i umnožavanje snimljenih zapisa	1,3	-3,6	10,8	0,0	-23,7	-6,3	-36,0	-32,2	-14,3	-27,5	-8,4	-38,8	-12,6	-19,9	-8,5	-6,4	21,8	1,4	-13,7
C19 Proizvodnja koksa i rafiniranih naftnih proizvoda	1,0	-68,9	-14,4	-17,0	-14,6	-15,3	-50,1	-31,4	-26,7	-36,1	-12,4	-11,9	-12,7	-12,3	-2,8	2,7	9,8	3,2	-17,1
C20 Proizvodnja hemikalija i hemijskih proizvoda	3,0	-8,2	-0,6	-14,6	-12,5	-9,3	-8,2	-13,2	-4,9	-8,8	-12,8	-11,3	1,7	-7,5	4,9	7,0	18,1	9,8	-4,0
C21 Proizvodnja osnovnih farmaceutskih proizvoda i farmaceutskih preparata	1,8	1,6	42,7	23,1	-26,0	5,3	17,7	-23,8	-17,3	-7,8	-16,9	-18,1	15,9	-6,4	-18,8	-11,3	38,1	-3,1	-3,4
C22 Proizvodnja proizvoda od gume i plastičnih masa	3,8	5,4	4,5	10,1	-3,5	3,4	-24,0	-13,3	11,7	-8,5	-9,6	3,6	-1,0	-2,3	-1,5	-0,9	10,1	2,1	-1,7
C23 Proizvodnja ostalih nemetalnih mineralnih proizvoda	3,7	6,2	33,7	17,9	-14,1	5,5	-11,7	-6,4	7,3	-3,6	7,3	-1,5	7,3	4,4	-8,2	-2,5	6,9	-2,2	0,5
C24 Proizvodnja baznih metala	4,7	-12,7	-28,6	-29,4	-41,8	-33,4	-40,9	-55,0	-21,8	-39,2	-12,0	-28,2	-15,6	-18,6	-3,0	-7,8	19,4	2,3	-25,0
C25 Proizvodnja gotovih metalnih proizvoda, osim mašina i opreme	9,5	-2,4	2,5	-9,9	-15,7	-8,5	-17,5	-14,4	-9,7	-13,9	-4,6	5,5	15,6	5,5	15,1	27,4	31,7	24,3	1,9
C26 Proizvodnja računara te elektroničkih i optičkih proizvoda	0,3	26,1	9,2	55,2	-5,2	17,6	0,5	47,1	48,2	31,9	40,4	20,8	9,6	23,6	14,3	10,1	-2,2	7,0	18,3
C27 Proizvodnja električne opreme	1,6	-1,6	-1,3	-2,8	17,6	4,7	-10,3	-9,9	5,4	-4,9	-1,9	14,4	9,2	7,2	28,7	5,8	33,1	21,7	6,9
C28 Proizvodnja mašina i uređaja, d. n.	2,4	0,7	-12,9	10,0	-24,2	-9,9	-25,1	-18,1	-27,8	-23,7	-11,1	-13,1	-11,0	-11,7	4,6	-4,6	12,7	3,7	-10,9
C29 Proizvodnja motornih vozila, prikolica i poluprikolica	2,7	1,8	-11,8	-12,0	-27,0	-17,4	-51,6	-46,7	-30,2	-42,8	-23,2	-28,3	-19,6	-23,7	-13,9	-21,5	18,7	-8,9	-23,6
C30 Proizvodnja ostalih prijevoznih sredstava	0,1	1,5	-15,8	-33,9	-39,4	-31,6	-59,8	-58,4	-22,7	-47,0	-22,8	-11,1	27,9	-2,0	-1,7	-8,3	-9,6	-6,6	-23,8
C31 Proizvodnja namještaja	3,4	-3,9	-18,8	-13,0	-34,5	-22,2	-67,4	-45,7	-15,8	-43,0	-4,8	5,3	8,0	2,8	6,3	-1,5	9,4	4,4	-16,4
C32 Ostala prerađivačka industrija	1,0	19,0	-2,7	4,5	64,9	26,3	-21,6	26,4	12,7	5,8	-49,8	18,2	-16,6	-16,1	-0,3	-20,0	-45,1	-26,3	-4,2
C33 Popravak i instaliranje mašina i opreme	1,1	-10,9	-17,7	-19,1	-5,1	-14,4	-15,1	4,7	-4,5	-5,0	-17,3	-7,5	-18,5	-14,4	-16,2	-11,4	-10,1	-12,6	-12,1
D35 Proizvodnja i snabdjevanje električnom energijom i plinom	16,0	-8,2	11,8	-3,5	0,6	3,1	-1,1	-16,4	-18,6	-12,0	-9,6	-12,5	-7,3	-9,8	1,8	-0,3	-6,6	-2,2	-4,9

Izvor: Agencija za statistiku Bosne i Hercegovine

Tabela 2: Industrijska proizvodnja u Federaciji Bosne i Hercegovine

KD BiH 2010 (EU NACE Rev.2) po oblastima	Struktura 2015=100	2020.																	
		2019.					2020.												
		Jan-Dec.	Jan.	Febr.	Mart	K1	April	Maj	Juni	K2	Juli	Aug.	Sept.	K3	Okt.	Nov.	Dec.	K4	Jan-Dec.
Industrija ukupno	100,0	-2,8	1,4	0,1	-13,0	-4,2	-19,1	-16,3	-9,0	-14,8	-7,2	-4,1	-1,1	-4,2	-1,9	-2,0	2,7	-0,4	-5,9
Proizvodi za međufaznu potrošnju	32,6	-4,6	1,1	-2,0	-10,1	-4,0	-16,1	-20,1	-4,0	-13,4	-8,1	-1,2	-2,1	-3,8	-0,6	1,8	14,8	5,4	-4,4
Energija	26,3	-4,9	11,2	3,2	-8,6	2,0	-13,1	-13,6	-11,6	-12,8	-12,1	-11,2	-2,3	-8,5	-4,2	-3,5	-6,7	-4,8	-5,8
Kapitalni proizvodi	13,2	-1,8	-2,1	-6,2	-20,6	-10,5	-26,6	-10,0	-14,9	-17,2	2,5	10,1	5,7	6,1	13,6	13,2	15,3	14,1	-2,1
Trajni proizvodi za široku potrošnju	3,2	6,1	-29,8	-8,3	-32,1	-23,9	-61,1	-49,7	-21,8	-44,2	-14,7	-7,5	3,5	-6,2	-3,7	-11,1	0,1	-4,9	-20,9
Netrajni proizvodi za široku potrošnju	24,7	0,3	-2,0	3,7	-12,4	-4,0	-20,5	-11,7	-5,8	-12,6	-7,2	-5,1	-3,9	-5,4	-10,3	-9,2	-6,8	-8,7	-7,8
B Vadenje ruda i kamena	10,8	-3,3	10,7	10,8	-6,1	4,5	-1,5	2,7	1,3	0,8	-7,7	0,7	-4,5	-3,8	-0,5	-10,0	-10,3	-6,9	-1,5
C Prerađivačka industrija	73,2	-2,2	-4,1	-2,4	-15,7	-7,8	-21,8	-17,5	-9,2	-16,1	-6,2	-1,6	-1,0	-2,9	-1,0	-1,5	6,4	1,3	-6,6
D Proizvodnja i snabdjevanje električnom energijom i plinom (izuzev grane 35.3) 1	16,0	-5,1	16,0	4,3	-5,5	5,4	-16,4	-21,1	-16,3	-18,0	-11,8	-16,0	0,1	-9,2	-5,6	1,1	-4,5	-3,0	-5,7
B05 Vadenje ugljena i lignita	8,9	-4,6	3,2	3,6	-12,3	-2,3	-2,9	5,6	1,4	1,4	-11,8	-0,2	-5,0	-5,7	-1,2	-13,2	-16,2	-10,2	-4,4
B07 Vadenje metalnih ruda	0,3	0,9	85,3	42,3	10,4	38,3	51,3	18,9	1,5	23,9	32,6	10,4	-9,2	11,3	-18,9	7,5	-24,4	-11,9	13,8
B08 Vadenje ostalih ruda i kamena	1,6	3,2	66,1	55,0	29,1	46,8	-1,6	-13,1	-0,3	-5,0	5,6	4,3	-0,2	3,2	5,8	4,0	34,0	14,6	11,4
C10 Proizvodnja prehrambenih proizvoda	7,6	4,1	6,5	8,4	-15,7	5,2	-8,4	-8,9	-3,8	-7,0	-5,3	-8,3	-4,8	-6,2	2,8	2,3	4,7	3,3	-1,4
C11 Proizvodnja pića	3,7	-0,1	-36,7	-29,3	1,3	-23,5	-37,4	-10,4	17,5	-10,1	-4,7	-19,4	1,5	-7,5	-17,8	-19,0	-23,3	-20,0	-14,7
C12 Proizvodnja duhanskih proizvoda	0,1	-23,1	-85,1	-86,0	-9,7	-73,3	-75,3	79,3	-49,1	-15,1	16,6	-55,7	-39,2	-26,1	80,1	231,4	-86,6	75,0	-45,9
C13 Proizvodnja tekstila	2,5	-38,7	5,4	21,7	-11,6	2,8	-41,2	-30,8	2,8	-23,1	14,9	24,2	51,8	30,3	27,7	36,4	-30,2	11,3	3,9
C14 Proizvodnja odjeće	4,0	16,5	-6,2	-5,2	-20,9	-8,9	-14,7	-3,6	-2,9	-7,1	1,0	14,5	-17,8	-0,8	-28,9	-20,6	-15,1	-21,5	-10,5
C15 Proizvodnja kože i srodnih proizvoda	2,8	-7,2	-9,6	-5,3	-15,4	-11,1	-28,9	-19,5	-27,3	-25,2	-5,8	-10,2	-21,6	-12,5	-31,6	-32,1	-12,6	-25,4	-18,5
C16 Prerada drva i proizvoda od drva i pluta, osim namještaja; materijala	3,4	-10,1	0,5	-4,2	-18,3	-7,1	-24,2	-21,4	-3,9	-16,5	-15,1	-2,6	-6,5	-8,1	-8,1	-12,6	-0,4	-7,0	-10,0
C17 Proizvodnja papira i proizvoda od papira	2,9	9,1	27,8	1,9	-15,9	10,6	-11,4	-1,2	3,7	-3,0	2,3	107,6	9,8	39,9	-0,8	33,6	31,2	21,3	13,4
C18 Štampanje i umnožavanje snimljenih zapisa	1,5	-0,1	16,9	3,9	3,3	-6,4	-39,6	-39,4	-12,4	-30,5	-5,4	-37,8	-16,0	-19,7	-10,7	-14,4	7,7	-5,8	-16,9
C19 Proizvodnja koksa i rafiniranih naftnih proizvoda	1,4	-4,4	-15,2	-16,9	-30,0	-15,6	-28,8	-30,1	-27,6	-28,8	-14,5	-14,3	-7,8	-12,2	-3,3	1,4	10,3	2,8	-14,0
C20 Proizvodnja hemikalija i hemijskih proizvoda	4,1	-6,7	4,1	-5,0	-15,0	-2,8	-1,6	-5,0	4,9	-0,6	-2,2	-3,7	11,0	1,7	10,8	11,0	24,2	15,3	3,5
C21 Proizvodnja osnovnih farmaceutskih proizvoda i farmaceutskih preparata	2,4	-2,0	19,4	29,0	-7,5	-4,5	12,4	-19,8	-13,7	-7,0	-19,2	-17,0	29,2	-2,3	-18,9	-9,0	67,9	13,3	-3,3
C22 Proizvodnja proizvoda od gume i plastičnih masa	3,9	2,3	1,6	5,9	-42,1	-0,7	-23,2	-18,0	-3,1	-14,8	-19,4	-6,0	-8,1	-11,2	-14,0	-9,1	1,1	-7,3	-9,0
C23 Proizvodnja ostalih nemetalnih mineralnih proizvoda	4,0	7,9	25,4	19,6	-8,8	5,6	-10,3	-9,4	9,4	-3,4	6,6	-5,1	3,8	1,7	-9,8	-6,5	6,7	-3,2	-0,6
C24 Proizvodnja baznih metala	5,6	-13,0	-31,8	-27,1	-11,8	-30,5	-33,7	-55,7	-19,4	-36,3	-9,8	-18,6	1,3	-9,1	17,3	1,4	25,4	14,7	-19,4
C25 Proizvodnja gotovih metalnih proizvoda, osim mašina i opreme	11,5	-4,3	1,7	-12,1	-32,3	-10,5	-15,5	-8,2	-2,9	-8,9	5,3	8,0	13,9	9,1	20,3	26,1	25,9	24,1	3,6
C26 Proizvodnja računara te elektroničkih i optičkih proizvoda	0,3	17,0	-15,2	19,5	-18,7	0,1	-7,7	32,2	16,5	13,7	22,4	-20,1	-38,9	-12,2	-26,3	-26,5	-27,7	-26,8	-9,7
C27 Proizvodnja električne opreme	1,4	3,7	5,4	4,8	-0,2	13,1	-6,9	0,2	8,8	0,7	4,1	21,0	12,8	12,6	26,0	10,2	37,1	24,5	12,0
C28 Proizvodnja mašina i uređaja, d. n.	2,1	-2,9	-11,1	13,6	28,3	-5,5	-14,6	-15,8	-30,7	-20,4	1,9	-16,7	-11,7	-8,9	6,7	-15,6	26,5	5,8	-8,8
C29 Proizvodnja motornih vozila, prikolica i poluprikolica	3,4	3,0	-11,5	-13,0	-16,0	-18,5	-53,0	-50,5	-45,2	-49,6	-26,8	-34,3	-19,8	-27,0	-19,0	-28,0	16,2	-10,3	-27,8
C30 Proizvodnja ostalih prijevoznih sredstava	0,0	1,0	32,0	108,0	-29,1	68,4	-14,7	172,8	67,9	75,3	-5,7	-5,5	65,2	18,0	150,0	118,0	117,0	128,4	58,4
C31 Proizvodnja namještaja	3,1	6,4	-29,6	-8,1	89,9	-24,1	-61,2	-50,7	-21,8	-44,6	-14,1	-7,8	3,1	-6,3	-4,1	-10,5	-0,4	-5,0	-21,1
C32 Ostala prerađivačka industrija	0,8	25,1	1,4	5,6	-33,0	30,0	-15,2	39,7	11,9	12,1	-50,7	20,8	-19,0	-16,3	0,3	-19,9	-48,5	-22,7	-2,0
C33 Popravak i instaliranje mašina i opreme	0,7	-9,8	-5,8	-1,3	70,3	-0,9	-6,2	23,6	9,7	9,0	-6,1	-1,8	-2,5	-3,5	-10,6	-2,7	-1,0	-4,8	-0,7
D35 Proizvodnja i snabdjevanje električnom energijom i plinom	16,0	-5,1	16,0	4,3	-5,5	5,4	-16,4	-21,1	-16,3	-18,0	-11,8	-16,0	0,1	-9,2	-5,6	1,1	-4,5	-3,0	-5,7

Izvor: Federalni zavod za statistiku Bosne i Hercegovine

Tabela 3: Industrijska proizvodnja u Republici Srpskoj

KD BiH 2010 (EU NACE Rev.2) po oblastima	Struktura 2015=100	2019.	2020.																
		Jan-Dec.	Jan.	Febr.	Mart	K1	April	Maj	Juni	K2	Juli	Aug.	Sept.	K3	Okt.	Nov.	Dec.	K4	Jan-Dec.
Industrija ukupno	100,0	-11,4	4,7	-10,6	-3,4	-3,4	-8,8	-14,4	-14,7	-12,6	-12,8	-10,4	-9,4	-10,9	0,1	-1,8	3,7	0,7	-6,7
Proizvodi za međufaznu potrošnju	32,9	-1,2	12,4	-19,0	-17,1	-10,9	-16,8	-16,4	-17,0	-16,8	-19,5	-18,3	-12,2	-16,7	-5,8	-4,3	15,3	1,7	-10,9
Energija	39,8	-21,5	8,3	-13,5	13,5	2,7	44,8	-5,8	-22,0	5,7	-8,4	-4,4	-11,6	-8,1	13,1	-2,2	-7,0	1,3	-1,2
Kapitalni proizvodi	5,9	0,7	-18,3	-11,7	-26,7	-18,8	-51,3	-38,6	-12,1	-34,0	-22,1	-6,0	-4,2	-10,8	5,6	8,0	30,8	14,8	-13,3
Trajni proizvodi za široku potrošnju	2,0	-26,0	20,8	-22,4	-34,7	-14,8	-72,3	-24,8	10,7	-28,8	35,1	68,2	30,0	44,5	60,0	45,7	52,0	52,6	5,7
Netrajni proizvodi za široku potrošnju	19,3	-4,8	-5,8	-6,6	-8,9	-7,2	-32,7	-16,6	-6,9	-18,7	-11,9	-16,5	-8,8	-12,4	-11,4	-10,5	-8,7	-10,2	-12,3
B Vađenje ruda i kamena	13,3	-4,4	21,7	-3,9	15,1	9,5	61,1	2,7	-30,0	11,2	-21,8	-19,1	-3,6	-14,8	4,4	-5,9	19,5	6,0	-0,4
C Prerađivačka industrija	53,8	-12,3	0,5	-8,3	-18,2	-9,5	-34,4	-20,4	-9,9	-21,6	-13,8	-7,2	-7,7	-9,6	-4,3	-2,1	6,5	0,0	-10,3
D Proizvodnja i snabdjevanje električnom energijom i plinom (izuzev grane 35.3) 1	32,9	-12,8	5,5	-15,5	9,1	-0,3	30,6	-10,2	-22,1	-0,5	-6,9	-7,7	-17,7	-10,7	15,2	-2,7	-10,0	0,8	-3,9
B05 Vađenje ugljena i lignita	6,8	-13,4	20,1	-5,0	35,1	16,2	3)	17,8	-22,2	-2,2	-17,1	9,9	17,1	3,3	7,8	-0,4	5,3	4,2	11,8
B07 Vađenje metalnih ruda	5,5	6,5	-31,6	-5,5	-7,5	-9,0	4,1	-13,9	-43,7	-17,8	-31,8	-49,9	-24,8	-35,5	2,9	-16,3	39,4	8,7	-17,8
B08 Vađenje ostalih ruda i kamena	0,9	0,4	133,8	17,0	2,9	21,8	1,0	26,3	16,7	14,7	11,8	21,7	26,4	20,0	-14,9	2,5	28,3	5,3	13,3
C10 Proizvodnja prehrambenih proizvoda	8,8	1,0	0,1	-4,9	-1,8	-2,2	-12,7	-13,7	-1,9	-9,4	-15,4	-10,5	-7,6	-11,2	-5,3	-11,1	-10,5	-9,0	-8,2
C11 Proizvodnja pica	2,5	-3,4	-4,3	34,9	-30,9	-7,3	-59,8	-17,6	-27,1	-34,8	-15,8	-31,2	5,9	-13,7	-18,9	-43,1	-41,6	-34,5	-20,8
C12 Proizvodnja duhanskih proizvoda	0,0	-100,0	-100,0	-100,0	-100,0	-100,0	-100,0	-100,0	-100,0	-100,0	-100,0	-100,0	-100,0	-100,0	-100,0	-100,0	-100,0	-100,0	-100,0
C13 Proizvodnja tekstila	0,8	-17,4	-0,3	8,0	-10,9	-1,8	-34,0	-37,6	-3,5	-25,0	-6,0	-19,5	0,2	-8,4	11,6	-6,8	17,1	7,3	-12,5
C14 Proizvodnja odjeće	1,5	-13,9	-40,2	-44,1	-49,1	-44,7	-52,0	-31,7	-37,8	-40,5	-36,4	-55,5	-53,8	-48,6	-50,3	-35,1	-38,6	-41,3	-44,7
C15 Proizvodnja kože i srodnih proizvoda	5,7	-14,0	-11,9	-12,5	-5,2	-10,0	-45,1	-14,3	-0,1	-19,8	-0,2	8,9	-9,5	-0,3	-12,1	5,5	5,1	-0,5	-10,3
C16 Prerada drva i proizvoda od drva i pluta, osim namještaja; materijala	6,0	-5,3	37,7	8,6	-5,2	9,4	-17,8	-9,2	13,5	-4,5	-8,0	-6,8	-7,4	-7,4	-2,2	0,6	21,8	6,7	-1,9
C17 Proizvodnja papira i proizvoda od papira	0,6	-6,1	2,2	13,9	6,5	7,5	15,3	7,2	6,2	9,6	-20,1	-9,9	-12,3	-14,1	-9,4	-14,9	-6,3	-10,2	0,9
C18 Štampanje i umnožavanje snimljenih zapisa	0,6	-16,4	-16,5	-13,6	15,0	-5,6	-19,6	1,8	-20,4	-12,7	-20,4	-43,6	2,2	-20,6	1,0	30,4	64,7	32,0	-13,7
C19 Proizvodnja kokska i rafiniranih naftnih proizvoda	0,0	-95,8	7,9	-20,0	-8,4	-8,5	-92,2	-50,6	-12,8	-51,9	23,5	23,8	-49,5	-0,7	4,2	28,2	1,2	11,2	-55,2
C20 Proizvodnja hemikalija i hemijskih proizvoda	2,1	-14,7	-29,5	-53,9	-34,5	-40,2	-39,4	-50,7	-49,4	-46,5	-56,1	-46,5	-39,1	-47,2	-28,5	-17,7	-17,6	-21,3	-45,1
C21 Proizvodnja osnovnih farmaceutskih proizvoda i farmaceutskih preparata	0,6	15,7	141,2	4,1	19,6	36,5	34,6	-34,7	-33,0	-11,0	-8,0	-20,7	-24,3	-17,7	-19,4	-22,2	-9,8	-17,1	1,8
C22 Proizvodnja proizvoda od gume i plastičnih masa	2,9	14,7	5,3	21,0	12,7	13,5	-3,9	14,5	54,3	21,6	23,2	41,6	9,4	24,7	33,6	29,8	42,5	35,3	19,6
C23 Proizvodnja ostalih nemetalnih mineralnih proizvoda	2,6	1,7	73,4	10,3	-22,7	4,4	-16,5	4,9	1,6	-3,3	9,5	10,5	18,2	12,7	-5,0	7,6	7,3	3,3	4,7
C24 Proizvodnja baznih metala	3,6	-11,7	-15,0	-39,5	-82,3	-46,0	-71,9	-52,4	-30,3	-51,5	-19,7	-54,2	-56,1	-43,3	-64,4	-42,1	1,7	-34,9	-47,4
C25 Proizvodnja gotovih metalnih proizvoda, osim mašina i opreme	7,0	4,8	5,0	-2,0	-3,9	-0,7	-23,6	-34,1	-27,4	-28,3	-33,9	-3,8	21,8	-5,3	-5,2	33,6	48,5	25,6	-13,8
C26 Proizvodnja računara te elektroničkih i optičkih proizvoda	0,3	41,5	66,6	112,7	-12,8	48,8	18,0	65,9	86,6	56,9	55,3	69,7	91,6	72,2	79,5	43,3	34,4	52,4	61,2
C27 Proizvodnja električne opreme	1,3	-11,0	-17,4	-15,5	-4,6	-12,3	-17,3	-35,3	-3,1	-18,6	-14,2	0,3	1,9	-4,0	34,0	-2,3	26,5	19,4	-11,7
C28 Proizvodnja mašina i uređaja, d. n.	2,3	6,8	-15,6	4,3	-39,7	-17,5	-42,6	-22,4	-22,0	-29,0	-25,0	-7,1	-9,9	-14,0	1,8	13,7	-2,8	4,2	-20,6
C29 Proizvodnja motornih vozila, prikolica i poluprikolica	0,7	-5,0	-13,3	-5,9	-14,0	-11,1	-42,4	-23,7	85,2	6,4	-1,8	4,3	-18,5	-5,3	18,1	18,8	29,3	22,1	-5,2
C30 Proizvodnja ostalih prijevoznih sredstava	0,5	1,5	-16,5	-34,8	-40,0	-32,4	-60,1	-59,8	-23,8	-47,9	-23,3	-11,2	27,4	-2,4	-3,3	-9,6	-10,9	-7,9	-30,0
C31 Proizvodnja namještaja	1,9	-27,1	22,2	-27,7	-38,5	-18,0	-81,4	-28,2	1,7	-35,9	31,8	68,4	25,6	41,9	50,0	34,1	44,0	42,7	-12,7
C32 Ostala prerađivačka industrija	0,5	-18,4	-43,4	-9,2	-4,3	-17,2	-59,4	-55,4	18,4	-32,1	-43,3	-7,6	12,6	-12,7	-7,1	-21,1	31,6	1,1	-27,7
C33 Popravak i instaliranje mašina i opreme	1,3	-12,6	-36,2	-40,3	-22,8	-34,2	-32,6	-21,8	-27,1	-27,2	-35,6	-17,6	-38,7	-30,6	-25,1	-25,2	-24,3	-24,9	-31,3
D35 Proizvodnja i snabdjevanje električnom energijom i plinom	32,9	-12,8	5,5	-15,5	9,1	-0,3	30,6	-10,2	-22,1	-0,5	-6,9	-7,7	-17,7	-10,7	15,2	-2,7	-10,0	0,8	-4,9

Izvor: Republički zavod za statistiku Republike Srpske

Tabela 4: Realni sektor - industrija i usluge (Rast g/g u %)

		2019	2020	2019				2020			
				K1	K2	K3	K4	K1	K2	K3	K4
Industrija	Industrijska proizvodnja - fizički obim	-5,5	-6,2	-5,1	-3,9	-6,0	-6,8	-3,8	-14,1	-6,5	-0,1
	<i>Intermedijarni proizvodi</i>	-3,4	-6,3	-3,1	3,5	-4,8	-8,8	-5,4	-14,6	-8,1	4,4
	<i>Energija</i>	-11,6	-4,1	-14,8	-15,6	-10,8	-5,3	2,3	-7,8	-8,3	-2,7
	<i>Kapitalni proizvodi</i>	-1,4	-4,5	12,2	6,5	-6,2	-13,1	-12,1	-21,1	2,3	14,1
	<i>Trajni proizvodi za široku potrošnju</i>	-3,8	-14,6	3,0	0,2	-2,3	-14,6	-21,2	-40,8	3,9	7,1
	<i>Netrajni proizvodi za široku potrošnju</i>	-0,5	-9,3	0,1	-0,7	-0,6	-0,6	-5,1	-14,1	-8,3	-9,5
Građevinarstvo	Obim građevinskih radova - Ukupno	-2,0	0,3	-1,0	-2,2	-3,1	-1,5	-2,6	-0,9	2,7	1,9
	<i>Visokogradnja</i>	-1,3	0,0	2,6	-1,0	-3,7	-2,8	-5,0	-0,5	3,4	1,7
	<i>Niskogradnja</i>	-2,6	0,7	-4,0	-3,2	-2,6	-0,5	-0,4	-1,2	2,0	2,0
Prevoz	Cestovni (prevezeno robe)	-7,3	-5,2	-1,1	-11,1	0,1	-1,2	-8,6	-13,0	-12,8	-4,5
	Cestovni (prevezeni putnici)	-15,2	-53,9	-10,1	12,5	-24,1	-12,1	-15,9	-82,9	-60,8	-47,2
	Gradsko - Prigradski prevoz (prevezeni putnici)	-4,3	-33,6	-5,5	-5,0	-3,5	-4,2	-13,4	-66,4	-25,4	-21,9
	Željeznički (prevezeno robe)	1,3	-15,9	7,3	14,1	-8,9	-13,5	-14,3	-26,5	-16,3	-5,6
	Željeznički (prevezeni putnici)	19,5	-72,5	13,3	19,6	22,6	14,6	-18,9	-91,8	-79,6	-77,7
	Avionski (prevezeni putnici)	-	-72,7	-	-	-	-	-14,3	-94,9	-80,1	-76,4
Maloprodaja	Realni rast prometa	5,0	-8,3	8,1	3,4	3,9	5,3	3,8	-16,9	-11,1	-6,9
	<i>Motorna goriva u s.p.</i>	-2,2	-21,0	9,8	-1,5	-6,9	-6,8	-11,8	-31,9	-22,1	-16,8
	<i>Trgovina na malo, osim motornih goriva u s.p.</i>	7,3	-4,6	7,6	5,0	7,5	9,1	8,6	-12,5	-7,9	-4,2
Turizam	Dolasci turista - ukupno	12,0	-69,7	9,3	12,9*	10,4*	14,2*	-19,5	-	-	-
	<i>Domaći turisti</i>	7,3	-31,8	4,7	7,4*	7,8*	9,7*	-18,6	-80,3*	11,6*	-31,8*
	<i>Strani turisti</i>	13,8	-83,6	12,2	15,0*	11,1*	17,1*	-19,9	-98,1*	-90,1*	-83,7*

Izvori: BHAS zvanična saopštenja

* prosjek mjesečnih stopa

Tabela 5: Realni sektor po entitetima (rast g/g u %)

(u zaglavlju tabele ispod: Federacija Bosne i Hercegovine - FBiH, Republika Srpska - RS)

			2019	2020	2019				2020			
					K1	K2	K3	K4	K1	K2	K3	K4
Proizvodnja i građevinarstvo	Industrijska proizvodnja - fizički obim	FBiH	-2,8	-5,9	-1,1*	1,9*	-6,5*	-4,9*	-3,8*	-14,8*	-4,1*	-1,9*
		RS	-11,4	-6,6	-13,5*	-14,4*	-8,8*	-11,0*	-3,4*	-12,6*	-10,9*	0,7*
	Građevinarstvo (vrijednost radova)	FBiH	0,5	1,6	0,2^	0,6^	0,5^	0,4^	0,4^	0,8^	2,2^	2,9^
		RS	-5,8	-1,9*	-2,9^	-6,6^	-8,6^	-4,5^	-8,0^	-3,8^	3,8^	0,4^
Prevoz	Cestovni (prevezeno robe)	FBiH	0,8	-9,0	11,1	-9,6	0,2	1,6	-8,2	-8,0	-14,2	-6,7
		RS	-30,0	-15,5*	-8,1	-34,0	-30,0	-27,2	-25,5	-24,2	-10,7	-1,4
	Cestovni (prevezeni putnici)	FBiH	-6,8	-46,7	-14,4	30,4	-0,4	-3,7	-19,8	-82,3	-50,0	-37,5
		RS	-19,8	-62,8	3,7	35,5	20,1	-19,3	-51,1	-82,5	-73,4	-61,8
	Gradsko - prigradski prijevoz (prevezeni putnici)	FBiH	-3,4	-31,8	-3,3	-3,9	-3,4	-3,0	-21,0	-63,7	-22,3	-19,7
		RS	-10,0	-41,9	-14,3	-5,8	-4,7	-10,0	-30,0	-80,2	-37,3	-34,2
	Željeznički (prevezeno robe)	FBiH	0,3	-15,1	5,5	15,8	-8,0	-9,1	-11,9	-22,8	-15,1	-10,0
		RS	0,0	-16,8	6,8	27,7	-9,9	-17,5	-18,4	-33,4	-17,8	5,3
Željeznički (prevezeni putnici)	FBiH	20,2	-75,3	16,9	25,4	22,8	14,3	-31,2	-93,8	-82,6	-81,5	
	RS	16,7	-63,7	3,3	25,0	23,0	13,8	-19,4	-85,0	-70,8	-68,3	
Ugostiteljstvo	Nominalni rast prometa	FBiH	24,0	-46,2	17,0	23,9	28,5	24,1	-8,2	-70,3	-50,5	-42,7
	Nominalni rast prometa	RS	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Turizam	Dolasci domaćih turista	FBiH	12,1*	-30,8*	9,7*	10,7*	14,5*	13,6*	-19,3*	-81,0*	16,3*	-39,2*
		RS	1,0	-52,5	-3,3	1,9*	0,7*	5,0*	-15,3	-79,5*	6,1*	-28,9*
	Dolasci stranih turista	FBiH	15,2*	-74,8*	15,9*	16,2*	10,6*	18,2*	-22,7*	-98,9*	-93,0*	-84,5*
		RS	8,3	-69,7	6,4	10,7*	2,8*	15,3*	-11,6	-94,9*	-74,4*	-79,8*

Izvori: Zvanična saopštenja entitetskih zavoda za statistiku

^ Realni rast proizvodnje u građevinarstvu

* prosjek mjesečnih/kvartalnih stopa

Tabela 6: Tržište rada

(u zaglavlju tabele ispod: Bosna i Hercegovina - BiH, Federacija Bosne i Hercegovine - FBiH, Republika Srpska - RS, Brčko Distrikt - BD)

Period	Broj zaposlenih lica*				Broj registrovanih nezaposlenih lica				Stopa registrovane nezaposlenosti**				Prosječne neto plate				Prosječne penzije***			
	BiH	FBiH	RS	BD	BiH	FBiH	RS	BD	BiH	FBiH	RS	BD	BiH	FBiH	RS	BD	BiH	FBiH	RS	BD
	osobe								%				KM							
I-XII 2018.	802.337	519.800	266.309	17.486	451.698	335.610	105.793	10.295	36,0	39,2	28,4	37,1	879	889	857	872	382	395	361	343
I-XII 2019.	820.974	531.483	272.366	17.807	411.230	313.570	89.896	7.763	33,4	37,1	24,8	30,4	921	928	906	915	401	415	378	358
I-XII 2020.	812.592	520.162	274.227	17.844	415.231	321.581	86.695	6.955	33,8	38,2	24,0	28,0	956	956	956	948	412	423	394	368
I 2020.	824.504	531.254		17.965	406.167	309.816	89.441	6.910	33,0	36,8		27,8	945	958	914	953	409	419	393	367
II 2020.	822.892	530.463		17.980	402.888	309.004	87.161	6.723	32,9	36,8		27,2	941	934	957	940	410	421	393	366
III 2020.	821.082	528.102	275.059	17.921	398.270	306.963	84.658	6.649	32,7	36,8	23,5	27,1	950	947	956	948	410	420	393	366
IV 2020.	804.777	509.451		17.768	419.582	325.989	86.808	6.785	34,3	39,0		27,6	942	940	946	952	409	420	393	366
V 2020.	804.828	512.627		17.815	421.474	325.816	88.811	6.847	34,4	38,9		27,8	940	935	950	946	409	418	393	366
VI 2020.	808.700	518.105		17.775	421.300	325.540	88.772	6.988	34,3	38,6		28,2	955	953	958	962	409	418	393	366
VII 2020.	808.028	516.690		17.774	426.252	329.581	89.549	7.122	34,5	38,9		28,6	965	971	955	948	408	418	394	365
VIII 2020.	803.902	514.087		17.737	427.593	330.809	89.760	7.024	34,7	39,2		28,4	953	949	962	937	415	428	394	369
IX 2020.	811.037	519.772	273.395	17.870	417.957	325.660	85.208	7.089	34,0	38,5	23,8	28,4	962	961	965	948	415	428	394	370
X 2020.	812.691	520.572		17.800	414.402	323.566	83.770	7.066	33,8	38,3		28,4	961	961	964	948	415	428	394	369
XI 2020.	814.715	520.918		17.861	413.254	322.978	83.235	7.041	33,7	38,3		28,3	966	966	969	950	415	428	394	370
XII 2020.	813.942	519.899		17.856	413.627	323.244	83.164	7.219	33,7	38,3		28,8	988	993	979	945	415	428	394	369

Izvor: BHAS, entitetski zavodi za statistiku, Federalni zavod za zapošljavanje, Zavod za zapošljavanje Republike Srpske, Zavod za zapošljavanje Brčko distrikta, Federalni zavod za penzijsko i invalidsko osiguranje, Fond za penzijsko i invalidsko osiguranje Republike Srpske.

* U Republici Srpskoj broj zaposlenih lica se objavljuje samo za mart i septembar.

** Stopa registrovane nezaposlenosti je izračunata kao odnos broja registrovanih nezaposlenih lica i ukupne radne snage (zaposlena i nezaposlena lica).

*** Prosječne penzije u Bosni i Hercegovini su izračunate na osnovu entitetskih nivoa penzija ponderisanih odnosom ukupnog broja penzionera u svakom entitetu (bez obzira na mjesto prebivališta).

Tabela 7: Pregled emitovanih obveznica Vlade Republike Srpske

Redni broj	Oznaka obveznice	Iznos u KM	Datum emisije	Rok dospijeća	Kamatna stopa
1.	RSBD-O17	36.575.000	05.02.2020.	7 godina	1,710%
2.	RSBD-O18	33.393.500	06.04.2020.	5 godina	3,000%
3.	RSBD-O19	137.518.249	14/15.04.2020.	5 godina	3,000%
4.	RSBD-O20	25.115.000	08.06.2020.	5 godina	3,100%
5.	RSBD-O21	25.462.500	08.07.2020.	5 godina	2,800%
6.	RSBD-O23	31.383.000	02.12.2020.	10 godina	2,960%
UKUPNO		289.447.249			

Izvor: Ministarstvo finansija Republike Srpske

Tabela 8: Pregled emitovanih obveznica Vlade Federacije Bosne i Hercegovine

Redni broj	Oznaka obveznice	Iznos u KM	Datum emisije	Rok dospijeća	Kamatna stopa
1.	FBHTZ119	20.000.000	15.05.2020.	7 godina	0,135%
2.	FBH15O20	30.000.000	09.06.2020.	15 godina	3,233%
3.	FBH5O120	30.000.000	23.06.2020.	5 godina	1,020%
4.	FBH6O120	50.000.000	14.07.2020.	6 godina	0,00963
5.	FBH5O220	40.000.000	08.09.2020.	5 godina	0,851%
6.	FBH7O220	50.000.000	22.09.2020.	7 godina	0,01198
UKUPNO		220.000.000			

Izvor: Federalno ministarstvo finansija

Tabela 9: Pregled emitovanih trezorskih zapisa Vlade Republike Srpske

Redni broj	Oznaka	Datum aukcije	Rok dospijeća /mjeseci	Vrijednost emisije (u KM)	Kamatna stopa %
1.	RS20-T01	20.01.2020.	6 mjeseci	26.000.000	0,0000%
2.	RS20-T02	10.02.2020.	6 mjeseci	39.990.000	0,0000%
3.	RS20-T03	02.03.2020.	6 mjeseci	22.000.000	0,0000%
4.	RS20-T04	01.04.2020.	6 mjeseci	40.406.913	1,1999%
5.	RS20-T05	17.08.2020.	12 mjeseci	38.917.849	1,5000%
6.	RS20-T06	10.09.2020.	6 mjeseci	37.924.000	0,4064%
7.	RS20-T07	05.10.2020.	12 mjeseci	31.046.496	0,4958%
UKUPNO				236.285.258	

Izvor: Ministarstvo finansija Republike Srpske

Tabela 10: Pregled emitovanih trezorskih zapisa Vlade Federacije Bosne i Hercegovine

Redni broj	Oznaka	Datum aukcije	Rok dospijeća /mjeseci	Vrijednost emisije (u KM)	Kamatna stopa %
1.	FBHTZ120	12.05.2020.	6 mjeseci	60.000.000	1,2750%
2.	FBHTZ220	30.06.2020.	12 mjeseci	50.000.000	0,1090%
3.	FBHTZ320	17.11.2020.	6 mjeseci	50.000.000	0,0240%
UKUPNO				160.000.000	

Izvor: Federalno ministarstvo finansija

Tabela 11: Rast i struktura monetarnih agregata (kraj perioda)

u mil. KM

Period	Gotovina izvan monetarnih vlasti	Depoziti banaka kod monetarnih vlasti	Prenosivi depoziti drugih domaćih sektora kod monetarnih vlasti	Gotovina izvan banaka	Prenosivi depoziti u domaćoj valuti	Ostali depoziti u domaćoj valuti	Prenosivi depoziti u stranoj valuti	Ostali depoziti u stranoj valuti	Rezervni (primarni) novac (M0)	Transakcijski novac (M1)	Kvazi novac (QM)	M2 ukupno
1	3	4	5	6	7	8	9	10	11=3+4+5	12=6+7	13=8+9+10	14=12+13
I-III 2019.	4.782,7	5.214,4	135,8	4.007,7	7.920,8	2.699,6	2.300,4	7.460,6	10.132,9	11.928,5	12.460,6	24.389,1
I-VI 2019.	4.924,0	5.495,8	149,8	4.126,6	8.208,0	2.786,6	2.387,5	7.440,0	10.569,6	12.334,6	12.614,1	24.948,6
I-IX 2019.	5.114,2	5.683,8	162,0	4.268,5	8.628,2	2.907,6	2.481,7	7.481,8	10.960,0	12.896,7	12.871,1	25.767,8
2019.	5.199,9	5.743,6	176,6	4.330,1	8.921,1	2.998,0	2.490,3	7.593,2	11.120,2	13.251,2	13.081,5	26.332,7
I-III 2020.	5.684,0	5.172,4	186,4	4.683,9	8.790,1	3.023,2	2.564,2	7.476,0	11.042,7	13.474,0	13.063,5	26.537,5
I-VI 2020.	5.834,8	5.226,8	204,8	4.818,9	8.954,6	2.995,8	2.617,3	7.283,6	11.266,4	13.773,5	12.896,7	26.670,2
I-IX 2020.	6.033,0	5.314,8	219,4	4.896,9	9.479,6	2.984,9	2.766,2	7.263,8	11.567,2	14.376,5	13.014,9	27.391,4
2020.	6.172,5	5.901,1	231,8	5.043,4	10.011,8	3.034,7	2.902,5	7.256,6	12.305,4	15.055,2	13.193,8	28.249,0
Stope rasta g/g												
I-III 2019.	10,1%	0,2%	58,3%	10,2%	11,8%	-34,0%	21,8%	31,3%	5,2%	11,2%	6,9%	9,0%
I-VI 2019.	9,1%	9,4%	52,8%	9,9%	9,9%	-32,7%	17,6%	30,8%	9,7%	9,9%	6,3%	8,1%
I-IX 2019.	8,4%	4,5%	43,9%	8,2%	7,2%	-29,8%	26,2%	30,3%	6,7%	7,5%	8,6%	8,1%
2019.	9,5%	4,0%	40,7%	8,8%	9,2%	-30,3%	27,0%	31,3%	6,9%	9,1%	8,6%	8,9%
I-III 2020.	18,8%	-0,8%	37,2%	16,9%	11,0%	12,0%	11,5%	0,2%	9,0%	13,0%	4,8%	8,8%
I-VI 2020.	18,5%	-4,9%	36,7%	16,8%	9,1%	7,5%	9,6%	-2,1%	6,6%	11,7%	2,2%	6,9%
I-IX 2020.	18,0%	-6,5%	35,4%	14,7%	9,9%	2,7%	11,5%	-2,9%	5,5%	11,5%	1,1%	6,3%
2020.	18,7%	2,7%	31,2%	16,5%	12,2%	1,2%	16,6%	-4,4%	10,7%	13,6%	0,9%	7,3%

Izvor: CBBiH

Tabela 12: Indeks potrošačkih cijena (CPI)

Kod	00			01			02			03			04			05			06		
Opis koda	UKUPAN INDEKS			Hrana i bezalkoholna pića			Alkoholna pića i duvan			Odjeća i obuća			Stanovanje, voda, električna energija, plin i drugi energenti			Namještaj, kućanski aparati i redovno održavanje kuće			Zdravstvo		
Vrsta indeksa	bazni indeks	m/m	g/g	bazni indeks	m/m	g/g	bazni indeks	m/m	g/g	bazni indeks	m/m	g/g	bazni indeks	m/m	g/g	bazni indeks	m/m	g/g	bazni indeks	m/m	g/g
I-XII 2018.	-	-	101,4	-	-	100,6	-	-	106,6	-	-	89,9	-	-	102,7	-	-	99,0	-	-	101,8
I-XII 2019.	-	-	100,6	-	-	101,1	-	-	105,1	-	-	89,3	-	-	102,4	-	-	99,6	-	-	101,2
I-XII 2020.	-	-	99,0	-	-	101,0	-	-	104,5	-	-	90,0	-	-	99,6	-	-	98,9	-	-	101,0
I 2020.	101,9	100,5	100,7	102,7	101,6	101,6	129,2	103,3	105,4	60,5	94,5	91,0	109,7	100,2	101,0	96,3	100,0	99,4	105,4	100,2	100,8
II 2020.	101,9	100,1	100,3	103,3	100,6	100,8	129,1	99,9	105,4	60,5	100,1	90,8	109,4	99,7	100,8	95,7	99,4	98,7	105,6	100,2	100,9
III 2020.	101,8	99,9	100,1	103,8	100,5	101,0	129,3	100,2	105,5	61,2	101,1	89,8	108,9	99,6	100,7	96,0	100,3	99,5	105,7	100,0	100,8
IV 2020.	100,2	98,4	98,8	104,5	100,7	101,3	129,4	100,1	105,5	61,0	99,7	89,2	103,8	95,3	100,0	95,8	99,8	99,1	105,9	100,2	101,0
V 2020.	99,4	99,2	97,9	104,0	99,5	100,3	129,6	100,2	105,7	60,7	99,5	89,1	102,9	99,1	99,1	95,2	99,3	98,4	105,9	100,0	101,1
VI 2020.	99,5	100,1	98,5	103,6	99,6	101,1	129,5	99,9	105,5	59,4	98,0	89,9	103,2	100,3	99,3	95,6	100,5	99,2	105,9	100,1	101,2
VII 2020.	99,2	99,7	98,7	102,6	99,1	101,5	129,6	100,1	103,7	57,3	96,5	90,8	103,2	100,0	99,1	95,8	100,2	99,4	105,9	100,0	101,0
VIII 2020.	99,0	99,8	98,8	101,7	99,1	101,5	129,8	100,2	103,8	56,4	98,4	89,7	103,3	100,1	99,0	95,8	100,0	99,5	106,0	100,1	101,1
IX 2020.	99,1	100,1	98,5	101,5	99,8	100,9	129,8	100,0	103,7	58,8	104,2	89,8	103,5	100,2	98,9	95,2	99,3	98,5	106,0	100,0	100,9
X 2020.	99,8	100,7	98,4	101,5	99,9	100,8	129,6	99,8	103,6	60,9	103,6	91,3	108,5	104,8	98,8	94,7	99,5	98,3	106,0	100,0	100,9
XI 2020.	99,9	100,1	98,4	101,6	100,1	101,0	129,6	100,0	103,5	59,9	98,3	88,8	108,7	100,2	98,9	95,1	100,4	98,6	106,2	100,1	101,0
XII 2020.	99,7	99,8	98,4	101,7	100,1	100,6	129,0	99,6	103,1	57,3	95,7	89,6	108,7	99,9	99,2	94,4	99,3	98,0	106,3	100,1	100,9

Izvor: BHAS

Tabela 12: Indeks potrošačkih cijena - nastavak

Kod	07			08			09			10			11			12		
Opis koda	Prevoz			Komunikacije			Rekreacija i kultura			Obrazovanje			Restorani i hoteli			Ostala dobra i usluge		
Vrsta indeksa	bazni indeks	m/m	g/g	bazni indeks	m/m	g/g	bazni indeks	m/m	g/g	bazni indeks	m/m	g/g	bazni indeks	m/m	g/g	bazni indeks	m/m	g/g
I-XII 2018.	-	-	108,9	-	-	98,8	-	-	101,2	-	-	100,1	-	-	100,4	-	-	99,6
I-XII 2019.	-	-	101,0	-	-	99,5	-	-	101,2	-	-	100,5	-	-	100,9	-	-	99,6
I-XII 2020.	-	-	91,4	-	-	100,5	-	-	100,5	-	-	100,1	-	-	102,1	-	-	100,0
I 2020.	108,7	100,1	100,3	96,6	99,9	100,1	105,2	100,1	101,4	101,9	100,0	100,1	103,6	101,1	102,1	98,3	99,9	99,9
II 2020.	108,2	99,5	100,3	96,7	100,1	100,2	105,3	100,0	101,5	101,9	100,0	100,1	103,9	100,3	102,4	98,2	99,9	99,8
III 2020.	106,1	98,1	98,2	96,9	100,2	100,5	105,2	100,0	101,6	101,9	100,0	100,1	103,9	100,0	102,3	98,2	100,0	99,9
IV 2020.	96,7	91,2	89,1	96,9	100,0	100,9	105,2	100,0	101,0	101,9	100,0	100,1	104,0	100,1	102,3	98,6	100,4	100,2
V 2020.	93,1	96,3	85,4	96,9	100,0	100,9	105,2	100,0	100,6	102,0	100,1	100,1	104,0	100,0	102,3	98,8	100,2	100,3
VI 2020.	95,4	102,4	87,6	96,9	100,0	100,6	105,2	100,0	100,0	102,0	100,0	100,1	104,1	100,1	102,3	98,6	99,8	100,0
VII 2020.	96,2	100,8	88,5	96,9	100,0	100,6	105,7	100,5	99,5	102,0	100,0	100,1	104,3	100,1	102,4	98,4	99,8	100,1
VIII 2020.	96,9	100,8	89,4	96,9	100,0	100,7	105,8	100,1	99,7	102,0	100,0	100,0	104,3	100,0	102,1	98,5	100,0	100,3
IX 2020.	97,4	100,5	89,5	96,8	99,9	100,6	105,4	99,6	100,0	102,2	100,3	100,3	104,4	100,1	102,0	98,4	100,0	99,7
X 2020.	97,0	99,6	89,3	96,9	100,0	100,5	105,4	99,9	100,1	102,2	100,0	100,3	104,4	100,0	101,9	98,3	99,9	99,8
XI 2020.	96,8	99,9	89,2	96,8	100,0	100,1	105,2	99,9	100,1	102,2	100,0	100,3	104,4	100,0	101,8	98,9	100,5	100,3
XII 2020.	97,4	100,6	89,7	96,7	99,9	100,0	105,2	99,9	100,0	102,2	100,0	100,3	104,2	99,9	101,7	98,6	99,7	100,2

Tabela 13: Rast i sektorska struktura kredita (stanje na kraju razdoblja, u mil. KM)

Razdoblje	Kreditni općoj vladi	Kreditni nefinancijskim javnim poduzećima	Kreditni nefinancijskim privatnim poduzećima	Kreditni stanovništvu	Ostali krediti*	Ukupni krediti
	1	2	3	4	5	6=1+...+5
K1 2018.	917,3	385,4	8.510,8	8.749,5	121,9	18.695,1
K1-K2 2018.	1.061,2	410,8	8.565,6	8.993,9	146,5	19.178,0
K1-K3 2018.	1.078,1	411,0	8.537,3	9.154,1	150,9	19.331,4
K1-K4 2018.	1.045,3	421,3	8.623,0	9.241,3	158,4	19.489,3
K1 2019.	1.042,1	415,3	8.755,6	9.405,7	135,5	19.754,1
K1-K2 2019.	1.002,5	417,6	8.973,9	9.661,9	167,4	20.223,3
K1-K3 2019.	1.081,9	416,3	8.922,4	9.858,0	163,5	20.442,0
K1-K4 2019.	1.098,1	497,6	9.034,0	9.975,5	167,5	20.772,8
K1 2020.	1.109,5	475,1	8.841,8	9.902,0	162,0	20.490,5
K1-K2 2020.	1.101,9	535,9	8.740,9	9.844,5	172,8	20.396,0
K1-K3 2020.	1.109,2	526,8	8.639,7	9.924,9	168,8	20.369,4
K1-K4 2020.	1.161,2	535,7	8.588,4	9.894,8	167,30	20.347,4
Stopa rasta (g/g)						
K1 2018.	-10,2%	2,4%	7,7%	6,9%	25,6%	6,3%
K1-K2 2018.	4,2%	10,6%	6,6%	7,2%	28,4%	7,0%
K1-K3 2018.	10,7%	7,5%	5,1%	7,4%	27,1%	6,7%
K1-K4 2018.	8,2%	4,9%	3,6%	7,3%	31,0%	5,8%
K1 2019.	13,6%	4,9%	2,9%	7,5%	11,1%	5,7%
K1-K2 2019.	-5,5%	1,7%	4,8%	7,4%	14,3%	5,5%
K1-K3 2019.	0,4%	1,3%	4,5%	7,7%	8,3%	5,7%
K1-K4 2019.	5,4%	18,1%	4,8%	7,9%	5,7%	6,6%
K1 2020.	6,5%	14,4%	1,0%	5,3%	19,6%	3,7%
K1-K2 2020.	9,9%	28,3%	-2,6%	1,9%	3,2%	0,9%
K1-K3 2020.	2,5%	26,6%	-3,2%	0,7%	3,2%	-0,4%
K1-K4 2020.	5,7%	7,7%	-4,9%	-0,8%	-0,1%	-2,0%

Izvor: Centralna banka BiH

*U ostalim kreditima su krediti dani ostalim financijskim institucijama, neprofitnim organizacijama i ostali krediti.

Tabela 14: Rast i sektorska struktura depozita (stanje na kraju razdoblja, u mil. KM)

Razdoblje	Depoziti opće vlade	Depoziti nefinancijskih javnih poduzeća	Depoziti nefinancijskih privatnih poduzeća	Depoziti stanovništva	Ostali depoziti*	Ukupni depoziti
	1	2	3	4	5	6=1+...+5
K1 2018.	2.489,5	1.492,0	3.183,8	11.459,0	1.520,8	20.145,0
K1-K2 2018.	2.729,2	1.517,1	3.429,3	11.651,8	1.544,3	20.871,7
K1-K3 2018.	2.799,7	1.482,4	3.723,2	12.146,4	1.598,1	21.749,8
K1-K4 2018.	2.799,7	1.482,4	3.723,2	12.146,4	1.598,1	21.749,8
K1 2019.	2.976,5	1.512,3	3.408,6	12.508,5	1.607,8	22.013,7
K1-K2 2019.	3.073,3	1.499,2	3.587,7	12.709,9	1.640,0	22.510,0
K1-K3 2019.	3.392,4	1.544,3	3.864,8	12.892,4	1.676,0	23.369,9
K1-K4 2019.	3.355,3	1.510,7	4.052,6	13.240,9	1.660,9	23.820,4
K1-2020.	3.334,4	1.646,8	3.862,4	13.090,7	1.671,9	23.606,2
K1-K2-2020.	3.386,7	1.488,2	4.140,1	13.126,0	1.645,7	23.786,7
K1-K3 2020.	3.475,9	1.531,5	4.350,5	13.336,4	1.615,3	24.309,8
K1-K4 2020.	3.264,0	1.556,0	4.706,9	13.760,7	1.694,6	24.982,2
Stopa rasta g/g						
K1 2018.	40,1%	14,8%	15,8%	5,4%	8,4%	11,3%
K1-K2 2018.	43,1%	14,4%	20,9%	6,4%	7,0%	13,1%
K1-K3 2018.	27,4%	21,8%	14,2%	7,3%	5,4%	11,6%
K1-K4 2018.	26,3%	7,1%	11,8%	7,8%	9,0%	10,6%
K1 2019.	19,6%	1,4%	7,1%	9,2%	5,7%	9,3%
K1-K2 2019.	12,6%	-1,2%	4,6%	9,1%	6,2%	7,8%
K1-K3 2019.	22,7%	-4,3%	9,3%	9,0%	5,1%	9,5%
K1-K4 2019.	19,8%	1,9%	8,8%	9,0%	3,9%	9,5%
K1 2020.	12,0%	8,9%	13,3%	4,7%	4,0%	7,2%
K1-K2 2020.	10,2%	-0,7%	15,4%	3,3%	0,3%	5,7%
K1-K3 2020.	2,5%	-0,8%	12,6%	3,4%	-3,6%	4,0%
K1-K4 2020.	-2,7%	3,0%	16,1%	3,9%	2,0%	4,9%

Izvor: Centralna banka BiH

*U ostalim depozitima su depoziti sektora ostalih finansijskih institucija, neprofitnih organizacija i ostali depoziti.

Tabela 15: Kamatne stope na kredite stanovništvu u KM s valutnom klauzulom (u %, na godišnjem nivou)

Godina	Mjesec	POTROŠAČKI KREDITI				STAMBENI KREDITI				OSTALI KREDITI				
		promjenjiva stopa i do 1 god. IPFKS		preko 1 do 5 god. IPFKS	preko 5 god. IPFKS	promjenjiva stopa i do 1 godine IPFKS		preko 1 do 5 god. IPFKS	kreditni preko 5 god. IPFKS	preko 10 god. IPFKS	promjenjiva stopa i do 1 godine IPFKS		preko 1 do 5 god. IPFKS	preko 5 god. IPFKS
			s originalnim dospeljem preko 1 god.				s originalnim dospeljem preko 1 god.						s originalnim dospeljem preko 1 god.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
2019.	01.	NA	NA	NA	NA	3,67	3,67	3,47	3,80	3,74	6,52	6,37	5,33	5,79
2019.	02.	NA	NA	NA	NA	3,53	3,53	3,46	3,60	3,99	6,56	6,56	5,46	5,89
2019.	03.	NA	NA	NA	NA	3,70	3,70	3,76	3,64	3,65	6,21	6,22	5,48	5,60
2019.	04.	NA	NA	NA	NA	3,51	3,51	3,22	3,62	4,04	6,11	6,12	5,70	5,58
2019.	05.	NA	NA	5,42	NA	3,44	3,44	NA	3,69	3,68	6,19	6,20	5,53	5,60
2019.	06.	NA	NA	NA	NA	3,56	3,56	NA	3,79	3,81	6,22	6,23	5,69	5,84
2019.	07.	NA	NA	NA	NA	3,58	3,58	NA	3,93	3,75	6,20	6,15	5,01	5,96
2019.	08.	NA	NA	NA	NA	3,58	3,58	NA	3,89	3,77	6,31	6,31	5,73	5,96
2019.	09.	6,91	NA	NA	NA	3,74	3,74	3,85	3,77	3,98	6,54	6,54	5,47	5,98
2019.	10.	NA	NA	NA	NA	3,47	3,47	3,74	3,91	3,74	6,54	6,54	5,49	5,84
2019.	11.	NA	NA	NA	NA	3,49	3,49	NA	3,72	3,80	6,50	6,50	5,30	5,87
2019.	12.	NA	NA	NA	NA	3,50	3,50	3,35	3,83	3,88	6,15	6,15	5,64	5,67
2020.	01.	NA	NA	6,80	NA	3,53	3,53	3,59	3,87	3,78	6,04	6,04	5,46	5,95
2020.	02.	NA	NA	NA	NA	3,57	3,57	3,80	3,90	3,98	6,00	6,00	5,24	5,88
2020.	03.	NA	NA	5,83	NA	3,53	3,53	3,53	3,66	3,75	6,12	6,12	5,25	5,85
2020.	04.	NA	NA	NA	NA	3,72	3,72	NA	4,17	4,27	5,80	5,82	5,53	5,71
2020.	05.	NA	NA	6,54	NA	3,76	3,76	NA	4,22	4,03	5,54	5,61	5,91	6,05
2020.	06.	4,40	NA	6,71	5,20	3,88	3,86	3,69	3,79	4,12	5,27	5,26	5,51	5,82
2020.	07.	NA	NA	5,84	NA	3,86	3,81	4,12	3,83	3,49	5,85	5,83	5,41	6,28
2020.	08.	NA	NA	NA	NA	3,92	3,91	4,52	3,87	3,49	6,27	6,27	5,84	6,45
2020.	09.	NA	NA	NA	NA	3,73	3,72	4,47	3,90	3,52	5,94	5,98	5,74	6,60
2020.	10.	NA	NA	NA	NA	3,59	3,59	3,75	3,89	3,55	6,19	5,84	5,84	6,27
2020.	11.	NA	NA	NA	NA	3,59	3,59	3,69	3,85	3,77	5,82	5,82	5,95	6,23
2020.	12.	NA	NA	NA	NA	3,67	3,67	4,58	3,90	3,84	5,86	5,88	5,68	6,38

Izvor: CBBiH

Kamatne stope u tablici se odnose na nove poslove IPFKS - inicijalni period fiksne kamatne stope

Tabela 16: Kamatne stope na kredite nefinancijskim poduzećima u KM s valutnom klauzulom (u %, na godišnjem nivou)

Godina	Mjesec	do iznosa od 0,25 miliona EUR				preko 0,25 miliona EUR do 1 miliona EUR				Preko iznosa 1 miliona EUR			
		promjenjiva stopa i do 1 god. IPFKS		preko 1 do 5 god. IPFKS	preko 5 god. IPFKS	promjenjiva stopa i do 1 god. IPFKS		preko 1 do 5 god. IPFKS	preko 5 god. IPFKS	promjenjiva stopa i do 1 god. IPFKS		preko 1 do 5 god. IPFKS	preko 5 god. IPFKS
			s originalnim dospijećem preko 1 god.				s originalnim dospijećem preko 1 god.				s originalnim dospijećem preko 1 god.		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
2019.	01.	4,22	4,37	3,66	4,35	4,08	4,15	3,67	3,58	3,32	3,36	NA	NA
2019.	02.	4,28	4,28	4,09	4,97	3,91	3,86	3,02	3,80	3,74	3,74	NA	NA
2019.	03.	4,01	3,91	4,35	4,35	4,08	4,15	3,12	4,10	3,59	3,59	NA	NA
2019.	04.	4,13	4,01	4,13	4,51	4,06	3,97	3,21	4,20	3,66	3,77	2,57	NA
2019.	05.	4,06	4,02	3,78	4,60	4,10	4,26	3,34	4,09	3,51	3,56	NA	NA
2019.	06.	4,31	4,32	3,91	4,65	3,82	3,75	3,07	3,99	3,16	3,16	NA	0,05
2019.	07.	4,00	4,00	3,89	4,17	3,78	3,79	3,03	4,74	3,54	3,54	3,03	3,07
2019.	08.	4,04	4,10	4,05	4,69	4,10	4,27	2,92	NA	3,24	3,24	NA	3,10
2019.	09.	4,03	4,02	4,55	4,43	4,46	4,52	NA	3,84	3,17	3,16	NA	NA
2019.	10.	4,25	4,25	3,87	4,83	4,84	4,72	2,99	3,31	3,34	3,34	3,79	NA
2019.	11.	4,54	4,70	3,78	4,47	4,56	4,58	3,03	3,85	4,11	4,11	NA	2,56
2019.	12.	4,13	4,37	4,17	4,76	3,94	4,17	3,16	3,25	4,13	4,13	NA	0,02
2020.	01.	4,05	4,52	3,99	4,71	2,77	3,49	3,65	NA	NA	NA	NA	NA
2020.	02.	3,80	3,93	4,22	4,49	2,61	3,54	2,93	NA	2,22	2,21	NA	2,26
2020.	03.	3,73	3,62	4,21	NA	2,97	3,38	2,44	3,17	2,66	NA	NA	NA
2020.	04.	4,06	4,14	4,24	4,21	4,04	4,22	NA	NA	3,23	NA	NA	NA
2020.	05.	4,00	3,93	4,33	4,30	3,24	3,30	2,61	4,42	2,64	2,60	2,60	3,78
2020.	06.	4,30	4,39	4,49	4,78	3,78	3,89	3,61	3,96	3,17	3,17	2,79	4,09
2020.	07.	4,26	4,21	4,70	4,69	3,53	3,51	2,83	3,91	3,69	3,74	3,47	NA
2020.	08.	4,72	4,77	4,31	5,21	3,56	3,88	NA	3,39	3,55	3,55	NA	NA
2020.	09.	4,29	4,59	4,16	5,10	4,40	4,16	2,85	3,74	3,81	3,81	NA	NA
2020.	10.	4,26	4,23	4,25	4,26	4,37	4,74	2,96	4,89	4,37	4,37	NA	3,89
2020.	11.	4,28	4,3	4,57	4,17	3,68	4,04	2,84	NA	NA	NA	NA	3,47
2020.	12.	4,40	4,36	4,01	3,71	4,09	4,1	3,57	3,7	3,19	3,19	NA	3,92

Izvor: Centralna banka BiH

Kamatne stope u tablici se odnose na nove poslove

IPFKS - inicijalni period fiksne kamatne stope

Tabela 17: Kamatne stope na depozite (u %, na godišnjoj razini)

Depoziti stanovništvu											
Godina	Mjesec	Depoziti u KM i depoziti s valutnom klauzulom				Depoziti u EUR				Depoziti u stranoj valuti	
		s dogovorenim dospijecom			Depoziti po videnju	s dogovorenim dospijecom			Depoziti po videnju	s dogovorenim dospijecom	Depoziti po videnju
		do 1 god.	preko 1 do 2 god.	preko 2 god.		do 1 god.	preko 1 do 2 god.	preko 2 god.			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
2019.	01.	0,30	1,05	1,29	0,05	0,23	1,08	1,58	0,06	0,91	0,04
2019.	02.	0,32	1,13	1,40	0,06	0,30	1,08	1,86	0,06	0,87	0,04
2019.	03.	0,31	1,08	1,30	0,06	0,28	1,01	1,33	0,05	0,73	0,04
2019.	04.	0,24	0,99	1,40	0,06	0,29	0,96	1,27	0,05	0,98	0,04
2019.	05.	0,43	1,01	1,50	0,06	0,30	0,95	1,50	0,05	0,67	0,04
2019.	06.	0,31	1,02	1,24	0,06	0,35	1,12	1,60	0,05	0,71	0,04
2019.	07.	0,33	0,94	1,42	0,06	0,39	1,02	1,56	0,05	0,48	0,04
2019.	08.	0,33	1,13	1,44	0,06	0,78	1,04	1,44	0,05	0,73	0,04
2019.	09.	0,43	0,94	1,36	0,06	0,39	0,98	1,53	0,05	0,86	0,04
2019.	10.	0,24	1,05	1,32	0,06	0,34	1,05	1,33	0,05	0,86	0,04
2019.	11.	0,53	1,08	1,32	0,06	0,59	0,93	1,54	0,05	0,88	0,04
2019.	12.	0,30	1,14	1,23	0,06	0,38	1,16	1,57	0,05	0,94	0,04
2020.	01.	0,23	0,88	1,23	0,06	0,36	0,98	1,43	0,05	0,62	0,04
2020.	02.	0,29	0,82	1,38	0,07	0,53	1,20	1,18	0,05	0,53	0,04
2020.	03.	0,38	1,02	1,26	0,07	0,31	0,91	1,30	0,05	0,45	0,04
2020.	04.	0,42	0,98	1,14	0,07	0,42	0,90	1,38	0,05	0,25	0,04
2020.	05.	0,39	0,97	1,18	0,07	0,47	0,89	1,10	0,05	0,80	0,04
2020.	06.	0,49	0,83	1,32	0,08	0,58	1,06	1,18	0,05	0,51	0,04
2020.	07.	0,43	0,67	0,97	0,07	0,38	0,99	1,32	0,05	0,62	0,04
2020.	08.	0,29	0,76	1,06	0,07	0,33	1,04	1,24	0,05	0,48	0,04
2020.	09.	0,31	0,85	1,20	0,07	0,29	1,04	1,26	0,05	0,30	0,04
2020.	10.	0,49	0,8	1,12	0,07	0,3	0,97	1,2	0,05	0,44	0,04
2020.	11.	0,23	0,95	0,97	0,07	0,28	1,13	1,14	0,05	0,86	0,04
2020.	12.	0,18	1,03	1,14	0,07	0,18	1,15	1,27	0,05	0,52	0,04
Depoziti nefinancijskih poduzeća											
2019.	01.	0,45	1,00	2,06	0,03	0,97	NA	NA	0,03	NA	0,04
2019.	02.	0,34	0,86	1,98	0,03	NA	0,97	NA	0,02	NA	0,04
2019.	03.	0,42	1,75	1,77	0,03	0,81	1,15	NA	0,03	NA	0,04
2019.	04.	0,43	0,84	1,90	0,08	0,40	1,05	NA	0,03	NA	0,04
2019.	05.	0,19	1,27	1,14	0,02	NA	NA	NA	0,03	NA	0,05
2019.	06.	0,52	1,24	1,05	0,03	0,35	NA	NA	0,03	NA	0,03
2019.	07.	0,86	1,58	1,29	0,03	0,04	NA	NA	0,02	NA	0,04
2019.	08.	0,72	1,39	1,21	0,03	NA	NA	NA	0,02	NA	0,04
2019.	09.	0,78	1,06	1,83	0,03	0,46	NA	NA	0,03	NA	0,03
2019.	10.	0,96	1,02	1,52	0,03	0,84	1,47	NA	0,03	NA	0,03
2019.	11.	0,59	0,72	1,41	0,03	0,98	1,10	NA	0,03	NA	0,03
2019.	12.	0,45	1,23	1,49	0,03	0,86	1,01	1,31	0,03	NA	-2,97
2020.	01.	0,43	0,93	1,29	0,03	NA	NA	NA	0,02	NA	0,03
2020.	02.	0,37	0,49	1,60	0,03	NA	0,82	NA	0,02	NA	0,03
2020.	03.	0,69	0,80	NA	0,03	NA	1,24	NA	0,02	NA	0,03
2020.	04.	0,42	1,02	NA	0,03	NA	NA	NA	0,01	NA	0,02
2020.	05.	0,45	1,21	1,53	0,03	NA	1,08	NA	0,02	NA	0,02
2020.	06.	0,41	0,60	1,19	0,03	1,04	0,45	1,75	0,01	0,62	0,02
2020.	07.	0,78	1,01	1,29	0,03	0,73	0,99	1,60	0,01	NA	0,02
2020.	08.	0,96	1,20	NA	0,03	0,35	1,07	1,83	0,02	NA	0,02
2020.	09.	0,59	0,22	1,26	0,03	NA	1,43	1,30	0,02	NA	0,02
2020.	10.	0,28	0,5	1,01	0,03	0,24	0,89	1,9	0,03	NA	0,03
2020.	11.	0,59	0,63	1,09	0,03	0,22	0,98	1,7	0,03	NA	0,03
2020.	12.	0,92	1,36	1,47	0,03	0,37	1,27	1,22	0,01	NA	0,03

Izvor: Centralna banka BiH

Kamatne stope na depozite po videnju se odnose na postojeće poslove

Kamatne stope na depozite sa dogovorenim dospjecom se odnose na nove poslove

Depoziti u stranoj valuti obuhvaćaju sve strane valute osim EUR

Tabela 18: Uvoz i izvoz roba prema HS klasifikaciji za novembar 2020. godine

Izvoz i uvoz dobara klasifikovanih prema harmonizovanom sistemu kodova (HS)		IZVOZ				UVOZ				DEFICIT				Pokrivenost uvoza izvozom
		2019	2020	2020/2019 promjena %		2019	2020	2020/2019 promjena %		2019	2020	2020/2019 promjena %		
		u mil KM	u mil KM	g/g	p-p	u mil KM	u mil KM	g/g	p-p	u mil KM	u mil KM	g/g	p-p	
	UKUPNO	11492	10515	-8,5	-8,5	19498	16886	-13,4	-13,4	-8006	-6371	-20,4	-20,4	62,3%
1	ŽIVOTINJE I PROIZVODI ŽIVOTINJSKOG PORJEKLA	150	166	11,0	0,1	587	528	-10,1	-0,30	-438	-362	-17,2	-0,94	31,4%
2	PROIZVODI BILJNOG PORJEKLA	219	255	16,3	0,31	762	768	0,8	0,03	-543	-514	-5,5	-0,37	33,1%
3	MASTI I ULJA ŽIVOTINJSKOG PORJEKLA I BILJNOG PORJEKLA	124	108	-12,7	-0,14	185	148	-20,0	-0,19	-61	-40	-34,9	-0,27	73,1%
4	PREHRAMBENE PRERAĐEVINE	307	328	6,9	0,18	1658	1603	-3,3	-0,28	-1351	-1275	-5,6	-0,95	20,5%
5	PROIZVODI MINERALNOG PORJEKLA	1070	870	-18,7	-1,74	2882	1747	-39,4	-5,82	-1812	-877	-51,6	-11,68	49,8%
6	PROIZVODI HEMIJSKE INDUSTRIJE ILI SRODNIH INDUSTRIJA	936	782	-16,5	-1,34	1752	1681	-4,1	-0,36	-816	-899	10,2	1,04	46,5%
7	PLASTIČNE MASE, GUMA I KAUČUK	499	521	4,4	0,19	1311	1237	-5,6	-0,38	-812	-716	-11,8	-1,20	42,1%
8	KOŽA I KRZNO	143	92	-35,9	-0,45	377	285	-24,4	-0,47	-234	-193	-17,4	-0,51	32,1%
9	DRVO I PROIZVODI OD DRVETA	756	718	-5,0	-0,33	315	285	-9,5	-0,15	441	433	-1,8	0,10	251,9%
10	CELULOZA, PAPIR I KARTON I NJIHOVI PROIZVODI	281	291	3,6	0,09	451	411	-8,9	-0,21	-170	-120	-29,4	-0,62	70,8%
11	TEKSTIL I TEKSTILNI PROIZVODI	636	600	-5,7	-0,31	1236	1124	-9,1	-0,57	-600	-524	-12,7	-0,95	53,4%
12	OBUĆA, ŠEŠIRI, KAPE I SLIČNI PROIZVODI	765	651	-14,9	-0,99	370	301	-18,6	-0,35	395	350	-11,4	0,56	216,2%
13	PROIZVODI OD KAMENA, GIPSA, CEMENTA I SLIČNIH MATERIJALA, KERAMIČKI PROIZVODI, STAKLO I STAKLENI PROIZVODI	144	118	-18,1	-0,23	397	355	-10,6	-0,22	-253	-237	-6,3	-0,20	33,2%
14	BISERI, PLEMETITI METALI I NJIHOVI PROIZVODI, DRAGO I POLUDRAGO KAMENJE	22	35	64,2	0,12	30	35	16,7	0,03	-9	0	-103,5	-0,11	100,9%
15	BAZNI METALI I PROIZVODI OD BAZNIH METALA	2100	1739	-17,2	-3,14	2152	1997	-7,2	-0,79	-52	-258	396,2	2,57	87,1%
16	MAŠINE, APARATI, MEHANIČKI I ELEKTRIČNI UREĐAJI	1590	1582	-0,5	-0,07	2758	2516	-8,8	-1,24	-1168	-934	-20,0	-2,92	62,9%
17	TRANSPORTNA SREDSTVA I NJIHOVI DIJELOVI I PRIBOR	381	332	-12,9	-0,43	1468	1088	-25,9	-1,95	-1087	-756	-30,5	-4,13	30,5%
18	SATŌVI, MJERNI, MUŽIČKI I MEDICINSKI INSTRUMENTI	35	32	-8,0	-0,02	285	317	11,2	0,16	-250	-285	13,9	0,43	10,1%
19	ORUŽJE I MUNICIJA, NJIHOVI DIJELOVI I PRIBOR	213	162	-23,9	-0,44	14	11	-21,4	-0,02	199	151	-24,0	0,60	1472,7%
20	RAZNI PROIZVODI	1114	1127	1,2	0,11	494	436	-11,7	-0,30	620	691	11,5	-0,89	258,5%
21	UMJETNIČKA DJELA, KOLEKCIONARSKI PREDMETI I ANTIKVITETI	0	0	0,0	0,00	0	0	0,0	0,00	0	0	0	0,00	0,0%
98	NERAZVRSTANO	0	0	0,0	0,00	0	0	0,0	0,00	0	0	0,0	0,00	0,0%

Izvor: Agencija za statistiku Bosne i Hercegovine

Tabela 19: Vanjskotrgovinska razmjena u BiH po glavnim trgovinskim partnerima za 2020. godinu

u 000 KM

Zemlje	2019				Promjena u %	2020				Promjena u %	2019				Promjena u %
	2019		2020			2019		2020			2019		2020		
	KM	u %	KM	u %		KM	u %	KM	u %		KM	u %	KM	u %	
EU	8.388	73,0%	7.618	72,4%	-9,2%	12.079	61,9%	10.265	60,8%	-15,0%	-3.691	46,1%	-2.647	41,5%	-28,3%
CEFTA	1.903	16,6%	1.684	16,0%	-11,5%	2.419	12,4%	2.145	12,7%	-11,3%	-516	6,4%	-461	7,2%	-10,7%
Ostali partneri	1.201	10,5%	1.213	11,5%	1,0%	5.000	25,6%	4.476	26,5%	-10,5%	-3.799	47,5%	-3.263	51,2%	-14,1%
Njemačka	1.676	14,6%	1.631	15,5%	-2,7%	2.338	12,0%	2.075	12,3%	-11,2%	-662	8,3%	-444	7,0%	-32,9%
Hrvatska	1.400	12,2%	1.363	13,0%	-2,6%	2.021	10,4%	1.523	9,0%	-24,6%	-621	7,8%	-160	2,5%	-74,2%
Italija	1.301	11,3%	1.015	9,7%	-22,0%	2.333	12,0%	1.949	11,5%	-16,5%	-1.032	12,9%	-934	14,7%	-9,5%
Srbija	1.309	11,4%	1.152	11,0%	-12,0%	2.150	11,0%	1.896	11,2%	-11,8%	-841	10,5%	-744	11,7%	-11,5%
Slovenija	1.006	8,8%	954	9,1%	-5,2%	907	4,7%	841	5,0%	-7,3%	99	-1,2%	113	-1,8%	14,1%
Austrija	1.090	9,5%	1.005	9,6%	-7,8%	722	3,7%	683	4,0%	-5,4%	368	-4,6%	322	-5,1%	-12,5%
Turska	293	2,5%	314	3,0%	7,2%	965	4,9%	897	5,3%	-7,0%	-672	8,4%	-583	9,2%	-13,2%
Rusija	132	1,1%	109	1,0%	-17,4%	451	2,3%	359	2,1%	-20,4%	-319	4,0%	-250	3,9%	-21,6%
Kina	30	0,3%	26	0,2%	-13,3%	1.449	7,4%	1.356	8,0%	-6,4%	-1.419	17,7%	-1.330	20,9%	-6,3%
Ostale zemlje	3.255	28,3%	2.946	28,0%	-9,5%	6.162	31,6%	5.307	31,4%	-13,9%	-2.907	36,3%	-2.361	37,1%	-18,8%
UKUPNO	11.492	100%	10.515	100,0%	-8,5%	19.498	100%	16.886	100,0%	-13,4%	-8.006	100,0%	-6.371	100,0%	-20,4%

Izvor: Agencija za statistiku BiH

Tabela 20: Platni bilans Bosne i Hercegovine

PLATNI BILANS BOSNE I HERCEGOVINE u milionima KM	2016	2017	2018	2019	2020	Promjena 2020/2019
TEKUĆI RAČUN	-1.409	-1.520	-1.118	-1.087	-1.090	0,3%
Roba - saldo	-7.089	-7.417	-7.521	-7.965	-6.329	-20,5%
Izvoz robe, fob	7.700	9.341	10.418	10.179	9.403	-7,6%
Uvoz robe, fob	14.789	16.758	17.940	18.145	15.733	-13,3%
Usluge - saldo	2.133	2.329	2.592	2.770	1.358	-51,0%
Potražuje - ukupno	3.170	3.484	3.802	4.107	2.242	-45,4%
Duguje - ukupno	1.037	1.154	1.209	1.337	884	-33,9%
Primarni dohodak - saldo	40	-263	-199	-21	113	-629,0%
Potražuje - ukupno	929	969	1.026	1.133	699	-38,3%
Duguje - ukupno	889	1.233	1.226	1.154	586	-49,2%
Sekundarni dohodak - saldo	3.507	3.831	4.010	4.130	3.768	-8,8%
Od čega: Personalni transferi - potražuje	2.439	2.640	2.851	2.952	2.518	-14,7%
KAPITALNI RAČUN	300	342	311	298	310	4,2%
FINANSIJSKI RAČUN	-822	-898	-893	-592	-583	-1,5%
Direktne investicije	-550	-717	-992	-693	-645	-6,9%
Od čega: Reinvestirane zarade - Pasiva	204	471	487	384	302	-21,3%
Portfolio investicije	167	157	256	216	40	-81,6%
Ostale investicije	-1.370	-1.473	-1.265	-1.048	-1.221	16,4%
Neto finansijska aktiva	-292	-690	294	1	-114	-11395,1%
Valuta i depoziti	-317	-547	-48	-14	-207	1384,4%
Ostalo	-1	26	-7	10	-21	-309,8%
Neto finansijska pasiva	1.078	783	1.560	1.049	1.107	5,5%
Valuta i depoziti	-107	69	393	74	-811	-1193,2%
Zajmovi	695	127	533	373	1.383	270,6%
Vladin sektor	175	-271	-48	-47	817	-1840,2%
Ostali sektori	520	398	581	420	566	34,8%
Trgovinski krediti i avansi	487	582	618	629	532	-15,4%
Rezervna aktiva	930	1.136	1.114	935	1.244	33,0%
NETO GREŠKE I PROPUSTI	286	281	-86	197	197	0,0%

Izvor: Centralna banka BiH

Na osnovu člana 17. Zakona o Vijeću ministara Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik Bosne i Hercegovine“, br. 30/03, 42/03, 81/06, 94/07 i 24/08), člana 54. stava (1) tačke b) i člana 56. Poslovnika o radu Vijeća ministara Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik BiH“, broj 22/03) Vijeće ministara Bosne i Hercegovine na _____. sjednici, održanoj _____ godine, donijelo je

ZAKLJUČAK

1. Vijeće ministara Bosne i Hercegovine usvojilo je ***Bosna i Hercegovina Ekonomski trendovi godišnji izvještaj 2020. godine***

broj: _____ od _____ godine.

Broj: _____, _____ godina.

S a r a j e v o

M. P.

Predsjedavajući
Vijeća ministara Bosne i Hercegovine
Dr. Zoran Tegeltija

Na temelju članka 17. Zakona o Vijeću ministara Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik Bosne i Hercegovine“, br. 30/03, 42/03, 81/06, 94/07 i 24/08), članka 54. stavka (1) točke b) i članka 56. Poslovnika o radu Vijeća ministara Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik BiH“, broj 22/03) Vijeće ministara Bosne i Hercegovine na _____ . sjednici, održanoj _____ godine, donijelo je

ZAKLJUČAK

1. Vijeće ministara Bosne i Hercegovine usvojilo je ***Bosna i Hercegovina Ekonomski trendovi godišnji izvještaj 2020. godine.***

broj: _____ od _____ . godine.

Broj: _____ , _____ godina.

S a r a j e v o

M. P.

Predsjedatelj
Vijeća ministara Bosne i Hercegovine
Dr. Zoran Tegeltija

На основу члана 17. Закона о Савјету министара Босне и Херцеговине („Службени гласник Босне и Херцеговине“, бр. 30/03, 42/03, 81/06, 94/07 и 24/08), члана 54. става (1) тачке б) и члана 56. Пословника о раду Савјета министара Босне и Херцеговине („Службени гласник БиХ“, број 22/03) Савјет министара Босне и Херцеговине на _____ сједници, одржаној _____ године, донио је
(број сједнице) (датум сједнице)

ЗАКЉУЧАК

1. Савјет министара Босне и Херцеговине усвојио је **Босна и Херцеговина Економски трендови годишњи извјештај 2020. године.**

број: _____ од _____ године.

Број: _____, _____ година.
С а р а ј е в о

М. П.

Председавајући
Савјета министара Босне и Херцеговине
Др Зоран Тегелтија